

Андрій Моклиця

Ję

zyk

pol

ski

ćwiczenia **fleksyjne**

ćwiczenia fleksyjne

Język polski: ćwiczenia fleksyjne

Андрій Моклиця. Польська мова:
вправи зі словозміни (Język polski:
ćwiczenia fleksyjne). Луцьк, 2020.
137 с.

УДК 811.162.1'367.4(07)
М 74

Навчальний посібник для студентів і учнів, які вивчають польську мову як іноземну. Містить комплекс вправ і завдань для розвитку навичок словозміни, а також тести для самоконтролю.

Рецензенти:

Наталія Совтис, доктор філологічних наук, професор кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.

Марія Зелінська, кандидат філологічних наук, старший викладач кафедри світової літератури та славістики Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Ірина Левчук, кандидат філологічних наук, доцент кафедри історії та культури української мови Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Вступне слово

Пропонований збірник – це комплекс вправ і завдань зі словозміни.

Першочергове його завдання – сформувати системне уявлення про флексійну систему сучасної польської мови і вдосконалити навички відмінювання дієслів, іменників, прикметників, займенників і числівників. Додатково у посібнику актуалізуються питання поєднуваності слів (синтаксична грамотність), українсько-польського і польсько-українського перекладу, лексичного значення слова тощо. Інакше кажучи, усі морфологічні процеси розглядаються в контекстуальному оточенні: на тлі тексту, речення, значно рідше – словосполучення.

Матеріали для вправ і завдань – це, передусім, художні, публіцистичні і розмовні тексти, більшість з яких узято з Національного корпусу польської мови (nkjp.pl), а також з таких загальнодоступних інтернет-ресурсів, як culture.pl, gazeta.pl та ін. Уривки художніх творів, які використовуються у посібнику, презентують польську літературу XX і XXI століття. Серед авторів є як відомі персоналії (В. Гомбрович, К. І. Галчинський, С. Мрожек, Я. Корчак та ін.), так і маловідомі письменники-початківці. Критерій відбору максимально простий – показати різні варіанти реалізації сучасної польської мови (в тому числі наближені до розмовного стилю).

У посібнику не висвітлюються теоретичні аспекти граматики, однак на початку кожного розділу є приклади, які узагальнюють, систематизують і унаочнюють основні положення словозміни сучасної польської мови. Для повноцінного засвоєння матеріалу рекомендується додаткове опрацювання підручника з граматики (окремі бібліографічні позиції можна знайти у списку літератури).

Для студентів і учнів, які вивчають польську мову як іноземну

Czasownik:

czas teraźniejszy

Nazwij reguły albo zasady, które objaśniają alternacje/brak alternacji w tematach podanych czasowników. Także wskaż formy nieregularne (wyjątki) i tematy supletywne

I koniugacja

Codziennie **piję** wodę sodową – codziennie **pijesz** wodę sodową.

Piekę świeże bułki – **pieczesz** świeże bułki.

Jest mi smutno, dlatego **placę** – jest ci smutno, dlatego **placzesz**.

Podlizywać się nauczycielom – **podlizuję się** nauczycielom.

Wiozę rzeczy na targ – **wieziesz** rzeczy na targ.

Biorę udział w konferencji językoznawczej – **bierzesz** udział w konferencji językoznawczej.

Mogę to zrobić jak najszybciej – **możesz** to zrobić jak najszybciej.

Jechać autobusem – **jadę** autobusem.

II koniugacja

Chodzę na spacer każdego dnia – **chodzisz** na spacer każdego dnia.

Zwykle **śpię** do ósmej – zwykle **śpisz** do ósmej.

Pół godziny **stoję** na przystanku – pół godziny **stoisz** na przystanku.

Krzyczę na niego od rana – **krzyczysz** na niego od rana.

Noszę tylko lekkie torby – **nosisz** tylko lekkie torby.

Suszę swoje buty na ulicy – **suszysz** swoje buty na ulicy.

Wierzę w lepszą przyszłość – **wierzysz** w lepszą przyszłość.

III koniugacja

Marek **czyta** wspaniałą książkę – oni **czytają** wspaniałe książki.

IV koniugacja

Wiem o tym od dawna – oni **wiedzą** o tym od dawna.

Nie **umiem** pływać – Oni nie **umieją** pływać.

ĆWICZENIA SPRAWDZAJĄCE

1

Wstaw właściwą formę
czasownika (czas teraźniejszy)

I koniugacja

Ja (nieść) papiery.
Ty (nieść) tylko teczki.
Pracownicy (nieść) ciężkie pudełka.
Ja (gryźć) orzech.
Ty (gryźć) twardy herbatnik.
Pies (gryźć) kości.
Ja (móc) napisać tekst szybko.
Ty (móc) napisać tekst szybciej.
Studenci (móc) napisać tekst bez błędów.
Ja (piec) ciastka.
Ty (piec) chleb.
Babcia i dziadek (piec) drożdżówki.
Ja (kupować) cukierki.
Ty (kupować) słodycze.
Matka (kupować) lody.
Ja (pisywać) artykuły.
Ty (pisywać) opowiadania.
Sąsiad (pisywać) wiersze.
Ja (dawać) tylko trochę.
Ty (dawać) o wiele więcej.
Rodzice (dawać) wszystko.
Ja (rwać) kartkę.
Ty (rwać) gazetę.
Przyjaciółka (rwać) listy.
Ja (bić) mocno.
Ty (bić) słabo.
Chłopcy (bić) mocniej od ciebie.
Ja (sunąć) do domu.
Ty (sunąć) na dyskotekę.
Kasia (sunąć) do pracy.
Ja (biec) powolnie.
Ty (biec) szybko.
Sportowiec (biec) najszybciej.
Ja (czuć) ból w nogach.
Ty (czuć) strach.
Oni (czuć) podniecenie i zachwyty.
Ja (kłamać) rzadko.
Ty (kłamać) częściej niż ja.
Marcin (kłamać) prawie zawsze.
Ja (płakać) ze wstydu.

Ty (płakać) z radości.
Ania (płakać) ze strachu.
Ja (ciągnąć) torbę.
Ty (ciągnąć) walizę.
Wujek (ciągnąć) worek.
Ja (darować) ci uśmiech.
Ty (darować) pozytywne emocje.
Matka (darować) szczęście.
Ja (chorować) na zapalenie oskrzeli.
Ty (chorować) na anginę.
Basia (chorować) od tygodnia.

II koniugacja

Ja (robić) wszystko dobrze.
Ty (robić) jeszcze lepiej.
Marek (robić) źle.
Ja (tworzyć) obrazy.
Ty (tworzyć) ciekawe rzeźby.
Michał (tworzyć) same problemy.
Ja (prosić) o radę.
Ty (prosić) o pomoc.
Przyjaciele (prosić) o usługę.
Ja (krzyczeć) głośno.
Ty (krzyczeć) głośniej.
Ona nigdy nie (krzyczeć)
Ja (siedzieć) przy stole.
Ty (siedzieć) obok szafy.
Wy (siedzieć) na ławce.
Ja (spać) do szóstej.
Ty (spać) do południa.
Kot (spać) cały dzień.
Ja (mówić) do ciebie.
Ty (mówić) do mnie.
Sprzedawcy (mówić) do nas.
Ja (chodzić) pieszo.
Ty (chodzić) przez centrum.
Dziewczyny (chodzić) na zajęcia.
Ja (suszyć) obuwie.
Ty (suszyć) piżamę.
Ojciec (suszyć) grzyby.
Ja (jeździć) do szkoły.
Ty (jeździć) na uczelnię.
Ludzie (jeździć) na urlop.
Ja (wierzyć) tobie.
Ty nie (wierzyć) jej.
Oni (wierzyć) w przyszłość.

Ja (bawić się)	piłką.
Ty (bawić się)	komórką.
Dzieciaki (bawić się)	kostkami.
Ja (bronić)	swojego syna.
Ty (bronić)	majątku.
Żołnierze (bronić)	ojczyzny.
Ja (czyścić)	dywanik.
Ty (czyścić)	fotel.
Gospodyni (czyścić)	garnki.
Ja (denerwować)	sąsiadów.
Ty (denerwować)	rodziców.
Mężczyźni (denerwować)	staruszków.
Ja (deptać)	trawnik.
Ty (deptać)	kwiaty.
Psy (deptać)	mrówki.
Ja (lekceważyć)	waszą opinię.
Ty (lekceważyć)	nasze wnioski.
Mąż (lekceważyć)	swoją żonę.

III i IV koniugacje

Ja (pływać)	jak ryba.
Ty (pływać)	zawodowo.
Jaś (pływać)	jak kamień.
Ja (oglądać)	film.
Ty (oglądać)	serial.
Dzieci (oglądać)	komiksy.
Ja (umieć)	mówić po włosku.
Ty (umieć)	tańczyć.
Siostry (umieć)	śpiewać.
Ja (rozumieć)	nie wszystko.
Ty (rozumieć)	ten tekst.
Uczniowie (rozumieć)	zadanie.
Ja (wiedzieć)	o nich.
Ty (wiedzieć)	o nas.
Koledzy (wiedzieć)	o wszystkich.
Ja (znać)	tego pana.
Ty (znać)	tę kobietę.
Krewni (znać)	moich przyjaciół.
Ja (badać)	tekst.
Ty (badać)	wyrazy obce.
Naukowcy (badać)	nazwy własne.
Ja (gadać)	o pogodzie.
Ty (gadać)	o dziewczynach.
My (gadać)	o mieszkańcach miasta.
Ja (szukać)	prawdy.
Ty (szukać)	powodzenia.
Oni (szukać)	pieniędzy.
Ja (sprawdzać)	produkty.
Ty (sprawdzać)	kolegów.
Nauczycielki (sprawdzać)	dyktanda.
Ja (ufać)	bratu.
Ty (ufać)	cioci.
Dziadkowie (ufać)	wnukom.

2

Wstaw właściwą formę czasownika (czas teraźniejszy)

iść

(ja) na basen przez piękny park.
 Ania i Ola wolno i cały czas rozmawiają.
 (ty) ze mną do klubu?
 Ja i przyjaciele na mecz piłkarski.
 (wy) do stołówki na obiad?
 Michał na siłownię po raz pierwszy.

jechać

John na Majorkę.
 Oni nad morze.
 (ty) ze mną do kina?
 (ja) na Słowację w tym roku.
 (my) do sklepu czy nie?
 Koledzy, na dworzec?

jeść

Codziennie słucham radia i świeże owoce.
 Rodzice zawsze kolacje o 7.
 Co zwykle (ty) na śniadanie?
 W tej chwili siedzimy w restauracji i pizzę.
 (wy) barszcz?
 Moja przyjaciółka same warzywa.

wiedzieć

(ja) o tym od dawna.
 Twoi bracia o przyjeździe dziadków?
 co, spadaj natychmiast!
 Mój ojciec, kto wrócił ostatni.
 Nie i nie chcemy wiedzieć!
 Mówiłem, nic o mnie nie (wy)

brać

..... prysznic i robię makijaż codziennie.
 Zawodnicy udział w turnieju.
 gałązki i kładziemy do kosza!
 (wy) udział w konkursie?
 (ty) pieniądze czy nie?
 Nauczyciel daje, a uczeń

kraść

Nigdy nic nie (ja)
 Twoje dziecko czasami śliwy u sąsiada.
 (Ty) pieniądze, co?
 Mówisz, że wszyscy urzędnicy

stać

Samochody na parkingu.
Lampa na górnej półce.
..... nieruchomości i milczę.
(ty) tu cały dzień?
Dlaczego tu (wy)?
Nigdy nie (my) na miejscu.

porównywać

(ja) różne kolory.
Rodzice czasami swoje dzieci.
(my) zarobki.
Cały czas (wy) Jana z Markiem.
Co z czym (ty)

3

Zamień według wzoru:
Marek leży w łóżku – Ja leżę w łóżku

Ola już niesie wodę. Ja
On cały dzień nosi drewno. Ja
Statek płynie do portu. Ja
Ojciec wiezie syna do szkoły. Ja
Od tygodnia Jan wozi uczniów autobusem. Ja
Mama tłucze gotowane ziemniaki. Ja
Góral pasie krowy na łące. Ja
Chłopak gryzie jabłko. Ja
Marcin starannie kładzie książki na stole. Ja
Dziadek wiezie wnuka na boisko. Ja
Babcia piecze smaczne pączki. Ja
Ten kwiatek świetnie pachnie. Ja
On klnie jak szewc. Ja
Rośnie jak grzyby po deszczu. Ja
Sportowiec biegnie do mety. Ja
Dziewczę stoi pod deszczem i moknie. Ja
Wychowawczyni nigdy nie krzyczy. Ja
Cały czas marznie w tej kurtce. Ja
Pan rwie papiery na drobne kawałki. Ja
Cielę ssie mleko. Ja
Ona nie boi się pajaków? Ja
Marta zawsze śpi po południu? Ja
Matka pierze nasze spodnie. Ja
Wujek tnie suche drzewo. Ja

4

Czasowniki w nawiasach podaj w odpowiednich formach czasu teraźniejszego

1. Żeby pan wiedział, co one do mnie (pisać)
2. Więc dla kogo (pisać, my)?!
3. (Żyć, ja), (pracować, ja), jak wszyscy. A ty?
4. Ona (szyć) jakieś ciuchy i nieźle jej idzie.
5. Ja (móc) jeść wszystko, ja nie (tyć) tak jak pani.
6. Kawę ze śmietanką (pić), chrupki (jeść) i konspirują w kuchni.
7. (Czuć), jak twarz oblepiają pajęczyny, jakbym szedł przez gęsty las.
8. (Móc, ja) do niej zadzwonić?
9. (Móc, oni) nawet wywołać wojnę!
10. Ale ja nie (chcieć)!
11. Mleko, ze względu na dzieci, (kupować, my) 1 l dziennie.
12. (Studiować, my) na jednym wydziale, (pochodzić) wszyscy trzej z Montpellier.
13. (Pracować, wy) tylko do zachodu słońca.
14. (Dziękować, ja), nie jestem już głodny.
15. Grzecznie w rączkę ją (całować, oni)
16. Niech się nie (denerwować, on) i spokojnie (odrabiać) swoje lekcje.
17. (Śmiać się, oni), (rozmawiać), (żartować)
18. Bo (kierować, ty) go pod absolutnie złym adresem.
19. Wszyscy przecież (zdawać, my) sobie sprawę z obecnej sytuacji.
20. Czy (dostawać, wy) młodzieżową literaturę?
21. (Oddawać, ja) mu inicjatywę.
22. Po tym tylko (poznawać, my), że potop jest prawdopodobny.
23. Przed kramem, gdzie (sprzedawać, oni) zwykle mąkę, zbiegowisko.
24. Też tak (myśleć, ja), dodzwonić się trudno i prędeż gazety będą wiedzieć niż policja.
25. (Mówić, ty) ciągle o sobie. Tylko „ja” i „ja”.

26. Polacy są sensualistami, (lubić) dzień zwykły.
27. (Widzieć, wy)? Zróbcie coś...
28. (Dzwonić, my) do wszystkich po kolei...
29. (Robić, on) na mnie wrażenie, jakbyś nie zdawał sobie sprawy z powagi sytuacji!
30. Za mało ci (płacić, ja)? Kto da więcej?
31. Przecież (płacić) pan tylko za to, co pan (lubić)
32. (Musieć, my) się na to zgodzić.
33. Ale ja i tak (woleć) brunetki.
34. To wszystko, moje kochanie, (kończyć, ja) ten smutny list i (całować) Cię.
35. Niekiepsko (tańczyć, ty) – pochwalił mnie chłopak w kolorowym swetrze.
36. Tacy faceci jak on się nie (tłumaczyć)
37. Małgosiu, ile masz wzrostu i ile (ważyć)?
38. (Marzyć, my) o tym, żeby chodzić prosto, a nie zygzakiem.
39. Kiedy (słyszeć, oni) to słowo, (odkładać) słuchawkę i (chwytać) za rewolwer.
40. Hej, czemu tak (milczeć)? Odezwij się!
41. (Czekać, ja) na jej odpowiedź.
42. Czy (znać, ty) tę śliczną kobietę?
43. Dlaczego (oglądać, wy) horrory?
44. Cicho (powtarzać, one) sobie pod nosem „Hare Kryszna, Hare Rama”.
45. Symbolicznie (nazywać, ja) ich Adamem i Ewą.
46. On (słuchać) uprzejmie.
47. Co się stało? Kogo (szukać, wy) po lesie?
48. Na koniec (otwierać, ja) list od mego młodego przyjaciela.
49. Czasem jego albo ją (zamykać, oni) w zakładzie dla alkoholików.
50. A ty (pływać) na takiej desce?
51. Kogo właściwie (kochać, ty)?
52. Nasi czytelnicy są zaciekawieni, (pytać) o źródła.
53. (Przepraszać, my) państwa za chwilową przerwę.
54. Słowo (dawać, ja), że jak nad tym głębiej pomyślę, to nie wiem.
55. Gomułka: wy nawet nie (umieć, wy) dać sobie rady z akcją ulotkową.
56. Dyrektorze! Co wy z nim (robić)?!
57. (Móc, oni) się pogapić przez szybę na to, kto i czym (przyjeżdżać)
58. Ojej, nikt jeszcze nie (spać)?
59. No i tyle kwiatów, zieleni, i ptaki (śpiewać)
60. Psy (jeść)i zepsute mięso, ale Zuch ode mnie (musieć) dostać dobre.
61. (Liczyć, ja), że nikt nie przyjdzie, a gdyby nawet, to nic nie znajdą.
62. (Uprawiać, ja) twórczość plastyczną zamiast pisanie pamiętnika.
63. Równy (grać, wy), jakby grał jeden – tak właśnie w duecie trzeba!
64. Były nawet te, które (mieszkać) w Poznaniu.
65. Czują, jak mocno (bić) jej serce.
66. Niechętni, smutni (wracać) na swoje miejsca spoglądając na drzwi.
67. (Wołać, ja) za nimi: jak to, zostawiacie mnie?
68. Mamy dwa pokoje i mama rano (palić)w naszym pokoju, gdzie (jeść, my) śniadanie.
69. Pod sklepem (parkować) czarna limuzyna.
70. Chcę się obudzić – (szeptać) sama do siebie jak zakłęcie.

Ми вдома.

Мої друзі не мають телевізора.

Я можу прийти о восьмій.

Художники знають все про кольори.

Кажу тобі, не йди за мною!

Ми не хочемо весь час працювати!

Мусиш зробити домашнє завдання.

Автомобіль стоїть біля будинку.

Я бачу все місто зі свого балкону.

Ви просите мене про послугу?

Час від часу я ходжу в басейн.

Адвокати роблять усе можливе.

Даю тобі ще один шанс.

Ми не часто думаємо про вічне.

Ідемо на дискотеку чи в ресторан?

Я вважаю, що людина має право на помилку.

Ти вже пишеш, чи ще сидиш без діла?

Я знаю цього чоловіка.

Коли ми голодні, їмо усе.

Пане, ви п'єте каву чи чай?

Ти часто цілуєш свою маму?

Ввечері я палю вогнище щоб зігрітись.

Відвідувачі цієї бібліотеки читають, передусім,
наукову літературу.

Я думаю про нас постійно.

Ти часто голишся?

Катруся миється дуже ретельно.

Прокидаюся я о 6, але з ліжка встаю не відразу.

Ми з дітьми часто гуляємо старим містом.

Друже, ти часто купуєш солодоці?

Пані, ви співаєте кілька годин, я вже не можу вас
слухати!

Не розмовляйте по телефону на лекції!

Кожну роботу я починаю з відпочинку.

Мій сусід ділить усіх людей на розумних і не
дуже.

Я завжди приходжу вчасно, а ти?

Як часто ти виходиш зі своєї кімнати?

Чую тебе дуже добре.

Батьки постійно приносять нам свіжі фрукти зі
свого саду.

Я вмю ремонтувати побутову техніку.

Ця маленька дівчинка так гарно сміється!

Навчання я закінчую о третій.

Батько повертається додому пізно.

В цій фірмі працюють з 9-ї до 16-ї.

Своє взуття я кладу на спеціальну полицку.

Ми не дивимось фільмів жажів!

Я дивлюсь на небо і мрію про відпустку.

Ще раз питаю: хто кричить?

На заняттях ми відповідаємо тільки по черзі.

Шановні, ви часто відкриваєте ці двері?

Ми рідко пишемо диктанти.

Хто з нас не шукає щастя?

6

Opowiedz o swoim (swojego przyjaciela) przeciętnym dniu. Użyj podanych czasowników w formie 1 lub 3 os. l.p.

Budzić się, wstawać, sprzątać, iść, myć, czesać, malować, suszyć, gotować, jeść, pić, czytać, oglądać, słuchać, prasować, ubierać się, zakładać, wychodzić, jechać, przychodzić, studiować, uczyć się, mieć obiad, spacerować, zwiedzać, wracać, odpoczywać, odrabiać, robić.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

7

Uzupełnij zdania podanymi niżej czasownikami w odpowiednich formach:

kąpać się, żreć, kłaść, ciąć, strzyć, wiać, psuć, strzec, kształcić się, płucać, lecieć, kpić

1. Inna z kolei baba batona i spogląda ci prosto w oczy.
2. Nie prześladowę cię, a wręcz przeciwnie – i bronię.
3. ze mnie – powiedziała nie całkiem pewnie. – Żartujesz, prawda?
4. Nie ja jedna w żywy kamień, że państwowe, nasze pieniądze idą w telewizji na luksusy telewizji satelitarnej.
5. Kaszę perłową, mieszam z wodą i masłem, rozklejam, dolewając wywar.
6. Z głośników Dancing Queen Abby, a one ubrane dokładnie jak te piosenkarki.
7. Wiatr skórę jak batem, woda zalewa nogi.
8. Dlatego rzadko go i gołę; nie chcę, żeby do środka dostały się bakterie.
9. Przez otwarte okna gorący wiatr i nie daje spać.
10. Okropnie się tym wszystkim denerwujemy i sobie charakter.
11. (oni)..... nie tylko w salach wykładowych i seminaryjnych.
12. Od tego czasu nie (ja) w małych rzeczach.

8

Podaj odpowiednie formy czasowników (czas teraźniejszy)

[1]
Kwiecista tapicerka, drewniane oparcie na wysoki połysk i skrzypiąca skrzynia – takie obrazy (towarzyszyć) nam najczęściej, gdy (wspominać, my) ten kultowy mebel. Wersalka, jaką (pamiętać, my) z czasów PRL, to na szczęście już tylko wspomnienie. Dziś (mieć, ona) nową estetykę i (przeżywać) swoją drugą młodość. Skąd tak duże zainteresowanie wersalką? Jakie potrzeby Polaków (spełniać) obecnie ten praktyczny mebel? (Znać, my) odpowiedź.

Jak się okazuje, potrzeba dotycząca praktycznego wyposażenia małych mieszkań (być) wciąż aktualna. Mieszkańcy wielkich miast, w których ceny mieszkań (przyprawiać) o zawrót głowy (szukać) również wielofunkcyjnych mebli, które nie (zagracać) ograniczonej przestrzeni kawalerki czy niewielkiego pokoju. Dziś nie każdy z nas (móc) pozwolić sobie na sypialnię z ogromnym łóżkiem. Nierzadko pokój dzienny (spełniać) również funkcję sypialni. Wersalka (bywać) w takich sytuacjach wygodnym ratunkiem.

Nowoczesne wersalki (mieć) inną konstrukcję. Na pewno nie odczujemy żadnej ze sprężyn na swoich plecach, jak to się zdarzało w przypadku modeli z przeszłości. Współczesne wersalki (być) zazwyczaj wypełnione sprężystą pianką poliuretanową, która niełatwo (ulegać) odkształceniom. (Posiadać, one) również pojemne miejsce do przechowywania pościeli, bez którego mebel nie mógłby w pełni spełniać swojej funkcji.

Praktyczne rozwiązania (sprawiać), że wersalka sprawdza się doskonale w pokoju gościnnym. Dzięki niej (móc, my) być zawsze przygotowani na niespodziewany przyjazd rodziny lub znajomych. Pokój nastolatka to także odpowiednie miejsce dla wersalki, która może rozwiązać problem niepościelonego łóżka. Pojemna skrzynia bez problemu pomieści kołdrę i poduszkę, a nowoczesny wzór tapicerki wpisze się w aranżację przestrzeni, w której (rządzić) najnowsze trendy.

Współczesna wersalka doskonale sprawdzi się w nowoczesnych mieszkaniach. Większość modeli radykalnie (różnić się) estetyką od obiektów przeszłości. Wzorzysta tapicerka z mało przyjemnego materiału została zastąpiona m.in. przez modny obecnie welur czy bawełnę. Miłe w dotyku tkaniny (móc) być wykonane w technologii aquaclean, która (pozwalać) sprawnie pozbyć się plam i zabrudzeń.

Częściej (spotykać, my) dziś wersalki jednokolorowe. (Móc, my) zdecydować się na jeden z uniwersalnych odcieni szarości lub beżu albo postawić na jedną z głębokich barw, które świetnie (sprawdzać się) w salonie. Szmaragdowa zieleń, intensywny granat czy bordo dodadzą szyku i ponadczasowej elegancji. Niektóre modele wersalek (posiadać) elementy, które (mieć) w sobie ducha dawnych lat. Drewniane, wysokie nóżki, lakierowane drewno i obłe kształty (sprawiać), że (móc, my) na nowo doświadczyć uroków stylu retro.

Na szczęście współczesne wersalki (zapewniać) nam znacznie większy komfort użytkowania. Wygodne, przyjemne w dotyku i bardzo praktyczne, (stanowiąc) odpowiedź na potrzeby Polaków związane z ograniczonym metrażem mieszkań. Dobrze (wpisywać się) w obecne trendy, sprawdzą się w każdym pomieszczeniu. Jednym słowem – kultowa wersalka z czasów PRL przeszła w ciągu ostatnich kilkadziesiąt lat spektakularną metamorfozę. Dziś śmiało (móc, my) zaprosić ją znowu do naszych domów i mieszkań.

(Źródło: gazeta.pl)

[2]
Zamiast miejskiego pędu – spokój. Wielu Polaków z wyższym wykształceniem (rezygnować) z życia w mieście i (wybierać) wieś, gdzie czas (płynąć) wolniej, a praca (dawać) więcej satysfakcji. Za miastem nie (tęsknić, oni), a polityka ich nie (interesować)

44-letnia Joanna Pruszyńska, z wykształcenia matematyk, do mazurskiej wsi Żelwagi nieopodal Mikołajek wróciła po trzydziestce. (Mówić, ona): – Latem po pracy (iść, ja) się kąpać w jeziorze, które (mieć, ja) 50 metrów od domu, albo (kłaść się, ja) w hamaku i (patrzeć, ja) na zieleń. (Móc, ja) wskoczyć na rower i po pięciu minutach (być, ja) u mojej mamy, która (mieszkać) 600 metrów ode mnie. W mieście pewnie też można tak żyć, ale jest o to dużo trudniej. Na wsi znajomi (wpadać) w odwiedziny bez zapowiedzi, w mieście, żeby się z kimś spotkać, trzeba ustalić termin. Tutaj wszystko łatwiej zaplanować, jest więcej wolnego czasu, głowa

jest bardziej pusta.

Według raportu „Wieś w Polsce 2017. Diagnoza i prognoza” od 2002 roku liczba mieszkańców wsi (rosnąc) kosztem liczby mieszkańców miast, a zgodnie ze statystykami CBOS najwięcej Polaków (chcieć) mieszkać na wsi (w 2015 r. 40 proc. wobec np. 18 proc. marzących o życiu w dużej metropolii). Jak (czytać, my) w raporcie, na wieś częściej (przenosić się) osoby zamożniejsze i lepiej wykształcone – w tym także te, które mimo wyższego wykształcenia nie (móc) znaleźć pracy w mieście – a (opuszczać) ..
..... ją przede wszystkim osoby o niskim poziomie kapitału kulturowego i ekonomicznego. Z kolei z badań Krystyny Szafranec z Instytutu Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN i Pawła Szymborskiego z Instytutu Socjologii UMK w Toruniu wynika, że 30 proc. ludzi pochodzących ze wsi, którzy ukończyli studia, (wracać) na wieś.

Według Szafranek i Szymborskiego na wieś przybywa również coraz więcej ludzi pozbawionych wiejskich korzeni. Socjolożka Ilona Matysiak z Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, która przeprowadziła badania z udziałem mieszkających na wsi absolwentów wyższych uczelni w wieku 25–34 lata, (potwierdzać) ten trend. Jak (zaznaczać), dane statystyczne (pokazywać), że najbardziej popularne (być) tereny wiejskie zlokalizowane wokół dużych miast. (Wybierać) je ci, którzy (mieć) dosyć miast, także np. młode rodziny z dziećmi. – Ich motywacje do wyprowadzki (być) różne – bo na wsi jest taniej, spokojniej, można mieszkać we własnym domu, a nie w bloku – (mówić, ona) Socjolożka skupiła się w swoich badaniach na mieszkańcach wsi położonych w większej odległości od większych miast. Okazuje się, że jest grupa młodych ludzi po studiach, którym to nie (przeszkadzać)

Młodzi mieszkający na wsi rozczarowali socjolożkę pod jednym względem – większość nie wykazywała zainteresowania polityką. – Rzadko (brać) udział w lokalnym życiu publicznym, zebraniach wiejskich. Nie (mieć) ambicji, aby zostać sołtysami czy radnymi gminnymi, nie (chcieć) brać na siebie tej odpowiedzialności. (Woleć, oni)
... inaczej spędzać wolny czas, np. z rodziną albo wsiąść na motocykl i pojeździć po okolicy. Często powtarzali też, że nie (chcieć, oni) się utożsamiać z roszczeniowymi mieszkańcami, (żyć) w przekonaniu, że wszystko w samorządach lokalnych jest i tak z góry ustalone, (rządzić) kolesiostwo – (opowiadać) Matysiak. Około 1/3 badanych przez nią osób (angażować się) za to regularnie w różne działania społeczne. – (Organizować) na przykład wydarzenia sportowe – rajdy samochodowe, biegi charytatywne, turnieje, gry, (pomagać) przy wydarzeniach charakterystycznych dla wsi – dożynkach, odpustach – (wylizywać, ona)

(Źródło: gazeta.pl)

[3]

Tak rozmawiając, (wychodzić, my) na ulicę. Naokół wszystko (ociekać)
....., (pluskać), (chlapać); mokre bruki (błyszczą)
..... od świateł i (pogłębiać) ponurą ulicę jak zmatowane lustro. Stary (chcieć) widocznie sprawę załagodzić.

– (Być, ty) podły – mówi – jak wilcze szczenię, ale talent (mieć, ty)
..... olbrzymi.

– (Wiedzieć, ja)

– I to, żeś podły?

– To przede wszystkim.

– Pysk (mieć, ty) tylko ruchliwy – łagodził i, roztworzywszy parasol, ujął mnie pod ramię.

– Pyskiem (grać, ty), pyskiem (szczebrać, ty) Tobie należy niejedno wybaczyć... Chodź się czego napić. Wczoraj ci obiecałem. Jedną wdowę tylko... Żółty mecenas pożyczył.

– Ojciec aktorkami zaczyna handlować?

Staął jak wryty.

– Czego ty mnie (kopać)? Za co ty staremu ojcu w gębę (pluć)?
Człowieku! Szczęnię ty! Słuchaj: i ja miałem kiedyś taki, jak ty, talent... Przecież i ty chyba sam nie (wierzyć) w to, co (mówić) Dał – wzięłem. A czorci mnie do niego, czorci mnie do tych szmat! Tfu, ps... kr... kobiety!

(W. Berent)

[4]

Minister w niebieskiej koszuli. Już (znać, oni) Boćka. Kosieradzki dostał skąpą bluzę, a Zaremba dał dęba.

Godzina piąta rano. Po wczorajszej podróży zapewne (spać) jeszcze wszyscy?
Jakbyś zgadł: już pół sali (rozmawiać), (śmiać się), (biegać) – niecierpliwie (czekać) na hasło rannego wstania.

– Ty gdzie (mieszkać)?

– Ty jak (się nazywać)?

– Ty który raz na kolonii?

(Odbywać się) ważna praca w tym szepcie przerywanym śmiechem: grupa (rozglądać się) po sobie, (zapoznawać) z sobą – na złe czy na dobre?

Dylu-dylu na badylu,

Nie potrzeba smyczka.

Czarne oczy u dziewczyny,

Czerwona spódniczka.

Snadź piosenka się spodobała, bo (rozlegać się) śmiech głośniejszy.

– Chłopaki, cicho, pana obudzicie.

– No to co? Proszę pana, niech pan przyjdzie, co pan tak długo (spać)?

– Kukuryku, wstawajta, chłopaki. Świeże bułeczki (czekać) Kukuryku!

Mocny sen pana, który nawet przez otwarte na salę okienko nic nie (słyszeć), dobrze (usposabiać) chłopców. Zgadły sosny kolonijne: coraz weselej na sali. Teraz się pojedynek na ręczniki odbywa: słyszać głucho ich uderzenia.

– Poczekajcie, jak pan przyjdzie, to powiem, że nie (dawać, wy) spać.

– Idź, powiedz. Patrzcie go: ubrał się w niebieską koszulę i (przewodzić) Minister: panu powie.

– Minister poczty.

– Lizuch!

– Skarżypyta!

Teraz jeden (mówić) półgłosem, coś ciekawego zapewne, bo cisza zaległa: (słuchać, oni) Na sali, (powtarzać, ja), (odbywać się) ważna robota, grupa (zapoznawać się) z sobą i nie wiedząc wcale, już (wybierać) tych, którzy jej przewodniczyć będą – tylko czy w dobrym, czy w złym?

(J. Korczak)

Czasownik:

czas przeszły

tryb przypuszczający

Nazwij reguły albo zasady, które objaśniają alternacje/brak alternacji w tematach podanych czasowników. Także wskaż formy nieregularne (wyjątki) i tematy supletywne

Iść szybko – on **szedł** szybko.

Pisaliśmy ciekawe dyktanda – **pisaliśmy** ciekawe dyktanda.

Biec no boisko – chłopczyk **biegł** na boisko.

Wieźć dzieci do przedszkola – **wiózł** dzieci do przedszkola.

Kraść wartościowe rzeczy – **kradł** wartościowe rzeczy.

Drzeć tkaninę na drobne kawałki – **darł** tkaninę na drobne kawałki.

On **chciał** pojechać nad morze – oni **chcieli** pojechać nad morze.

Znaleźliśmy twoją zaliczkę – **znalazłyśmy** twoją zaliczkę.

Wziąć bilety do teatru – **wzięłaś** bilety do teatru.

Mogłeś wrócić do domu – **mógł** wrócić do domu.

Poszedłbym na spacer po południu – **poszedłby** na spacer po południu.

Byłbym przeczytał tę powieść – **byłabym przeczytała** tę powieść.

ĆWICZENIA SPRAWDZAJĄCE

1

Wstaw właściwą formę
czasownika (czas przeszły)

ić

Kiedy więc na krakowską
Akademię, myślałem o scenografii.

Chmury szybko i nisko.

Oni mnie widzieli, (ja, r.ż.)
pierwsza.

Kościejny drogą i nie czuł
zmęczenia.

(my, nmos.) popłakując
wzdłuż brzegu.

..... i nie myślałeś o tym, co jest
na końcu tej drogi.

My zawsze (mos.) tylko wła-
sną drogą.

(ty, r.ż.) pieszo od stacji?

Czasami Kasia do miasta w
nadziei, że spotka Polaków.

No, kiedy (wy, mos.) stuty-
sięcznym tłumem pod dom Wałęsy?

ójść

Jak pan pogadać z jednym
sąsiadem, cholera zresztą wie, po co...

Wstałem i się ochłodzić do
umywalki.

(ty, r.ż.) na spacer z Sebastia-
nem. Tak było?

Czy możesz mi powiedzieć, dlaczego (ty, r.m.)
..... za mną?

Kupiłyśmy piwo i w tłum.

Kiedys (my, mos.) razem do
łazienki.

Wstała z krzeselka i zapalić
gaz.

Chcę się tu czuć klientem, a wy (mos.)
..... na łatwiznę!

Potem przyszła koleżanka Baśki i obie
..... do kina na amerykański film
„Lili”.

Najlepsi byli ci, którzy własną
drogą.

I nie czekając (ja, r.ż.) z Kotem
na górę...

wyść

Ona z knajpy dwie godziny
temu, czyli już dawno powinna być w domu.

Kupił piwo i na zewnątrz.

(ja, r.ż.) sobie na korytarz,
żeby się uspokoić.

(ja, r.m.) trzasnąwszy drzwiami.
..... bardzo niepokojące rzeczy.

Ale przecież nie (ty, r.m.) na
wolność przypadkiem.

(my) z tatą na ulicę i znów
było trochę jaśniej.

(my, nmos.) z domu wcze-
śnie rano, z moją szwajcarską walizką i teczką
szkolną.

Kiedy (wy, mos.)? Dwie go-
dziny temu!!!

(ty) za męża – wyrwało mu się.
(oni) z łoża, zostawiając sty-
gnącą kaczkę.

dojść

Cicho, na palcach, (ja, r.m.)
do drzwi.

Dzisiaj nie można tak, bo służusy
do władzy i tak dalej!

A jak (ty, r.m.) do wniosku?

Gdy Michał do domu, jego
nastrój nagle zmienił się.

Na historii (my) dopiero do II
wojny światowej – tłumacz siostry.

A jednak transakcja do skut-
ku.

(my, mos.) do konkluzji, która
wydaje mi się niezwykle istotna.

..... sobie do willi i już tym razem
nie dałam się oszołomić.

Czy (wy, mos.) do wspólnego
stanowiska?

Czy (ty, r.ż.) do wniosku, że
są człekokształtne?

..... do wylotu korytarza i wysta-
wili lekko głowy.

zejść

A ledwo co schodami do piwnicy
natknąłem się na sprzątaczkę.

Potem chłopiec powoli po schodach.
 Marta z Hanią znowu na dół.
 Była dumna, że nie do schronu i pokonała swój strach.
 Wzięłam psa na ręce i na ścieżkę.
 ze schodów i skręcamy w korytarz.
 W milczeniu goście do hallu głównego i wyszli z pałacu Hatzfeldów.

wejść

Po kamiennych schodach on na pierwsze piętro.
 Do gabinetu przystojna blondynka w szarym kostiumie spacerowym.
 (my, nmos.) obrotowymi drzwiami do środka.
 Później (ja, r.m.) na górę zobaczyć, co się stało.
 Jak (ty, r.m.), tak wyjdź.
 Ze względów konspiracyjnych nie (my, mos.) na salę wszyscy razem.
 (One) do obozu jak oddział wojska, który żąda praw należnych jeńcom.
 Kiedy (wy, mos.), pomyślałem, że to albo morderca, albo policja.
 Uśmiechnęłam się i do biura.
 Narazatrzymał się. – Jaktu (ty, r.ż.)?
 Dopiero wtedy do pokoju krewni i zobaczyli, że stary człowiek nie żyje.

2 Podaj niemęskoosobowe odpowiedniki pogrubionych wyrazów, na przykład: **Wzięłam udział w konkursie – wzięłam udział w konkursie**

Nie **rozumielśmy**, co się dzieje.

Oni **mieli** wszystko.

Nie **musiałem** wracać do domu.

Już **myśleliście** o wakacjach?

Marek **wolał** kawę.

Wczoraj **widzieliśmy** tego pana.

Powiedzieliście, że jest tani.

Nie **słyszeliśmy** radia.

Oni **zapomnieli** o wszystkim.

Kiedyś **jadłem** takie słodczyce.

Dzwoniliście do kolegów?

Chłopcy **usłyszeli** hałas.

Głośno **śmieliśmy się** podczas obiadu.

Szliśmy do parku bardzo chętnie.

Szukałeś pieniędzy?

Jechaliśmy samochodem.

3

Wyrazy w nawiasach podaj w odpowiednich formach (czas przeszły)

Ja (chcieć) kawy, a wy (chcieć) herbaty?

Cały miesiąc ja (śledzić) grę mojej ulubionej drużyny. Moi bracia też (śledzić)

Przyjacielu, ty zawsze (mieć) pieniądze, a ja nigdy nie (mieć)

Andrzej (wziąć) nowy podręcznik, Ania (wziąć) stary, a moi koledzy (wziąć) tylko słowniki.

Wczoraj ja (woleć) pójść do kina, a ty czego (woleć)?

Podczas wykładu Kasia (ziewnąć) kilka razy, wykładowca też (ziewnąć)

Państwo Nowakowie (znaleźć) wspaniałe mieszkanie, a ty (znaleźć) jakąś ruinę.

Pies stanowczo (usiąść) na

kanapie, a dwa koty (usiąść) na podłodze.	a jego rodzice (wieść) wnuczkę na basen.
Mój sąsiad (przepłynąć) naj- większe jezioro. Razem z nim (przepłynąć) jego żona.	Przechodzień (stanąć) przy drodze, a inni ludzie (stanąć) nieopodal.
Ja (przynieść) ci prezent. A co oni (przynieść)?	Ja zawsze (pragnąć) wygrać na loterii, a moja siostra (pragnąć) zostać gwiazdą sceny.
Michał (wieść) syna na spacer,	

4

Wyrazy w nawiasach podaj w odpowiednich formach (czas przeszły)

1. Więc po co (robić, my, mos.) to zdjęcie?
2. Na studiach (mówić, ty, r.ż.) bardziej osobiście, swobodniej...
3. (Uprawiać) ogród, hodowaliśmy po dwieście sztuk królików i nutrii.
4. Nie (móc, ja, r.m.) spokojnie na to patrzeć.
5. Obie (studiować) na Uniwersytecie w Texas.
6. Nie masz sumienia! – (wołać) Pawełek.
7. (Pić, ty, r.m.) biber ze mną?
8. Ale już (woleć, ja, r.ż.) zamknąć buzię.
9. I teraz także (zdać, oni) egzamin życia.
10. Wieczorami ojciec (czuć) znużenie.
11. Ale inni też nie (umieć) i tańczyli.
12. I stąd się (brać) te różne kłótnie.
13. (Spać) w jednym pokoju, więc mogliśmy swobodnie rozmawiać do rana.
14. To po co tam w ogóle (chodzić, wy, mos.)?
15. - (Śpiewać, ja) w chórze – wyjaśniła Rita.
16. Właśnie (iść, ja, r.m.) do kuchni napić się wody.
17. (Jeść) w milczeniu, a potem zapaliliśmy papierosy.
18. Po szosie (jechać) samochody różnych lwowskich urzędów.
19. Czy to był ten proces, na który (liczyć, ty, r.m.)?
20. (Nieść, ja, r.ż.) więc tylko torebkę i prawie pustą reklamówkę.
21. No i już za chwilę (tańczyć, my) tango.
22. Zawsze (nosić, ja, r.ż.) rzeczy w najlepszym gatunku.
23. Przyjaciele (dziękować) sobie nawzajem za troskę i przepraszały za niedopa-
trzenie.
24. (Budować, ja, r.m.) płot, aby nie uciekły.
25. Dobra zabawa, zwłaszcza że nie (rozumieć, my, nmos.) ani słowa z tego, co
mówiono.
26. Wreszcie niemal podstępem dziadek (oddać) go do oficerskiej szkoły.
27. Sami nie (wiedzieć) czego szukają.
28. Zawsze (lubić, ja, r.m.) zwierzęta.
29. Sam (widzieć, ja) w telewizji.
30. Rozpalałam ogień i (gotować) jedzenie.
31. (Milczeć, my) więc, on sobie i ja sobie.
32. Zupełnie jej nie (rozumieć, on)
33. Żurawie (być) bardzo smukłe i miały nienaturalnie skręcone szyje.

34. (Mieć, my, nmos.) wtedy wyjątkowo jasne głowy.
35. Naukowcy (przetłumaczyć) Biblię na języki wielu plemion.
36. Długo (musieć, ty, r.m.) czekać?
37. A ja (pracować, r.ż.) w klinice.
38. Wszyscy (myśleć), że go zabił.
39. - Ale od początku (wiedzieć, ty, r.ż.), że to twój cioteczny brat!
40. Czegoś takiego nie (widzieć) nawet ci z pogotowia.
41. (Szukać, ja) dowodów na to, że różnię się od sytej i zadbanej Polki.
42. (Słyszeć, my, nmos.) tu coś niecoś o pańskim chlebodawcy.
43. Deszcz, ciemno, ulicą (jechać) samochody...
44. Oni chyba w ogóle o nim (zapomnieć)!
45. Oni mnie (widzieć), (iść, ja, r.ż.) pierwsza.
46. Były już zdrowe, chętnie (jeść) siano, które się im nosiło.
47. Dobrze – (powiedzieć, ona) – przygotuję dla pana specjalny repertuar.
48. Dwaj zabici wciąż (leżeć) u progu sieni.
49. Milicja i prokuratura (chcieć) dać gwarancje bezpieczeństwa osobistego.
50. Dziecko, jakby czując ten wzrok, (płakać) jeszcze głośniej.
51. (Biec, ja, r.m.) z krzykiem i płaczem!
52. Na spotkanie w kościele Andrea (upiec) szarlotkę.
53. Okazało się, że niespodziewany gość (przywieźć) bulwersujące wiadomości.
54. Każdy (wieść) kilka koni z tych, które rozpiezchły się podczas napadu.

5

Podane formy zamień na czas przeszły, następnie użyj czasowników w zdaniach, np. piszemy – pisaliśmy trudne dyktando

lubię
 leży
 płacisz
 jestem.....
 grasz
 gotujesz
 słucham
 piją
 płacicie
 zapraszam
 płacze
 robisz
 czytamy
 myją

6

Przetłumacz na język polski

Вони були у лісі.

Мої батьки не мали телевізора.

Я не міг прийти раніше!

Студенти не знали про цю зустріч.

Я тобі казала, щоб не ходив по калюжах!

Ми не хотіли працювати!

Ти мусив зробити малюнок на вчора.

Автомобіль стояв на парковці.

Я побачив чудовий пейзаж за вікном.

Ви просили його про допомогу?

Іноді я ходив у спортзал.

Лікарі зробили все якнайкраще.

 Вона дала тобі свою торбу?

 Ми рідко думали про наслідки.

 Ми йшли повільно і весь час розмовляли.

 Я вважав, що тут немає диких звірів.

 Ти вже написав лист до роботодавця?

 Я колись знав цю дівчину.

 Коли ми були голодні, їли тільки фрукти.

 Пані, ви пили червоне вино?

 Дідусь обняв і поцілував внучку в чоло.

 Вчора я палив сухе гілля.

 Усі клієнти банку читали проєкт угоди.

 Я думав про тебе, коли писав вірш.

 Ти сьогодні голився? Виглядаєш неохайно.

 Сестра вже помилась, тепер твоя черга.

 Вчора я прокинувся о 7, а сьогодні встав аж о 10.

 Ми з колишнім чоловіком часто гуляли в цьому парку.

 Мамо, ти купила мені цукерок?

 Ви співали фантастично!

 Ми вас не слухали, а дарма.

 Ви що, ніколи не розмовляли зі своїм начальником?

 Свій бізнес я починав, коли був ще підлітком.

 Я порівну поділив усі тістечка.

 Я приходив до тебе по обіді, де ти був?

 Ти сьогодні виходив з офісу?

 Я ледве чув цю розмову, тому не все зрозумів.

Брат з сестрою інколи приносили нам гриби і ягоди, але тепер не ходять до лісу.

 Я колись вмів грати на гітарі, не те що зараз.

 Вона з мене сміялася!

 Петро закінчив звіт ще до третьої.

 Батько повернувся з роботи і відразу ліг на ліжко.

 Тут працювали тільки фахівці.

 Гроші я поклав у гаманець.

 Ми не дивились цю виставу.

 Я дивився на неї не моргаючи.

 Я тебе спокійно питав, а ти кричав у відповідь.

 Ми відповідали на уроках іноземної мови.

 Адрію, ти відкривав холодильник?

 Ми з колегою написали кілька цівих статей.

 Оксана скрізь шукала своє намисто.

7 Wyrazy w nawiasach podaj w formie 1 os. l.p. czasu przeszłego rodzaju męskiego i żeńskiego

Ja (obudzić się) wczesnie, (wstać), (posprzątać) swoje łóżko i (pójść) do łazienki. Tam (umyć) twarz i ręce, (rozcześcić) włosy, (namalować) usta, (wysuszyć) głowę. Potem (udać się) do kuchni i (ugotować) smaczne śniadanie. (Zjeść) sałatkę jarzynową z kaszą, (wypić) kawy. Podczas śnia-

Problem w tym – widzi pan – że wyście nawet nie próbowali.

A myśmy odbierali tych pedagogów jako ludzi nie do pokonania, nie do prześcignięcia.

Wyście nie przewidzieli, że my zaczniemy strzelać.

Niestety, myśmy mieli tylko parę minut słońca.

11

Dokończ zdanie

Mówiłem, byście
Chcę, żebyśmy
Wiem, żeście
Myślę, żebyście
Wolę, żebyś
On powiedział, żebym
Marzę o tym, byś
Ona poprosiła, byśmy

12

Użyj podanych czasowników w formie trybu przypuszczającego, np. przeczytałem książkę – przeczytałbym książkę

Chodzę (.....) do szkoły, płynął (.....) do brzegu, musisz (.....) wrócić do szkoły, mogę (.....) się uczyć, Marek woli (.....) ładne dziewczyny, chcemy (.....) zrozumieć go, potrzebuję (.....) pieniędzy, on pragnie (.....) zrobić karierę, pójdę (.....) do sklepu, oni jedzą (.....) naleśniki, mam (.....) go, pracuję (.....)

w biurze, Jan wróci (.....) do domu, stoi (.....) w kącie, szukam (.....) nowych znajomości, noszę (.....) wodę w garnku, dziecko bawi się (.....) w swoim pokoju, studiujesz (.....) na uniwersytecie.

13

Przetłumacz na język polski

Якби я мав багато грошей, купив би новий будинок.

Якби я прийшов раніше, чекав би на тебе цілу годину.

Я запросив би вас на обід, якби знав, що ви голодні.

Якби я знав про екзамен, я б усе повторив.

Якби ти не кричала, я б тебе послухав.

Я б не сердився на сина, якби він поприбирав у своїй кімнаті.

Вони б написали листа, якби знали, що його не читатимуть?

Ти б жив у селі, якби не мав власної квартири у місті?

Ми зробили б це для вас.

Я б зателефонував тобі, якби пам'ятав твій номер.

Ми б пішли на прогулянку, але зараз паскудна погода.

Я б помила посуд, але запізнаюсь на роботу.

Був би вдома, зробив би уроки.

Батьки б відвідали мене, якби я попросив.

Я б з'їв трохи борщу, але він несмачний.

Ми б повернулися раніше, якби нас хтось чекав.

14

Przekształć poniższe zdania według wzoru: Chcemy mieć psa. Kota już mamy. – Chcielibyśmy mieć psa, bo kota już mamy

Poleżę w łóżku. Źle się czuje.

Zadzwonimy do ciebie. Nie mamy twojego numeru telefonu.

Pan przetłumaczy tekst. Panu brakuje czasu.

Pójdę na ten film. Być może, on będzie ciekawy.

Spróbujecie tej sałatki. Jest smaczna.

Chłopcy pomogą nosić meble. Są ciężkie.

Napiżemy do pani list. Nie mamy jej adresu.

Matka, być może, ugotuje obiad. Ona bardzo się śpieszy.

Nie przyjdę na urodziny. Jestem chora.

15

Dokończ zdanie

Gdybym wrócił

Gdybyś posłuchała mnie

Gdyby Marek przyszedł w porę

Gdybyśmy pojechali

Gdybyście milczeli

16

Podaj odpowiednie formy czasowników (czas przeszły)

[1]

Z okazji 25 rocznicy premiery kultowego serialu "Przyjaciele" jego twórcy (odwiedzić) Tribeca Film Festival w Nowym Jorku i (zdradzić) kilka smaczków z planu. (Ujawnić) m.in., że nikt nie (planować) stworzenia jednej ze słynnych serialowych par. (Paść) też stanowcze wypowiedzi na temat możliwości odtworzenia serialu w nowej wersji.

Choć scenariusz to rzecz święta, wrażliwi na reakcje widzów twórcy są w stanie sprawić, że fabuła obie-rze zupełnie niespodziewany przez nich tor. Marta Kauffman, David Crane i Kevin Bright, którzy stoją za sukcesem kultowych „Przyjaciół”, podczas niedawnego spotkania z fanami na Tribeca TV Festival (opo-

wiedzieć) o jednym z takich nieplanowanych wątków dotyczącym Moniki i Chandlera. Przy okazji twórcy (zdementować) ciągle powracające plotki, jakoby (mieć) powstać odświeżona wersja „Przyjaciół”.

Marta Kauffman i David Crane (powiedzieć) podczas panelu na temat ich serialu na TTF, że „nigdy nie (mieć) zamiaru sparować ze sobą Moniki (Courteney Cox) i Chandlera (Matthew Perry)”. (Wyjaśnić), że w ich pierwotnym zamyśle bohaterowie (mieć) przeżyć razem przygodę na jedną noc – cały zespół scenarzystów (liczyć) na możliwość wciskania do kolejnych odcinków licznych żartów z niezręczności całej sytuacji, ale do głosu (dojść) widzowie: „Reakcja publiczności była tak silna, a Monica i Chandler (mieć) tak silną chemię, że ostatecznie (musieć, my) posłuchać widzów. (Wiedzieć, my), że kroi nam się tutaj związek z prawdziwego zdarzenia”. Jak (dodać) Marta Kauffman, współtwórczyni scenariusza i producentka wykonawcza, relacja Moniki i Chandlera tak czy inaczej (stać się) później „motorem dla wątków” i zabawnych momentów w kolejnych sezonach – nawet bardziej niż związek Rachel (Jennifer Aniston) i Rossa (David Schwimmer).

Podczas spotkania na Tribeca TV Festival, Kauffman, Crane i Bright (wypowiedzieć się) także o potencjalnym reboocie „Przyjaciół” – pogłoski w tej materii nie cichną, odkąd w świecie telewizji i filmu (zapanować) moda na „odgrzewanie” starych (albo niekoniecznie starych produkcji). Marta Kauffman (stwierdzić): „Nie wracamy, nie będziemy kręcić reboota. Ten serial był o czasie w życiu każdego z nas, kiedy naszą rodzinę stanowią nasi przyjaciele. Reboot nigdy nie przebije tego, co już udało nam się stworzyć”. (Zawtórować) jej David Crane, drugi producent wykonawczy i współtwórca scenariusza, który (dodać): “(Stworzyć, my) taki serial, jaki (chcieć, my) stworzyć. (Zrobić, my) to dobrze i basta”. Przypomnijmy, że 22 września 2019 roku serial „Przyjaciele” będzie świętować ćwierćwiecze premiery na antenie stacji NBC.

(Źródło: gazeta.pl)

[2]

Festiwal Woodstock z 1969 roku to wydarzenie, które na zawsze (zapisać się) w historii muzyki rozrywkowej i (dać) początek kulturze festiwalowej. 50 rocznica imprezy (zapowiadać się) należycie hucznie – na scenie (mieć) obok siebie staną gwiazdy rozmaitych gatunków muzycznych, a organizatorzy (obiecywać) moc atrakcji i (deklarować), że mają wszystko pod kontrolą. Prawdziwy chaos panujący za kulisami Woodstocku 50 (wyjść) na jaw dosyć szybko. Co konkretnie (sprawić), że festiwal ostatecznie odwołano?

W oświadczeniu na oficjalnej stronie Woodstocku czytamy: Przykro nam ogłosić, że seria nieprzewidzianych niepowodzeń (uniemożliwić) nam zrobienie takiego festiwalu, jaki sobie (wyobrażać, my)

Pierwsze spore problemy zapowiedzianego oficjalnie w styczniu festiwalu (zacząć się) już w kwietniu, kiedy z organizacji (wyczołfać się) jeden z największych inwestorów. Firma Dentsu Aegis Network wręcz (odwołać) festiwal, na co organizatorzy (odpowiedzieć): Zapewniamy Was, że 50. rocznica Woodstocku zostanie uczczona festiwalem, na który zasługuje. Chociaż finansowy partner (się wyczołfać), będziemy dalej planować wydarzenie i usilnie szukać nowych partnerów.

Sprawa odwołania wydarzenia niezależnie od organizatorów (znaleźć się) w sądzie, a na miejsce Dentsu Aegis (znaleźć się) nowi sponsorzy. Zapowiadało się pięknie i z przytupem, ale problemy wcale się nie (skończyć) Festiwal trzeba było przenieść ze stanu Nowy Jork do innej lokalizacji, bo organizatorzy nie (otrzymać) pozwolenia na wydarzenie masowe od stanowej inspekcji zdrowia.

Przy kłopotach finansowych z koncertów (zacząć się) wycofywać pierwsze gwiazdy. Zespół The Black Keys (ogłosić), że nie pojawi się na Woodstocku jeszcze

zanim bilety (trafić) do sprzedaży. Poprawka – zanim (mieć)
..... trafić do sprzedaży, bo ten moment nigdy nie (nastąpić) Organizatorzy nie
(móc) znaleźć miejsca w Nowym Jorku, więc nową lokalizacją Woodstocku (zostać)
..... stan Maryland. Był to przedostatni gwóźdź do trumny.

(Źródło: gazeta.pl)

[3]

26 kwietnia 1986 roku ze snu (wyrwać) mnie dzwonek telefonu. Nie zapalając świa-
tła, machinalnie (podnieść, ja) słuchawkę. Oczy (mieć, ja)
wciąż zamknięte. (Poznać, ja) głos jednego z moich przyjaciół, pilota helikoptera.
– Igor, w elektrowni atomowej w Czarnobylu (wybuchnąć) pożar. Lecimy tam. Dołą-
czysz do nas?

(Pracować, ja) jako fotoreporter dla Agencji Prasowej Nowosti i nocne telefony
nie (być) dla mnie niczym zaskakującym. Zaspianym jeszcze głosem (powiedzieć)
....., że chętnie z nimi polecę. Odkładając słuchawkę, (wciągać, ja) już
spodnie. (Zrezygnować) z prysznic i z kawy i (wyjść) z mojego
małego mieszkania w dzielnicy betonowych bloków, typowej dla Kijowa. (Wstawać)
świt. Strażacy z pewnością ugaszą wszystko, zanim tam dotrzemy. Ale to nic. Zrobię zdjęcia z góry!
(Spotkać się, my) na lądowisku helikopterów. Czterdzieści pięć minut lotu, sto
pięćdziesiąt kilometrów między Kijowem i Czarnobylem, ponad równiną usianą fabrykami. W tym czasie
(przejrzeć, ja) sprzęt, (wyczyścić, ja) dwa aparaty i (włożyć)
..... do nich filmy. (Mieć, ja) za sobą już dziesiątki takich poranków
jak ten.

Około południa (ujrzeć, my) masywną sylwetkę elektrowni. Ogromny kom-
pleks zabudowań (przypominać) fabrykę, która, z dala od innych, (przycupnąć)
..... blisko rzeki. Poza prawie przezroczystym białym dymem, który mieszając się z chmu-
rami, (unosić się) nad jednym z budynków, nic nie (wskazywać)
na katastrofę. Niecierpliwie (przysunąć) twarz do okienka, żeby zobaczyć, co się wła-
ściwie (stać) W rękach (trzymać) gotowy do pracy aparat. W
helikopterze (panować) ogłuszający hałas. Kiedy (podlecieć, my)
bliżej, (zobaczyć, my) wielkie zamieszanie. (Podjeżdżać) i (od-
jeżdżać) mnóstwo wojskowych samochodów. (Widzieć) już
takie sceny w Wietnamie i Afganistanie, ale nie (spodziewać się), że fotografując po-
żar, znowu zobaczę coś takiego blisko mojego domu, na Ukrainie. Helikopter (lecieć)
dalej. Tu już nie było nikogo żywego. Pod nami (widnieć) ogromna dziura, niczym
otwarty grobowiec. Ku niebu (wznosić się) słup białej pary. Elektrownia (składać się)
..... z czterech oddzielnych bloków, każdy z reaktorem. Dach czwartego, wykonany z
trzech tysięcy ton zbrojonego betonu, wskutek eksplozji (ulecieć) do góry i (rozpaść
się), jakby był z papieru. Wśród ruin (tlić się) ledwie dostrze-
galne czerwone światło topiących się prętów reaktora. (Poczuć), że jestem
złany potem. Temperatura była bardzo wysoka, choć nie (widzieć, my) płomieni.
Automatycznie, jak zawsze, żeby uniknąć refleksów, (otworzyć, ja) okienko. Kłęb
gorącego powietrza (wdrzeć się) do kabiny helikoptera. Zaczęło mnie straszliwie
drapać w gardle. Było to nowe, nieznane mi dotąd uczucie. Z trudem (przełykać, ja)
.... ślinę. Pewnie to toksyczne opary pożaru. Powstrzymując się od kaszlu, (skierować, ja)
..... obiektyw ku ziemi. (Zrobić, ja) dwadzieścia zdjęć. Nagle mój aparat (się
zaciąć) Bezskutecznie (naciskać, ja) spust raz za razem. Pilot
znów (przelecieć) nad elektrownią. Ponieważ nie (móc, ja)
fotografować, (zawrócić, my) bez lądowania. Cała wyprawa dla dwudziestu zdjęć!
A kiedy później w Kijowie (wywoływać, ja) kliszę, okazało się, że wszystkie klatki
są zupełnie czarne. Jakbym w pełnym świetle (otworzyć, on) aparat z włożonym

filmem. Wówczas tego nie (rozumieć), ale był to skutek promieniowania radioaktywnego. Maria Curie-Skłodowska (doświadczyć) tego samego, gdy (wyodrębnić) rad. Tylko na pierwszej klatce, osłoniętej całą rolką, można było coś dostrzec. (Wysłać, ja) zdjęcie do Moskwy, do siedziby agencji Nowosti. Nie (zostać) opublikowane. Ale wtedy (wiedzieć, ja) już, że (wrócić, ja) do Czarnobyla, by dalej fotografować.

(I. Kostin)

[4]

Zdarzyło mi się nieraz naruszyć regulamin pracowniczy. Uzbierało się przez te lata, oj, uzbierało. (Spóźnić się, ja), (wychodzić) wcześniej, nie byłem na dyżurze, nie (sprawdzać) frekwencji, nie (oceniać) wypracowań na czas, (zapominać) o czymś ważnym, (przeoczyć) to i owo, kiedyś nawet (zasnąć) na lekcji. Dyrektor raz (zagrzmieć) mi nad uchem, że właśnie powinienem być na dyżurze. Innym razem (zapowiedzieć), że jak to się powtórzy, to mnie przeczolga. Nie (pomóc, ono), więc (przecholgać, on), (zakląć, on) przy tym jak bosman, że aż (wystraszyć się, ja) nie na żarty. O Jezusie Miłosierny, nie (wiedzieć, ja), że szef potrafi być taki straszny. Obiecuję poprawę. Potem długi czas (chodzić, ja) jak w zegarku. Niestety, człowiek jest słaby. (Zaniedbać się, ja) w pracy, więc znowu trzeba było mnie przywołać do porządku. Nie spodobało mi się to, dlatego (złożyć, ja) pisemny protest.

(Źródło: polityka.pl)

[5]

HAMLET

(Wezwać) mnie dyrektor i (powiedzieć)

– Gratuluję, (postanowić, my) powierzyć panu rolę Hamleta.

Jak każdy aktor zawsze (marzyć, ja), żeby tę rolę zagrać. Toteż nie (posiadać się) ze szczęścia.

Wylewnie (podziękować, ja) dyrektorowi obiecując, że (dołożyć, ja) wszelkich starań, aby wywiązać się należycie z powierzonego mi zadania.

Już (mieć) zacząć się próby, kiedy dyrektor (wezwać) mnie ponownie. (Wydawać się, on) nieco zakłopotany.

– (Zajść) pewna okoliczność. Zespół uważa, że powierzenie panu roli Hamleta jest faworyzowaniem jednostki.

– To znaczy, że Hamleta zagra ktoś inny?

– Nie, to byłoby także faworyzowanie jednostki. Ale (znaleźć, my) wyjście. Hamleta zagra pan i jeszcze ośmiu innych aktorów. Więcej niż dziewięciu takich, którzy mogą mniej więcej wyglądać na Hamleta, na szczęście nie mam w zespole.

– Rozumiem, to znaczy ja i jeszcze ośmiu na zmianę.

– Nie, wszyscy jednocześnie.

– Jak to jednocześnie... Chyba nie w tym samym przedstawieniu...

– Tak, w tym samym, każdego wieczora.

– Przecież to niemożliwe! Dziewięciu Hamletów w jednym Hamlecie?

– Tak.

– Aha, to znaczy pierwszy wychodzi, drugi wchodzi, wychodzi, wchodzi trzeci i tak dalej.

– Nie, bo wtedy wyłania się problem kolejności i następuje pogwałcenie równouprawnienia.

Nikt nie powinien być pierwszy, ani drugi, ani dziewiąty. Pan zapomina, że wszyscy muszą mieć równe szanse.

– Więc jak?

– Chórem.

Opadłem na krzesło. Dyrektor (wstać), (wyjść) zza biurka i (położyć) mi rękę na ramieniu.

– Głowa do góry! Społecznie będziemy w porządku, ale i artystycznie może być duże osiągnięcie. Mamy już reżysera, który się tego podejmie, bardzo interesujący eksperyment, awangardowy. Rozszczepienie Hamleta na dziewięć osobowości, pan rozumie.

– Rozumiem. Psychologia dna.

– Świetnie pan to ujął.

Potem (nachylić się, on) i (dodać) ściszone głosem:

– A między nami, nikt panu nie zabroni mówić głośniejsze niż inni.

(Zacząć się) próby. Trochę ciasno było w garderobie i na scenie żeśmy się o siebie nawzajem (potykać), ale za to (powstać) silny duch kolektywu.

Tak (dojść, ono) do premiery. Pierwszy akt jakoś (minąć), ale kiedy doszło do sceny na cmentarzu, zabrakło dla mnie czaszki Yoricka, bo rekwizytor (się pomylić) i (przygotować) tylko osiem sztuk.

Wobec tego (chcieć, ja) odebrać czaszkę koledze z lewej strony, ale ten nie (chcieć, on) oddać i razem (wpaść, my) do grobu. Tymczasem ci na górze też (zacząć) się bić, bo nasza czaszka tam (zostać), więc czaszek w dalszym ciągu było osiem, ale ich teraz było siedmiu i każdy (chcieć) mieć dwie.

Było dziewięć wypadków kontuzji ogólnej, pięć uszkodzeń twarzy i trzy wypadki ran kłutych. Kto (powiedzieć), że Hamlet jest tragedią jednostki?

(S. Mrożek)

[6]

MUZEUM

(Zaginać) nam pies i dziecko było niepokojone, bo bardzo psa (lubić) Więc (zabrać, ja) dziecko do muzeum sławnego pisarza. Niech się rozzerwie i podkształci przy okazji.

(Kupić, ja) bilety wstępu, potem (czekać), aż się zbierze grupka zwiedzających i przewodnik zabierze nas na pokoje pisarza. Bowiem pisarz (umrzeć) ze sto lat temu i muzeum to było jego mieszkanie, które zamieniono na muzeum.

Obok kasy było stoisko z książkami, które pisarz (napisać) Książki jak książki, nic ciekawego.

Grupka (się zebrać) i przewodnik (wprowadzić) nas do przedpokoju.

– Na prawo łazienka – (poinformować) przewodnik.

(Zajrzeć, my) do łazienki, bo drzwi były otwarte, tyle że wejść nie było można, bo wejście zagrodzone purpurowym sznurem z brokatu. Na umywalce była mydelniczka, a w niej mydło. Na mydle tabliczka: „Ulubione mydło pisarza”.

– Można powąchać? – zapytała jedna pani.

– Wzbronione – (oznajmić) przewodnik. – Ale badacze (ustalić), że (myć się, on) codziennie.

– Uszy też? – (zapytać) dziecko przerażone.

– Cicho bądź – (poskromić, ja) małego. – Nie przeszkadzaj starszym, kiedy zwiedzają. Pewnie, że uszy też. Jak będziesz mył uszy, to także zostaniesz sławnym pisarzem.

Dalej był salon i sypialnia. Meble z orzecha, dosyć dobre, ale nic szczególnego. Ta pani (chcieć) wypróbować materac, ale też było wzbronione, nawet za dopłatą.

– Gabinet pisarza – (oznajmić) przewodnik i (wpuścić) nas przodem.

Przy biurku (siedzieć) pisarz naturalnej wielkości. Odrobiony był jak żywy, chyba z wosku. W szlafroku. (Trzymać) pióro, a na biurku (leżeć) jakiś zapisany papier.

– Rękopis, bo (pisać, on) ręcznie – (objaśnić) przewodnik.

– Badacze (ustalić) Tu jest przedstawione, jak pisze swój najślawniejszy wiersz. Pamiętacie państwo?

Narodzie mój, gdym w twoich ramionach
 Jak dziecko kołyszany ssał twojego ducha...

– Popatrz, tato – (krzyknąć) dziecko. – Całkiem jak u nas!

Popatrzyłem. Istotnie, pod biurkiem (stać) pusta butelka po wódce.

– Malarze (zostawić) po remoncie – (wyjaśnić) przewodnik.

– To nie należy do eksponatów.

W tej samej chwili (zauważyć), że pisarz ma napisane na łysinie: „Byłem tu. Kazik”.

– Pewnie (robić, on) sobie notatki, nawet jak nie (mieć, on) papieru pod ręką – (pomyśleć, ja) – Prawdziwy pisarz. Ale co tu jest pod spodem? Pod spodem, na łysinie pisarza, była druga notatka: „No to co z tego, ty gnoju?” I podpis: „Przyjaciel Literatury”.

– To chyba już nie on (napisać) – (pomyśleć, ja) – Jakiś inny charakter pisma.

(Rozejrzeć się, ja) Dziecko było zajęte otwieraniem szuflady, a przewodnik niedopuszczaniem, żeby (otworzyć, ono) Tymczasem pani (fotografować), a inni (się sprzeczać), czy mieszkanie było własnościowe, czy podnajęte. Przewodnik nie (móc) niczego wyjaśnić, bo (gonić) dziecko, które (ślizgać się) po podłodze, pięknie wyfroterowanej, jak to zwykle w muzeum. (Wyjąć, ja) długopis i (napisać, ja) pod „Przyjacielem Literatury”: „(Zaginać) pies. Odprowadzić za wynagrodzeniem...” I adres. Sporo ludzi przychodzi do tego muzeum i każdy przeczyta. To może pies się znajdzie.

(S. Mrożek)

Czasownik:

czas przyszły

pary aspektowe

Nazwij zasady i środki tworzenia czasowników czasu przyszłego. Jakie dodatkowe ograniczenia powoduje aspekt czasownika?

On **czyta** poprawnie – on **będzie czytać** poprawnie.

Przeczytam utwór do końca tygodnia.

Będę robił, robiła, robiło ćwiczenia.

Absolwent **pisał** wypracowanie – absolwent **napisał** wypracowanie.

Kłaść rzeczy do szafy – **położyć** rzeczy do szafy.

ĆWICZENIA SPRAWDZAJĄCE

1

Wyrazy w nawiasach podaj w formie czasu przyszłego

(Pisać, ja) list.
(Napisać, ja) wniosek.
(Siedzieć, my) na krześle.
(Posiedzieć, my) na kanapie.
(Czekać, wy) na deser.
(Poczekać, wy) na lekarza.
(Pamiętać, ty) nasz spacer.
(Zapomnieć, ty) o naszych przygodach.
(Uczyć się, oni) polskiego.
(Nauczyć się, oni) matematyki.
(Farbować, on) ścianę.
(Pofarbować, on) włosy.
(Śpiewać, ja) cicho.
(Zaśpiewać) piosenkę o miłości.
(Postarać się, ja) o wniosek.
(Starać się, ja) o wyjazd do Włoch.
(Polecieć, my) na Majorkę.
(Lecieć, my) do USA.
(Opowiedzieć, ona) o swoim urlopie.
(Opowiadać, ona) o swoich krewnych.
(Jechać, ty) nad jezioro.
(Wyjechać, ty) jutro po południu.
(Pójść, ja) na wystawę.
(Chodzić, ja) tam piechotą.

2

Wyrazy w nawiasach podaj w formie czasu przyszłego

Jutro ja (obudzić się) wcześnie, (wstać), (pościelić) swoje łóżko i (pójść) do łazienki. Tam (umyć) twarz i ręce, (rozcześcić) włosy, (namalować) usta, (wysuszyć) głowę. Potem (udać się) do kuchni i (ugotować) smaczne śniadanie. (Zjeść) sałatkę jarzynową z kaszą, (wypić) kawy. Podczas śniadania (poczytać) gazetę, (obejrzeć) krótki filmik animowany i (posłuchać) muzyki. Po śniadaniu (wyprasować) spodnie i koszulę, (ubrać się), (założyć) buty i (wyjść) z domu. Najpierw (pójść) na przystanek, (doczekać się) autobusu i (pojechać) na studia.

1. Interesuje mnie tylko moja żona, więc teraz (wstać, ja), (ubrać się, ja) i (pojechać, ja) do niej.
2. W taką pogodę (jechać, my) ze trzy godziny.
3. (Pójść, wy) w lewo do końca korytarza, później schodami dwa piętra w dół.
4. Biedni uczniowie (jeść) za darmo, bogatsi (zapłacić)
5. Niech sobie (pojeść, on), (popić, on), (nabrać, on) oglądy, może w końcu (powiedzieć, on) coś do sensu...
6. Sam (wiedzieć, ty), ile (być, ty) winien Bogu.
7. Szkoda gadać, jak tak dalej pójdzie, to chyba (wziąć, ja) taksówkę i (pojechać, ja) nocować do jakiegoś kumpla.
8. Pobożny złodziej Biblię też (ukraść)
9. My (stać) tutaj, aby nas miał na oku.
10. (Zapoznać się, ja) z tą listą, (porównać, ja) z innymi miejscami ich pracy, (poszerzyć, ja) życiorysy.
11. (Przynieść, ja) wiadro z ciepłą wodą i gąbkę.
12. Za dwadzieścia lat już (nosić, ty) sztuczną szczękę.
13. Jest nagroda dla tego, kto pierwszy (przepłynąć) Amazonkę, od źródeł aż do ujścia.
14. Kończ śniadanie. (Odwieźć, ja) cię do szkoły.
15. (Kupić, ja) sobie busa i (wozić, ja) turystów do Kuźnic.
16. Aprzez ten czas ty (podejść) od tyłu, niepostrzeżenie (położyć) kopertę na ziemi, koło jej nóg, i (zwiąć)
17. Ona obiecała dziewczętom, że na ten festyn (upiec) kołacz z jabłkami.
18. Wtedy rodziny (przekląć) mnie do końca życia, a wszyscy inni (uznać) za głupca.
19. Jestem przekonany, że (wyrosnąć, on) na pożytecznego człowieka.
20. Nie przeczuwa, że zaraz (pobiec, ja) dogabinetu i (wykraść, ja) z biblioteki tom Słowackiego.
21. Nie (stać, ja) na balkonie i (wyglądać, ja) białego konia.
22. Jak reagujesz, gdy ktoś ważny (nakrzyczeć) na ciebie?
23. Znajdą się jednak tacy, którzy (zмокnąć) nawet w słoneczny dzień, a (zmarznąć) na Saharze.
24. Ja już tej wojny nie (wygrać), serca nie (wyrwać) już z kleszczy.
25. Zapewniam was, że chcę robić gazetę, która nie (się bać) drażliwych tematów.
26. Świetnie, ale teraz nie będę jadła... może później. Jeszcze (pospać)
27. (Wziąć, ja) papier i nożyczki, (wyciąć, ja) piaska dla siostrzyczki.
28. Wierzy, że jej (odpisać, oni): w Stanach Zjednoczonych nikt przed dzieckiem nie ukrywa, że jest adoptowane.
29. Skoro już tu jesteś, to jutro od rana (popracować, my), tak?
30. Jeśli (napisać, ty) bzdurę, (wybaczyć, oni) i (podziękować, oni) ci wszyscy.
31. Jak sam nie (pocałować, on), to (powiedzieć, ja) mu dzisiaj, że go kocham!
32. Jechałem jednak tak szybko, jak tylko mogłem, w nadziei, że (odrobić, ja) trochę straty.
33. Jutro za dnia (się śmiać, ja) ze swojej łatwowierności.
34. Niech wszystkie oczy (skierować) się na ciebie.

4

Uzupełnij zdania podanymi niżej czasownikami w odpowiednich formach czasu przyszłego: dostać, oddać, pozwolić, sprzedawać, pomyśleć, polubić, zobaczyć, ukończyć, wytłumaczyć, usłyszeć, odłożyć, poszukać

1. Na pewno przez pierwszy miesiąc (ja) Gazetę Wrocławską na ulicy.
2. Obiecuję wam, że (my) dziś obiad i amunicję.
3. Zobowiązania towarzyskie nie mi wziąć w niej udziału ani być świadkiem waszego turnieju.
4. Może więc (ty) o założeniu własnego, zielonego miniogródka?
5. Jeżeli dziecko takie danie na śniadanie lub kolację, to otrzymuje w jednej porcji kilka różnych cennych składników pokarmowych.
6. Alicja i tak spełnia w mym życiu pozytywną rolę, bo dzięki niej studia, zostanie pracownikiem nauki.
7. Jeszcze pokręcę się po świecie, atrakcji, jakich w Polsce nigdy nie było.
8. A jak (ty) to, że zrezygnowała z posady redaktor naczelnej?
9. Zaczęło jej serce walić z taką siłą o żebra, że pomyślała: (oni) w całym dworze, w całej okolicy usłyszą.
10. Chętnie (ja) moją duszę jakoby nieśmiertelną i wszystko – za trochę większe mieszkanie.
11. Kiedy przełączymy na podgląd mikroskopowy, na pewno (my) nadmiernie stłoczone i rozmnożone komórki...
12. Popracuję jeszcze pół roku, najwyżej rok. jeszcze trochę pieniędzy i wrócę.

5

Przetłumacz na język polski

Вони будуть щасливі.
.....

Мої колеги матимуть стипендію.
.....

Микола прийде до нас о восьмій.
.....

Завтра ми знатимемо про наслідки стихії.
.....

Я тобі скажу тоді, коли захочу!
.....

Вона, на мою думку, хотітиме більшу зарплату.
.....

Ти муситимеш помити посуд після вечері.
.....

Мотоцикл буде стояти в гаражі до середи.
.....

Я побачу своїх родичів через тиждень.
.....

Шановні, попросіть поліцейського про допомогу.
.....

Я піду в гори, а ти поїдеш на море?
.....

Ти зробиш проєкт до завтра?
.....

Попроси, і вона дасть тобі свій номер телефону.
.....

Ми подумаємо про твою пропозицію.
.....

Ми будемо йти приблизно годину.
.....

Я вважатиму, що ти мені нічого не винен.
.....

Ти будеш писати лист до роботодавця?
.....

Якщо ви мене обдурите, я про це знатиму.
.....

Вони з'їдять усе, треба тільки заохотити.
.....

Оксано, ви будете пити томатний сік?
.....

Коли я повернусь, чоловік обніме мене і поцілує.
.....

Завтра я палитиму вогнище біля річки і принагідно посмажу рибу.

Усі студенти будуть читати цей твір, а той прочитають тільки одиниці.

Я подумаю про наслідки, коли ти напишеш до прокурора.

Я обов'язково поголюся, бо ввечері піду в театр.

Вони помиють підлогу, чи я робитиму все сам?

Коли почнеться відпустка, я прокидатимусь не раніше 10.

Завтра я встану о 6 і поїду на риболовлю.

Ми гулятимемо тут ввечері, знайдеш нас біля літнього кафе.

Я купуватиму все необхідне, а ти купиш щось для задоволення?

Діти, ви заспіваете на святі першу пісню, а я співатиму другу й третю.

Я тебе послухаю, якщо ти мене послухаєш.

Порозмовляєш з ним сама, я з ним не розмовлятиму.

Я почну, а ти закінчиш.

Ми поділимо територію на дві рівні частини, і побачимо, хто і що буде тут вирощувати.

Я прийду на роботу о 9, а ти прийдеш через годину, добре?

Ти нарешті вийдеш з кімнати, чи сидітимеш тут до вечора?

Я почую тебе, якщо ти голосно кричатимеш.

Батьки принесуть фрукти і овочі, а я принесу м'ясо.

Підемо сьогодні до ресторану?

На цій виставі ми точно сміятимемось, це ж комедія!

Коли я закінчу прибирати, ми з тобою поговоримо про хатні обов'язки.

Сусіди повернуться з подорожі завтра і ми разом з ними підемо на матч.

Ти ляжеш на ліжку, а твоя сестра лежатиме на дивані.

Ми працюватимемо ефективніше, якщо нам дадуть премію.

Нічого тобі не позичу, бо всі гроші я покладу в банк.

Ми подивимось цей фільм і скажемо, чи варто на нього йти.

Я дивитимусь на море весь день і побачу захід сонця.

Я не питатиму, де ти взяв новий велосипед.

Ти не кричатимеш, якщо я відмовлюсь?

Ми відповідатимемо за свої вчинки перед батьками.

Коли відкриватимеш вікно, будь обережний.

Я пошукаю цікаві тексти на уроки польської, а завтра ми шукатимемо разом.

6

Opowiedz o swojej podróży.

Użyj podanych czasowników w formie 1 os. l.m.

Jutro (pojechać) nad morze. Więc, trzeba wszystko dokładnie zaplanować. (Wziąć) ze sobą minimum rzeczy, (zjeść) śniadanie, (ubrać się) i (wyjść) z domu o 6. Dalej (pójść) na przystanek, na którym (poczekać) na tramwaj. Nim (pojechać) na dworzec i (kupić) bilety na pociąg do Gdańska. Do morza (jechać) około trzech godzin, więc (posłuchać) sobie muzyki, (poczytać) czasopisma sportowe, (porozmawiać) o przyjaciółkach, być może, (zagrać) w brydża. Także (opowiadać) bajki o szkole, (jeść) kanapki, (pić) sok. Po przyjeździe (wyruszyć) nad morze i (znaleźć) wspaniałą plażę. Tam (popływać), (poopalać się), (odpocząć) Wieczorem (pójść) do hotelu, gdzie (mieć) nocleg. Następnego dnia (wrócić) do domu.

7

Zamień na formy dokonane, np.
 Michał czyta gazetę – Michał przeczytał gazetę

(Próbować, ja) tej sałatki.
 Jan (robić) krzesło.
 Kogo (widzieć, my) w sali wykładowej?
 Dzieci (gubić) pieniądze.
 (Wracać, ja) do domu późno.
 Kasia (dzwonić) do matki wieczorem.
 Marek (żenić się) dwa lata temu.
 Ty (karmić) psa?
 Nas bardzo (martwiła) ta wiadomość.
 Pan (rozumieć) słowa sprzedawczyni?
 Kasiu, (czekać, my) jeszcze chwilę.
 Matka (myć) naczynia i (sprzątać) w kuchni.
 Córka (piec) ciastka po raz pierwszy.
 Chłopczyk (liczyć) do dziesięciu.
 Trzeba natychmiast (kapać) kota!

8

Przekształć zdania według wzoru: Janek rzucał kamień w okno – Janek rzucił kamień w okno

Kasia kładła / pościel na półce
 Brałam / prysznic po pracy
 Mówiłem / ci o rodzicach
 Pomagaliśmy / dziadkowi w ogrodzie
 Chłopcy szli / na siłownię
 Oglądałem / nowy film
 Żona widziała / wszystko
 Wkładałem / stare buty
 Po obiedzie wracaliśmy / do domu
 Dawaliśmy / ci jeszcze jedną szansę
 Nigdy nie zapraszali / gości
 Kupowaliśmy / tylko świeże owoce
 Dziadek opowiadał / niewiarygodne bajki
 Otwierałeś / okno dzisiaj?
 Oni pokazywali / nowy samochód
 Powtarzaliśmy / trudne słowa
 Kiedyś spóźniałem się / do pracy
 Marek wracał / z podróży
 Władze wprowadzały / nowe przepisy
 Zaczynałem / pisać tekst ponownie
 Te drzwi trzeba zamykać /

9

Podanych form dokonanych użyj w zdaniach, np. Przeczytam utwór do końca

zwiedzę

.....

odwiedzi

.....

zaprowadzimy

.....

doprowadzą

.....

nasmaruję

.....

okleją

.....

obejdziemy

.....

obmówi

.....

przeżyję

.....

rozkupią

.....

namoknie

.....

upije się

.....

skręcimy

.....

dosolisz

.....

10

Podane czasowniki połącz z innymi wyrazami według wzoru: pojechać – pojedę na Słowację

wjechać

wyjsc

zejść

podejść

wyjechać

wnieść

przyjść

wybiec

przyjechać

wejść

przylecieć

wyjsc

wbiec

przynieść

pójść

przywieźć

wrócić

obejść

11

W miejscu kropek wpisz brakujące czasowniki. Zwróć uwagę na różnice znaczeniowe pokrewnych wyrazów

[1]

odpłacić, spłacać, wypłacać

1. Jeżeli nawet (oni, czas terażniejszy) ci tylko połowę tej premii, to w każdym wypadku twoje zarobki są wyższe od przeciętnej, czyli nie są najgorsze.
2. Jerzy Kosiński (czas przeszły) swym wybawcom czarną niewdzięcznością, opisując ich jako dewiantów.
3. Wyrównam wszystkie rachunki i wszystkie długi, z odpowiednim procentem.

[2]

zakręcać, skręcać, przykręcać

1. Czasami zdarza się, że ktoś (czas terażniejszy)..... np. kradzione tablice rejestracyjne.
2. Stoik szczerlnie (czas terażniejszy) i odwracamy do góry dnem.
3. Chłopcy (czas terażniejszy) w bramę w metalowym ogrodzeniu, gdzie było słychać bijący dzwon.

[3]

narzucać, zarzucać, porzucać, zrzucić

1. Jarku, już kolejny raz (ty, czas teraźniejszy) nam to, że jesteśmy nieukami!
2. Pamiętam, że podczas naszego pobytu w Stanach zdziwiło mnie, jak wyjątkowo wystandaryzowana jest Ameryka. Zwłaszcza szkoły (czas teraźniejszy) zachowania dotyczące wyglądu.
3. Energicznym ruchem (ona, czas przeszły) z siebie kołdrę.
4. Ludzie w panice (czas teraźniejszy) rodzinne domy i ruszają, czasem pieszo, niekiedy na chybotliwych, zatłoczonych łodziach w stronę dostatnich i uporządkowanych państw Zachodu.

[4]

zapowiadać, podpowiadać, opowiadać, wypowiadać się

1. Gdyby panie nie wiedziały, co zrobić, to (ja, czas teraźniejszy) Przeprosić.
2. Książka klarownie (czas przeszły) o tym, jak odnoszą się do siebie mieszkańcy wysepek należących do archipelagu Nowej Gwinei.
3. O bajkach Lemańskiego pisano sporo, (czas przeszły) o nich wybitni krytycy, a problem gatunku powracał w ich recenzjach i szkicach zdecydowanie częściej niż przy innych okazjach.
4. Opisany tutaj sen nie (czas przyszły) jakichś specjalnych wydarzeń w przyszłości.

[5]

przeglądać, oglądać, doglądać, spoglądać

1. Kobiety zajmują się dziećmi, (czas teraźniejszy) świń, pracują na poletkach, przygotowują posiłki.
2. (Ja, czas teraźniejszy) na Dziadka, który zachowuje kamienny spokój.
3. Barmanka siedzi na stołeczku i (czas teraźniejszy) magnetofonowe kasety w kartonowym pudełku.
4. W telewizji i gazetach (my, czas teraźniejszy) powierzchowność spikerów, aktorów i modelek.

[6]

zakładać, przekładać, okładać, układać

1. Tatiana, starannie i bez widocznej potrzeby, (czas teraźniejszy) papiery na biurku z jednego stosu na drugi.
2. W zadymionym wnętrzu bufetowa (czas przeszły) mokrą ścierką jakiegoś pijaka.
3. Ugotowaną kaszę jęczmienną (my, czas teraźniejszy) na dnie naczynia wysmarowanego oliwą.
4. (Ja, czas teraźniejszy), że masz u niej więcej długów wdzięczności.

[7]

przestrzegać, ostrzegać, dostrzegać, postrzegać

1. Oświecony nie czyni dobra w ten sposób, iż automatycznie (czas teraźniejszy) określonych zasad.
2. Czy wiesz, że ja istnieję, (ty, czas teraźniejszy) to?
3. Dlaczego dorośli nie (czas teraźniejszy), że nie tylko wódka, ale nawet piwo czy wino w tym wieku może prowadzić młodego człowieka na drogę do alkoholizmu?
4. Ważne było to, że robotnicy (czas przeszły) scenę polityczną przez pryzmat własnych interesów ekonomicznych.

[8]

podśłuchać, przesłuchać, osłuchać, wysłuchać

1. Krystyna Jarzęcka (czas przeszły) przypadkowo rozmowę Herbigera z Karolakiem.
2. Lekarz (czas przeszły) płuca i serce.
3. Może go (oni, czas przyszły) pobłażliwie, może zlekceważą i roześmieją się?
4. Ustaliliśmy organizatorów, (czas przeszły) świadków – wylicza komisarz Andrzej Borowiak.

[9]

naprawiać, oprawiać, poprawiać, uprawiać, rozprawiać

1. W rodzinnej Łodzi jego dziadkowie mieli zakład, w którym (czas przeszły) obrazy w kunsztowne ramy.
2. Za to ja (czas przeszły)..... mu wypracowania, usuwając z nich rewelacje w rodzaju: „Bakterie to są małe stworzonka z ogonkami, których dostaje się od niemycia rąk.”
3. Mieszkańcy wioski nie (czas przeszły) ziemi, nie tkali, nie rzeźbili w drewnie, nawet nie polowali.
4. On sam (czas przeszły)..... zawsze o rzeczach dotyczących człowieka, co jest godne, a co jest niegodne, co uczciwe, a co pasujące.
5. W niedzielę jej mąż (czas przeszły) narzędzia, a ona sprzątała i prała.

[10]

objąć, odjąć, podjąć, zdjąć

1. Kiedy (on, czas przeszły) ostrze od delikatnej skóry, można było na niej zauważyć kilka kropel krwi.
2. Na widok legitymacji policyjnej Franziska zasępiła się i (czas przeszły) łańcuch.
3. Władzę w kraju (czas przeszły)..... Wojskowa Rada Ocalenia Narodowego.
4. Podjąłem wtedy decyzję, że nigdy nie będę tego, z czym się nie zgadzam.

[11]

zezwać, pozwalać, wyzwalać

1. Dyrektorzy szkół niechętnie (czas przeszły) studentom na wstęp do swych placówek.
2. Rozumiem, że twój szef nie (czas przeszły) ci udzielać informacji o gościach.
3. Naprawdę, strach (czas przeszły)..... w człowieku zupełnie niezwykłe siły.

[12]

zawołać, odwołać, wywołać, przywołać

1. Do żadnego z oficerów, których (ja, czas przeszły) ze stanowisk, nie mam osobistego stosunku i żadnych uprzedzeń.
2. Straszna historia (czas przeszły)..... długotrwałą publiczną debatę.
3. Aby doprecyzować, (ja, czas przyszły) komentarz najnowszy do art. 40 oparty na uchwale Sądu Najwyższego.
4. – Aż trzy! – (czas przeszły) z zachwytem kilka głosów.

[13]

zatrzymać, otrzymać, dotrzymać, powstrzymać

1. (czas przeszły) automobil, wysiadł, przeszedł przez ruchliwą ulicę i zbliżył się szybkim krokiem do sklepu.
2. Trzeba oddać sprawiedliwość profesorom, że słowa (oni, czas przeszły).....
3. Widząc, że z kraju nie (ja, czas przyszły) nic, postanowiłem zorganizować show na własną rękę.
4. Marta zerwała się, ale (czas przeszły) ją uwaga Borowskiego, że nie wolno wstawać od wigilijnego stołu.

[14]

naciągnąć, ściągnąć, wyciągnąć, rozciągnąć się

1. Brunet włożył kapelusz, na dłonie (czas przeszły) rękawiczki, wszedł do samochodu i zajął miejsce pasażera.
2. Nieżyczliwi (czas przyszły)..... wniosek, że zabił pan nie tego, co trzeba.
3. Jego trupia twarz (czas przeszły) nagle w grymasie, który miał oznaczać radość.
4. To my chodźmy do samochodu – wyszeptła mi w ucho. – Tylko (ty, rozkaz) mu buty i tę obrzydliwą kurtkę.

[15]

przekonać, dokonać, pokonać, skonać

1. W końcu stracił przytomność i (czas przeszły)
2. Nie możesz zaprzeczyć, że (my, czas przeszły) wielkiego postępu.
3. Szewczyk Dratewka wypchał barana smołą i w ten sposób (czas przeszły) smoka.
4. (Ja, czas przeszły) go wreszcie, że mamy obaj dosyć męskiego towarzystwa.

[16]

zabierać, odbierać, obierać, pobierać, ubierać się

1. Nie pokazuj się tu więcej. I (ty, rozkaz) te swoje kwiaty.
2. Ale (on, czas przeszły) te protesty jako zamach na jego wolność osobistą, kobiecą próbę zdominowania go.
3. Nie (ty, rozkaz)..... programów i skryptów, które znajdują się na stronach niezauważalnych.
4. Mama (czas teraźniejszy) w sypialni, tata – już gotowy – siedzi w gabinecie i czeka.
5. Wróciła do pałacu i zabrała się za gotowanie obiadu. (Ona, czas przeszły) kartofle, a dziecko bawiło się w kojcu.

[17]

nacierać, docierać, ścierać

1. (My, czas teraźniejszy)..... do małego, starego budynku.
2. Pomagam babci Czesi w sprzątanii, (czas teraźniejszy) kurze.
3. Ludzie (czas przeszły)..... na Udałka zwartą kupą, żądając zapłaty.

[18]

odpisać, opisać, dopisać, spisać

1. W końcu matka przełożona (czas przeszły) dokładnie całe wydarzenie i wysłała list do Rzymu z prośbą o rychłą odpowiedź.
2. No to napisałam na kartce jego nazwisko, a oni (czas przeszły) adres.
3. W jednym z listów autor zadał sobie trud i (czas przeszły) wszystkie elementy, które drażniły go w zachowaniu Kałużyńskiego.
4. Pamiętam nawet, że jak kiedyś pojechałem na wakacje, to wziąłem całe pudło listów i na te wszystkie listy (czas przeszły)

[19]

nadawać, zadawać, oddawać, udawać

1. Sam sobie (czas teraźniejszy) pytanie, dlaczego streszczam i czy nie jest to zwykłą stratą czasu.
2. I niech pani koniecznie zaraz (czas przyszły) jej pieniądze.
3. Przerażona skuliła się, nakrywając kołdrą na głowę, (czas przeszły), że nie słyszy.
4. Radio (czas teraźniejszy) właśnie znany przebój „Orla cień”.

[20]

doznać, poznać, uznać, przyznać się

1. Nie odpowiedziała. Wobec tego milczenie (ja, czas przeszły) za zgodę.
2. Mindszenty (czas przeszły) do winy i w dwa miesiące później skazano go na dożywotnie więzienie.
3. Rozejrzałem się, kolegi nadal nie było, ale co ważniejsze, (ja, czas przeszły) niemiłego uczucia, że mnie także nie ma.
4. Podczas pobytu na obozie dość dokładnie (oni, czas przeszły) okolicę, wiedzieli więc o dobrym miejscu na biwak.

[21]

zagotować się, ugotować, przygotować

1. Wikta to zdolna i dobra gospodyni, która na przysłowiowym gwoździu (czas przyszły) przepyszną zupę.
2. A jak ja się do tej rozmowy (czas przyszły) i będę uważał, co i jak, to wyjdę na swoje.
3. Plecie pan bzdury – (on, czas przeszły) Tokarski. – Zobowiązania sędziowskie zostaną dotrzymane!

[22]

poderwać, zerwać, przerwać, porwać

1. Choć nawet rodzina (czas przeszły) ze mną kontakt.
2. Mówiący (czas przeszły) rozmowę, patrząc pilnie, co się stało.
3. Julkowi gwizd (czas przeszły) dziewczynę na nogi, rzuciła się do sieni.
4. Na tej podstawie zapewne zrodziła się legenda, że Hermanna von Haubitz (czas przeszły) diabeł i zaniósł go żywcem do piekła.

[23]

zakazać, przekazać, skazać, wskazać, rozkazać

1. Sąd (czas przeszły) rozpoznał skonfiskowany fragment i zarządził zniszczenie nakładu październikowej „Krytyki”.
2. Policjanci badający sprawę (czas przeszły) mu nawet wyrazy szczerego współczucia i pochwalili, że troskliwie (jak zeznali sąsiedzi) zajmował się chorą dziewczynką.
3. Spojrzał z niepokojem w kierunku, który (ja, czas przeszły) mu palcem.
4. Tymczasem syreny na okręcie wydały ostatnie słabe tchnienie, kapitan wypalił fajkę i (czas przeszły) podnieść trap.
5. Izba Sądowa (czas przeszły) go na 12 lat katorgi za zabójstwo policjanta.

[24]

zapomnieć, wspomnieć, przypomnieć się

1. Wypominamy ludziom różne rzeczy, lecz (my, czas przeszły), że kiedyś sami dokonywaliśmy podobnych czynów, reagowaliśmy w ten sam sposób.
2. Sprawa, jak już (ja, czas przeszły), nie była łatwa.
3. (czas przeszły) mi fotografie żony i dziecka i płacz nad tą fotografią.

[25]

zajrzeć, obejrzyć, spojrzeć, ujrzyć

1. Niech pan pochyli się nad płótnem i (czas przyszły) twarze przekupniów, żebraków, rzemieślników i arystokratów z ich lokajami.
2. Ano, popatrz sobie na nie. (Ty, rozkaz), jakie piękne i jakie przebrzydłe zarazem.
3. Znienacka (ja, czas przeszły) młodą kobietę na drabinie.
4. Ja też chętnie tu (czas przyszły)! Chciałabym kupić sobie kapelusze!

[26]

zarobić, odrobić, przerobić, wyrobić

1. Świata nie (ja, czas przyszły), a w rezultacie życie nie jest wcale tak przykre i marne!
2. Pomógł nam też wtedy konsul austriacki, (czas przeszły) dla mnie obywatelstwo.
3. Dla banku (ja, czas przeszły) sto procent z tych pieniędzy.
4. Śmieci wyniosła, łóżko pościeliła, lekcje (czas przeszły)

[27]

zawrócić, przewrócić, powrócić, zwrócić

1. Zanim chory (czas przyszły) do zdrowia, upłyną co najmniej 4 tygodnie.
2. Nie mogę przyjąć od ciebie pożyczki, której na pewno nie (ja, czas przyszły)
3. (My, czas przeszły) motocyklem w stronę miasta i kapitan pokazał nam całą dzielnicę Port Saidu, zbombardowaną w drodze odwetu przez lotnictwo brytyjskie.
4. Odsunęła talerz i (ona, czas przeszły) szklankę z wodą, która splamiła obrus.

[28]

napełnić, popęlić, uzupełnić, wypełnić

1. Znaleźliśmy tam kilku bojowców, którzy (czas przeszły) samobójstwo.
2. A przede wszystkim (ja, czas przeszły) nowe wydanie o kilka wywiadów, które przeprowadziłem z Nalepą w następnych latach.
3. Do ubezpieczenia może przystąpić każdy, kto nie ukończył 65 lat, podpisał wniosek o zawarcie umowy oraz (czas przeszły) ankietę medyczną.
4. (On, czas przeszły) jej filiżankę i natychmiast przystąpił do rzeczy.

[29]

namówić, odmówić, omówić

1. Ale wszystkiemu winien jest ten przeklęty Klaus. On mnie (czas przeszły) do złego.
2. Koncepcję tę (my, czas przeszły) dokładniej w rozdziale II.
3. Pieniądze nie nadchodziły, a sklepikarze, w obawie o swoje należności, (czas przeszły) sprzedaży towarów na kredyt.

[30]

odprowadzić, przeprowadzić, doprowadzić, sprowadzić

1. Postanowiła, że (ona, czas przyszły) go na dworzec i trochę doda mu ducha.
2. Z nastaniem wiosny Indianie (czas przeszły) całą serię ataków w dolinie rzeki Mohawk.
3. Wiem, że (czas przeszły) mnie pani w konkretnym celu i teraz bardzo chce mi coś pokazać, więc miejmy to już za sobą.
4. W gruncie rzeczy mówimy o początku procesu, który w Polsce (czas przeszły) do przełomu 1989 roku, przewrócił mur berliński, spowodował rozpad Związku Radzieckiego i Układu Warszawskiego.

[31]

podejść, wejść, zejść, przejść

1. (My, czas przeszły) na parter i korytarzem obok kuchni dostaliśmy się do biura.
2. Gdy dziewczyna (czas przeszły) do ogniska, wojownicy powstali i skłonili się przed nią.
3. Później (ja, czas przeszły) na górę zobaczyć, co się stało.
4. (On, czas przeszły) jezdnię i ruszył wzdłuż zarośniętego bżem płotu.

[32]

przemycić, umyć, zmyć

1. Zjadłem resztę konserwy śledziowej, wzięłem prysznic, (czas przeszły) zęby i położyłem się spać.
2. Matka zawlokła mnie do lekarza, który (czas przeszły) mi ranę, zalecił okłady i jak najmniej ruchu.
3. Po powrocie nie weszła do pokoju. Z pasją (czas przeszły) naczynia, długo mocowała się ze spalonym garnkiem.

[33]

zaliczyć, obliczyć, policzyć, wyliczyć

1. Mika (on, czas przeszły) w tym sezonie już osiem zwycięstw, ale wciąż jeszcze nie przyzwyczał się do bycia najlepszym w wyścigowym peletonie.
2. (Ja, czas przeszły) do stu i stawiając wszystko na jedną kartę, stanowczo przekroczyłem dzielący nas kwadrat i podszedłem do czarnego.
3. Spółdzielnia Mieszkaniowa w Dzierżoniowie (czas przeszły), że niemal wszyscy lokatorzy winni jej są za ogrzewanie za rok 1998 po 1000 zł.
4. Agencja (czas przeszły), że pieniędzy starczy jej najwyżej do 15 marca.

[34]**rozbić, pobić, zbić, obić, wybić**

1. Wiosną Michał (czas przeszły) z drzewa krzyż i postawił go pod oknem.
2. Kolegę wzięli w samej bieliźnie, a drugiemu tak (czas przeszły) plecy, że miał na nich granatowe pasy.
3. Dawno nie notowany rekord popularności (czas przeszły) na łamach gazet sprawa zakończona przed półtora rokiem procesu sądowego.
4. Nie dało się wyjść, to (my, czas przeszły) z kolegą tę szybę.
5. Było pusto. (Ja, czas przeszły) namiot, aby mieć trochę cienia i potem było już tylko słońce i woda.

[35]**nakręcić, skręcić, pokręcić, zakręcić**

1. Na pierwszym piętrze (ja, czas przeszły) w lewo.
2. Z początkiem kwietnia grupa (czas przyszły) pierwszy teledysk.
3. Poczuł, że coś jest nie w porządku, (on, czas przeszły) wodę i wyszedł z łazienki.
4. Obaj przecząco (czas przeszły) głowami pod pytającymi spojrzeniami Wolfhera i Morolda.

Czasownik:

tryb rozkazujący

Powiedz, jak się tworzy form trybu rozkazującego. Nazwij końcówki oraz możliwe alternacje

Niech pan pisze uważnie!

Mów dalej!

Dziewczynka **boi się** – dziewczynko, **nie bój się!**

Mocno **ciągnij** tę dźwignię!

Czytaj dalej!

Jedź szybko i nie rozmawiaj!

ĆWICZENIA SPRAWDZAJĄCE

1

Zamień zdania według wzoru:

Niech pan pisze starannie
– Pisz starannie! / Piszcie starannie

Niech pani kupuje ciastka

Niech pan pije kawę

Niech pani tańczy ze mną

Niech pan czeka do ósmej

Niech pani je naleśniki

Niech pani będzie zdrowa

Niech pan zrozumie tę sytuację

Niech pani stoi przy wejściu

Niech pan jedzie z nimi

Niech pani płaci gotówką

Niech pani prosi o pomoc

Niech pan weźmie tę torbę

Niech pani śpi spokojnie

Niech pan bawi się dobrze

Niech pani usiądzie koło mnie

Niech pan pożyczy książkę

Niech pan zrobi to samo

Niech pani ugotuje drożdżówki

Niech pani zapyta o drogę do miasta

Niech pan zagra na skrzypcach jeszcze raz

Niech pani poszuka numeru w notatniku

Niech pan powie, kto to jest

2

Wstaw właściwą formę czasownika
(tryb rozkazujący)

1. Podchodzę, a ona mnie łapie za rękę i szepcze – no (chodzić), mój śliczny.
2. Nie (mówić) takich rzeczy – mruknął Filipek.
3. Dlatego proszę: (pomóc) człowiekowi.
4. Nie (jechać) tam, Sulima. Złe miejsce dla ciebie.
5. Teraz zostawiłem samego siebie: (płynąć) o własnych siłach!
6. Dawaj rękę, (skakać) za mnie!
7. (Skoczyć) do apteki i przynieś mi aspirynę, dobrze.
8. A zresztą (robić) sobie z nimi, co ci się podoba.
9. (Bać się) Boga, kościejny.
10. - Hej, wy tam! (Stać)! – krzyknął jeden z rycerzy, młody i piegowaty jak przepiórcze jajo.

11. Zadbaj o siebie, (zrobić) sobie przyjemność, daj sobie nagrodę.
12. - Paweł, nie (ciągnąć) mnie. Słuchaj, pójdę już.
13. - Nie gadaj, tylko (rwać) koszulę.
14. Trzymaj się prosto i nie (czytać) przy jedzeniu.
15. Chcesz dostać paszport? (Pisać) podanie i nie zapomnij o swojej biografii.
16. A my nic, gdzie goło, tam wesoło. (Dawać) pan zapałki.
17. - (Dać) spokój, Szymuś, nie wyrażaj się, bo jeszcze ktoś usłyszy i głupio będzie.
18. - (Myć się) prędko, bo jestem głodny.
19. Ale (wiedzieć), że my wszyscy trzymamy się twardo.
20. „(Rzucić), dziewczyno, grosz do nieba, życie da ci to, co trzeba” – śpiewał lider grupy „Trawniki”.
21. Ty, łobuzie, nie (rzucić) mi śmieci do czapki!
22. - To świetny pomysł – zawołała. – Tak, (wziąć) ją na spacer. Pa. Ja wracam do łóżka.
23. Ja się na tym znam lepiej od ciebie. (Jeść), (pić) i (spać) choćby przez całą wieczność, a nikt na ciebie nie zwróci uwagi.
24. (Zrozumieć), przed nim jest kariera, trzeba mu tylko wytłumaczyć.
25. (Umieć) się przyznać do zła, któreś uczynił, i umieć wynagrodzić za nie.
26. Chcesz, to (pojechać) do Lwowa. (Zobaczyć): wszystko tam obce.
27. - (Zejść) mi z drogi – wycedziła.
28. - No to (zawiesić) go pan sobie na sznurku i (nosić) na szyi zamiast medalika.
29. - Tosiek, w tej chwili (siadać) do nauki! Jeżeli nie zdasz matury...
30. (Siąść) wygodnie, (oprzeć się) o ścianę i (oddychać) spokojnie.
31. - Ty tam, (szanować się) trochę i nie (drzeć) pyska, jak idziesz za pogrzebem własnego tatusia.
32. - (Usiąść) obok mnie – powiedział. – Tu jest tyle miejsca.
33. (Pójść) miła, za mnie, co ci tam cesarski tron, we dwoje w szafasie zażyjemy, na przednówku korę jeść będziemy.
34. Arturze, (położyć się), zrobię ci kompres!
35. Norma „nie (kraść), ”, przykładowo, dalej jest uważana za moralnie zasadną.
36. (Wyjść) stamtąd, człowieku. Nie zrobię ci krzywdy.
37. (Wpadać) do nas z babcią na herbatkę. Wpadniesz?
38. No, (włożyć) szybko koszulę! Nie tutaj! (Iść) tam, za róg!
39. (Powiedzieć), gdzie są dokumenty, bo jak nie, to otworzę drzwi i wpuszczę interesantów.
40. (Położyć) kawałki ryby i na blasze (piec) dwadzieścia minut.
41. Po prostu (biec) najszybciej jak możesz. I (trzymać) ręce w górze...
42. (Strzec się) go – nie wiadomo czemu szeptem powiedział Efebus.
43. - To monotonne. (Zagrać) różnie ten sam motyw.
44. Na mnie nie (liczyć) Znam was lepiej, niż myślicie.
45. - (Spać) – powiedziała do Henryczka Fichtelbauma. – Jutro może coś się zmieni.
46. Nie (wygłupiać się), (spadać) do domu! – Basia pojechała do mamy – poinformował z pijacką wylewnością Stefaniak.
47. (Zmyć) z oczu makijaż, a potem (przyłożyć) na powieki płatki tego kwiatu.
48. Bosmanie, (pilnować) jeńca, jeśli nawet tylko mrugnie okiem, (zastrzelić) go natychmiast.
49. (Spojrzeć), ile mam siwych włosów. Muszę je malować.

50. (Popatrzeć), co się wokół dzieje, Kaziu.
51. (Odejść) ode mnie, ty głupcze.
52. I etap. (Obejrzeć) swój problem z bliska. (Zapisać), czego najbardziej się boisz, co cię w nim przeraża.
53. Ale lepiej (posłuchać) radia, może jesteście w niusach.
54. Nie (pokazać) się tu więcej. I (zabrać) te swoje kwiaty.
55. No (iść) na policję albo do księdza, albo wiesz – (poprosić) o pomoc dresiarzy.
56. - (Zgadnąć) Areczku, co z tym zrobię, jeśli nie odpowiesz mi na kilka pytań?
57. Słyszysz mnie?! (Zabrać) coś tam przymocował! Natychmiast! (Usunąć) tę przeszkodę!
58. Spieszę się, Cykada. (Oddać) miecz, jeśli łaska.
59. A teraz (zamknąć się) i ruszaj do domu...
60. - (Zdjąć) buty – wymruczała. – Zobaczysz, jak fajnie.
61. (Założyć) okulary, Szyszkowski. I nie (strzelać) bez rozkazu.
62. Tylko (podejść) do tamtych drzwi – wskazał wejście do baszty – a słowo daję, że tak ci tylek skroję, że przez tydzień nie usiądziesz.
63. Chcę krzyknąć: „Suzanne, (wrócić) Naprawimy wszystko!” Za późno, za późno. Odjechała.
64. - (Leżeć) teraz spokojnie, przez godzinę nie (wykonywać) gwałtownych ruchów, niczego nie (jeść) ani nie (pić)
65. - (Chodzić) do mnie – powiedziała cicho Weronika. – (Objąć) mnie i (przytulić)
66. - (Przestać) wszystkich pouczać, Robercie. I (chodzić) już. Czas na nas. A ty (żyć) jak ci serce dyktuje.
67. Nie (kłać), bo kłać nie wolno. To oznaka słabości.
68. Po co nam dziś telefony, Weź nożyczki i (odciąć) drut.
69. - Ej, nie (lecieć) tak, (poczekać) Jak długo mam nosić za tobą ten twój worek?
70. - Jeżeli będziesz pewien, że cię nie śledzą, (krzyknąć) dwa razy.

3

Podane wyrazy zamień na formy trybu rozkazującego, następnie użyj w zdaniach, np. poczekać – poczekaj – Poczekaj na mnie koło wejścia, będę za chwilę

- zjeść
- podziękować
- zamówić
- przyjść
- pokazać
- podpisać
- przetłumaczyć
- wybrać
- przestać
- odpocząć
- obejrzeć

modlić się
wziąć
zadbać
spać
zamknąć

4 Przetłumacz na język
polski

Будьте зі мною!
.....
Знай, я з тобою до кінця!
.....
Кажі швидше, я поспішаю!
.....
Стій на місці!
.....
Хай він побачить наш новий будинок!
.....
Попроси чемно і скажи, що шкодуєш про свій
вчинок!
.....
Ходи зі мною!
.....
Зроби роботу швидко, не чекай на інших!
.....
Дай мені гарантію, що зробиш усе вчасно!
.....
Думай головою!
.....
Ходімо додому, там розкажете про деталі
інциденту.
.....
Іди геть, я не хочу з тобою розмовляти!
.....
Напиши список продуктів!
.....
Їж корисні страви, не пий алкоголю!
.....
Обійми мене міцно!
.....
Поцілуй свою дочку у щічку!
.....
Не пали в людних місцях!
.....

Прочитай напис на упаковці!
.....
Помий руки і ходи обідати!
.....
Прокинься, скільки можна спати!
.....
Встань з цієї лавки, вона ж свіжо пофарбована!
.....
Гуляй собі скільки хочеш!
.....
Мамо, купи мені чогось смачненького!
.....
Не співай так голосно, ти розлякала усіх котів і
сусідів!
.....
Слухай мене дуже уважно!
.....
Порозмовляй зі своїм сином, він став погано
вчитись!
.....
Почни з самого себе!
.....
Не діли усіх людей на хороших і поганих!
.....
Краще прийди до мене завтра!
.....
Вийди з аудиторії і зачини за собою двері!
.....
Почуй і зрозумій мене, я хочу тільки добра!
.....
Принеси мені свій зошит, я перевірю домашню
роботу!
.....
Грай чесно, не порушуй правил!
.....
Смійся скільки завгодно, я все одно зроблю по-
своєму!
.....

Залиш гроші на столі і повертайся до своєї кімнати!

Закінчуй свої справи, я ж на тебе чекаю!

Ляж на інший бік ліжка!

Працой старанно і тебе чекає успіх!

Поклади телефон туди, де взяв!

Глянь на неї – правда вона гарна?

Дивись уважно, слухай і не перебивай!

Переглянь цей фільм і скажи, чи варто мені його дивитись.

Не кричи на мене, я це ненавиджу!

Відповідай чітко, дивись мені в очі!

Відкрий банку і дістань кілька огірків!

Шукай інформацію в інтернеті!

5

Podaj odpowiednie formy czasowników
(tryb rozkazujący)

[1]

ARTUR (czepiając się Eleonory) – Mamó, (powiedzieć) jej, że tak nie można. (Zrobić) coś, (pomóc) mi, przecież ja tak nie mogę, (powiedzieć) jej... Za co ona mnie tak traktuje, za co...
ELEONORA (wyrwując się mu) – (Odejść) ode mnie, ty głupcze.

LILY – (biorąc go pod ramię) (Przejść, my) się do ogrodu, to wam dobrze zrobi.
ZACHEDRYNSKI – Wolałbym Elsynor albo do lasu. (Spojrzeć), Tytanio, jak pięknie...
LILY – (Chodzić), Waniuszka, pójdziemy do altany, tej co dawniej, pamiętasz?

ARTUR (zmieniając znowu kierunek i poruszając się na kolanach w stronę Eugeniusza) – ...I wuj mi (wybaczyć)! Zawiodłem wujcia nadzieje. Ale mi wuj (wierzyć): to niemożliwe...
EUGENIUSZ – Nie chcę o niczym wiedzieć! (Opanować się)! (Wstać),
(żeńić się)! (Założyć) rodzinę, (myć)
zęby, (jeść) widelcem i nożem! Świat znów (usiąść) prosto i nie
(garbić się) Zobaczysz, że nam się uda. Czy chcesz zmarnować ostatnią szansę?
ARTUR – To nie była szansa. Myśmy się pomylili, to beznadziejne...

(S. Mrozek)

[2]

(Zamknąć) go w tej piwnicy, (rzucić) mu trochę drewna i
węgla, (palić, on) w kozie i ciepło spędza święta – wyjął z kieszeni pognieciony
banknot. – (Kupić) mu za to trochę chleba i kiełbasy. Najtańszej. Ja po świętach
przyjdę i go porządnie przesłucham.

- (Milczeć) i (słuchać) mnie uważnie – powiedział Mock. – Tu masz klucz od magazynu Wirtha na Ofenerstrasse. (Skuć) kajdankami ją i barona, (zawieźć) ich tam adlerem i (ulołkować) w piwnicy pod kantorem. Tam już jest jeden. Strzelczyka (kopnąć) w dupę i (pozbyć się) gdzieś po drodze. Potem (porzucić) ciało starego na Niskich Łąkach. Gdy to wszystko zrobisz, (wyjechać) mi naprzeciw.

Będę szedł Klosterstrasse w stronę Ofenerstrasse. Przyda mi się spacer. Mock ruszył w stronę dziury w parkanie, którą się dostał na teren posesji.

(M. Krajewski)

[3]

Na stronach Polskiej Zielonej Sieci znajdziemy także inne rady: (naprawić) cieknące krany, kapiący kran może w ciągu dnia zmarnować 25 l wody, (brać) prysznic zamiast kąpać się w wannie, (zakręcać) kran w czasie mycia zębów, (prać) rzeczy, gdy są faktycznie zabrudzone, (używać) sitka do zlewozmywaka, (zbierać) deszczówkę.

(J. Podgórska)

[4]

Macocho:

Kopciuszk,

(Brać) się do pracy ostro,

Śniadanie (podać) siostrom

I (robić) tak, jak ci mówię:

(Zmyć) naczynia, (wyczyścić) obuwie,

(Napalić) w piecach i (wymieść) sadze,

A (śpieszyć się), ja ci radzę!

(Nanosić) mi drew ze dworu,

Garnki w kuchni (wyszorować)

I (posprzątać), bo za ciebie nie sprzątnę,

A córeczki moje są wątłe,

Szkoda ich każdego paluszka.

(Ruszać się)! To robota w sam raz dla kopciuszka!

Stąd poszło, że sierotkę przewano Kopciuszkiem.

(J. Brzechwa)

[5]

- A nie mogłeś wziąć czegoś z domu od siebie, Dawid?

- (Zamknąć) jadaczkę – powiedział Eli. – (Zamknąć),

bo nikt się ciebie o to nie pyta. – Przykrył pet drewniakiem i rozdeptał. – Nie (ruszyć)

i (robić), co do ciebie należy, Albinos.

I Ernest robił, co do niego należało, i Dawid robił, co do niego należało. Na kolanach posuwali się za Elim,

który im wskazywał drogę.

(B. Wojdowski)

Imiesłowy

Nazwij zasady i środki tworzenia imiesłów. Jakie dodatkowe ograniczenia powoduje aspekt czasownika?

Usiadłszy na kanapie, zabrał się do czytania.

Posłuchawszy porady, wróciłem do domu.

Idąc do domu wpadłem do sklepu.

Ta powieść **została napisana** w XIX wieku.

Piszący te słowa był bardzo odczytany.

ĆWICZENIA SPRAWDZAJĄCE

1

Wyrazy w nawiasach zamień na imiesłowy przysłówkowe współczesne

1. (Pić) kawę milczał i zastanawiał się.
2. (Chodzić) po korytarzach zastanawiam się, jakie będę miał życie.
3. (Czytać) artykuł robił notatki ołówkiem.
4. (Wiedzieć) o kłopotach bał się każdego nowego dnia.
5. Leżała nieruchomo, nie (spać), i patrzyła w ciemność, przeżywając na nowo wszystkie zdarzenia dnia.
6. Chłopiec pozostał sam, bezradnie (stać) w sednie przedpokoju, samotny, w nocnej koszuli.
7. Błotniaki pozrywały się z kęp, (krzyczeć) z podziwu i z trwogi.
8. (Nosić) w sobie kompleks kariery – usiłowali zaszcześcić go mnie.
9. Liczyłem, że (brać) ją za żonę, odetnął sobie drogę powrotu.
10. Na drugi dzień, (jechać) do redakcji, wstąpiłem po drodze do członka Biura Politycznego.
11. (Iść) korytarzem, dostrzegł, że dom pogrążony jest w mroku.
12. Czy można mieć czyste sumienie, codziennie (jeść) mięso?
13. Chmury, (płynąć) po błękicie, urządziły wielkie mycie.
14. Stała, szybko oddychając, (gryźć) nerwowo palec.
15. Zerwał się po omacku i cicho (kłać), szukał klimatyzatora.
16. Zasnęła natychmiast, a on leżał długo, (bać się) poruszyć.
17. Ja w każdym razie, (pisać) tę książkę, nie miałem poczucia żadnego podlizywanstwa.
18. Nie (mieć) ani paszportu, ani pieniędzy nie mogła kupić biletów w sposób legalny.
19. Prawdę (mówić), był ze mnie kawał gnoja, żeby nie powiedzieć: skurwysyna.
20. Zapalili papierosy, nic sobie nie (robić) z zakazu.
21. Marek skinął głową, (dawać) ukradkiem znaki, żeby przy Buczku za wiele nie opowiadał.
22. Marta opanowała się, (myśleć) o sobie „histeryczka”.
23. (Całować) jej rękę, doznał wrażenia, że dotyka wargami zeschniętego listka.
24. Jerzy słuchał przez otwarte drzwi, (myć się) w łazience.
25. (Wychodzić) z kuchni, usłyszał głos dziewczyny zagłuszany strumieniem wody.
26. Czarodziejka usiadła, (wracać) do przerwanej czynności.
27. Ruszyłem przez miasto, (oglądać) wystawy.
28. Powoli odsunąłem rękę, (odpowiadać) uśmiechem na uśmiech.
29. Ptak nastroszył się, bezgłośnie (otwierać) krzywy dziób.
30. Podniósł stopę i poruszał nią w powietrzu, (szukać) kolejnego schodka.

1. (Grać) wyłącznie dla siebie, mogliśmy się obejść bez młodych aktorów, tak samo jak i bez widzów.
2. (Czekać) na ludzi, przybysz przyglądał się żółtym ścianom uniwersyteckiego korytarza.
3. Kontroler wyjechał, (podpisać) protokół.
4. (Skończyć) nakrywać jedynekę, z pewnym niepokojem zaczął przeglądać wizytówki rozłożone po stołach.
5. (Zrobić) kilkanaście kroków stanął.
6. Wyszli po godzinie, (kupować) na wynos trzy zapakowane dania na gorąco.
7. (Usłyszeć) o wolnym miejscu pracy, szedł tam natychmiast.
8. (Kupić) w sklepie najnowszą grę, nie stajesz się jej właścicielem.
9. Z wysiłkiem (zamknąć) drzwi, Widmar natychmiast wrócił do salonu.
10. (Jechać) do niego, zbczyliśmy z drogi, a ja zostawiłam róże w kościele Bożego Ciała.
11. Kiedyś, (przyjechać) ze spektaklu na daczę, zastałam całkowity mrok i atmosferę żałoby...
12. (Obudzić się) kilka godzin później, napuściła wody do wanny.
13. Mirka przykucnęła, (próbować) zebrać wyrzucone rzeczy.
14. (Spacerować) między stołami czekał, aż goście pod lustrem zjedzą zimne zakąski.
15. Rzuciła się do okna, chciała je otworzyć (zapomnieć), że nigdy nie było otwierane.
16. (Wrócić) do swojego mieszkania, B. usiadł przy stole i oparł głowę na dłoniach.
17. Dokładnie zawinął paczkę, obwiązał taśmą i (wziąć) pod pachę, zaczął iść skrajem szosy.
18. (Kochać) jednego – innych krzywdzę...
19. (Zjeść) rozmiękczone w źródlanej wodzie mięso, legli na mchu i zapadli w sen.
20. Ale muszę zapytać: to prawda, że całkowicie obezwładnia Pani mężczyzn, (gotować)
21. Mężczyzna odczekał chwilę i, (założyć) ręce do tyłu, zaczął mówić spokojnie.
22. (Studiować) teatr polski badałem wszystkie okresy jego historii i wszystkie dziedziny tej sztuki.
23. (Przyjść) tam usiadł w kącie na foteliku z taką swobodą i pewnością siebie, jak gdyby był w swoim mieszkaniu.
24. Dopili kawę i (wychodzić), zapłacili siedem złotych.
25. (Dojść) do pierwszych drzew zwolnił kroku.
26. Jeszcze (wchodzić) do gabinetu, czuł niezwykłą siłę.
27. (Usiąść) na sęku zakrakowało czarne ptaszysko.

1. To człowiek skończony. (Zepsuć) powodzeniem, jego już nic nie bawi.
2. Obecnie proch dymny nie jest (używać)
3. Czy to jest człowiek (wierzyć), proszę księdza?
4. W tym momencie za ich plecami rozlega się (zdecydować) głos.
5. Jako świeżo (zatrudnić) asystent, B. pragnął, by słuchacze dobrze pojęli jego słowa.
6. Otoczony zabudowaniami majdan (zalać) był migotliwym światłem płonących maźnic.
7. Dźwięk (uderzać) w ucho, jak chluśnięty na głowę kubek zimnej wody, przywraca mnie rzeczywistości.
8. Dzisiejszy dzień będzie (wypełnić) wędrówką po knajpach i melinach w poszukiwaniu nowo narodzonego alkoholika.
9. Do samochodu zbliżył się niewysoki elegancko (ubrać) człowiek z podłużną lisią twarzą.
10. Pękł zbiornik – wydostał się (truć) gaz.
11. A kto mi zapłaci za (stracić) czas?
12. Ciężarówka ruszyła ciągnąc za sobą (śmierdzić) oddech.
13. (Siedzieć) w trzecim rzędzie poczuł nagłą ochotę powstania i powiedzenia swego zdania.
14. Potem zdawałem egzamin i zostałem (przyjąć) wprost na drugi rok studiów.
15. Kilka lat temu zalew (połączyć) był z morzem kilkoma cieśninami.
16. Lód (pływać) w szklance gorącej wody na pewno się rozpuści.
17. Spiętrzany i wędrujący po zalewie lód jest więc pilnie obserwowany i (badać)
18. Podobno dwaj robotnicy, (budować) dla miejscowego milionera korty przy jego rezydencji, pokłócili się.
19. Kolega mój, (cierpieć) na podobne dolegliwości finansowe, ustanowił chyba rekord oszczędnej zabawy z dziewczyną.
20. Czy wiara ma (decydować) wpływ na pańską twórczość?
21. Na potrawę składają się: (gotować) ryż wymieszany z przyprawami oraz plasterki świeżej ryby.
22. A ja idę ku nim przez (kwitnąć), jabłoniowy sad.
23. To był (otworzyć) bunt ludzi mających pierwszorzędne nazwiska i bardzo pieszczonych przez władzę.
24. (Palić) wstyd zagórował nad uczuciem lęku.
25. Przeważnie na dania dla dziedzica składał się (piec) drób, cielęcina lub schab.
26. Ludzie (pracować) w górnictwie doskonale wiedzieli, jak wyniszczająca jest to praca.
27. Wszyscy (brać) w tej dyskusji udział stanęli na gruncie rewizji granic.
28. Był lekko (opalać), nabrał takiej zdrowej cery, jak jakiś sportowiec, co to porządnie się wyjeździł na nartach.
29. Mężczyzna (spać) na ławce porusza się niespokojnie przez sen, szeleści gazetą na twarzy.
30. Niewiadomski, (zbadać) w charakterze oskarżonego, przyznał się do winy.
31. (Rosnąć) despotyzm ojca stał się z nadwrażliwością syna.
32. Z wnętrza domu rozlega się walc (grać) na fortepianie.
33. Nad tytułem tej gazety jest (namalować) pędzelkiem most.
34. Jego przemądrzały ton był (denerwować) jak zwykle.
35. Mam nadzieję, że mój głos zostanie (usłyszeć), a ten list – choć częściowo – opublikowany.

Czasownik:

wszystkie formy

1

Podaj odpowiednie formy czasowników

[1]

Zbliżył się Królewicz. (Patrzeć, czas teraźniejszy) i (widzieć)
– jakże piękna jest ta Śpiąca Królewna. (Ulegać, imiesłów współczesny) prze-
możnemu odruchowi, nachylił się i złożył pocałunek na jej ustach bladoróżanych. Tak właśnie,
jak było przewidziane.

Królewna oczy (otwierać, czas teraźniejszy), (budzić się) i
(widzieć) pochylonego nad nią Królewicza. Zarzuca mu na szyję ramiona, a kra-
snoludki dookoła (tańczyć) z radości. A równie z zadowolenia, że skończył się ich
dyżur przy Królewnie i nareszcie (móc, czas przyszły) się zająć swoimi sprawami.
Kiedy krasnoludki (oddalić się, czas przeszły) w podskokach, Królewicz nadal
trwał w objęciach Królewny, a ona go obejmowała. Aż (zacząć) go boleć plecy,
nieznacznie (przysiąc) więc na krawędzi łoża kryształowego, lecz wciąż nad Kró-
lewną (nachylić, imiesłów bierny) i wciąż przez nią (obejmować, imiesłów bierny)
..... – zasadniczo pozycji zmienić nie mógł. Więc po jakimś czasie zapytał:

– Co teraz będzie?

– Teraz (pozostać, my, czas przyszły) tak na zawsze – odparła Królewna.

– Na zawsze? – zdziwił się Królewicz.

– Oczywiście. Czy nie po to mnie obudziłeś (składać, imiesłów współczesny) poca-
łunek na moich ustach bladoróżanych?

– Ależ, Królewno moja, czy nas to nie (znudzić, czas przyszły)?

– Nie rozumiem, o czym mówisz. Przecież to jest szczęście.

Stropił się Królewicz i już nie dyskutował, bo mu nie wypadało. Aż po jakimś czasie znowu
spróbował, lecz tym razem (starać się, imiesłów współczesny) swój subiektywny punkt
widzenia przedstawić niejako obiektywnie.

– „Widzisz, moja droga Królewno, subiektywnie najzupełniej się z tobą (zgadzać, ja),
ale obiektywnie rzecz przedstawia się tak: jestem Wędrownym Królewiczem, tak zaprogramowanym, to
znaczy do tego przeznaczonym, żeby wędrować po świecie w poszukiwaniu Śpiących Królewien. Jak tyl-
ko jaką Śpiącą Królewnę (widzieć, ja), (zbliżać się) i (składać)
..... pocałunek na jej ustach bladoróżanych. Wtedy ona się budzi, ale co potem, to już
nie jest w moim zakresie. Więc mnie od początku w drogę by trzeba.

– Jakich Śpiących Królewien?... Przecież to ja jestem Śpiąca Królowna.

– O, tak! Oczywiście. To znaczy Królowna jak najbardziej, ale już nie Śpiąca. Ty już nie (spać) , podczas kiedy inne, biedaczki, wciąż jeszcze pogrążone są w głębokim śnie i (czekać) na przebudzenie.

– Jakie inne? – zapytała Królowna takim tonem, że Królewicz wolał już nie rozwijać tematu.

– A, jakieś tam. Mniejsza z tym.

Królowna poprzestała na tej niewystarczającej odpowiedzi, ponieważ jako się rzekło – była rozumna. Więc tylko, teraz ona z kolei, postarała się przedstawić Królewiczowi swój subiektywny punkt widzenia niejako obiektywnie:

– Masz rację, że jestem Królowną, ale już nie Śpiącą. Ale przecież to ty właśnie mnie (obudzić) i teraz już nie (zasnąć, ja) Więc jeżeli teraz ty sobie (pójść, czas przyszły) i nie będę cię już trzymać w moich ramionach, to kim mam być i co ze sobą zrobić? Zafrasował się Królewicz.

– To jest rzeczywiście problem i coraz silniejsze mam wrażenie, że ta bajka jest fatalnie napisana. Autor zaprogramował nas w taki sposób, że wszystko się zgadza tylko do pewnego momentu, a potem (zaczynać się, czas teraźniejszy) sprzeczności. (Potrwać, my, tryb rozkazujący) więc w tej pozycji, a może autor się zreflektuje, coś (skreślić) , coś (dodać) , coś (zmienić) I może rzecz się wyjaśni.

Tak powiedział Królewicz, choć plecy (boleć) go coraz bardziej, lecz rozumiał położenie Królowny i szczerze z nią sympatyzował. Trwali więc, lecz ani Królowna nie była szczęśliwa, bo nie miała pewności, że będą tak trwali wiecznie, ani Królewicz, bo nie był pewien, że tylko tymczasowo. Aż po pewnym czasie Królewicz tak się odzywa:

– (Zapalić, ja, tryb przypuszczający) sobie, ale mi się skończyły zapałki. Czy (pozwolić, ty, czas przyszły) , że po zapałki sobie (skoczyć, ja, czas przyszły) ?

– Ale czy (wrócić, ty, czas przyszły) ? – zapytała Królowna, ponieważ była mądra.

– Oczywiście, że (wrócić, ja) Ja tylko po zapałki i z powrotem. Okropnie palić się chce.

Zamyśliła się Królowna. Z jednej strony jej mądrość nakazywała jej sceptycyzm, z drugiej strony jej dobroć – a była dobra, jako się rzekło – sprawiała, że było jej żal Królewicza (gnębić, imiesłów bierny) głodem nikotyny. Jakże tu tak męczyć ukochanego. Więc powiedziała ze smutkiem, bo mądrość z dobrocią się nie pogodziły:

– (Iść, ty, tryb rozkazujący)

(S. Mrozek)

[2]

Dlatego ich śmiech, zamiast ucichnąć, (rość, czas przeszły) , jedni powstrzymywali się na razie od ostrzejszej reakcji, lecz inni nie mogli się powstrzymać – i z początku powoli, potem coraz spieszniej (zacząć) wygadywać najgorsze brudy i wyrazy, jakich nie (powstydzić się, tryb przypuszczający) pijany dorożkarz. I gorączkowo, szybko, po kryjomu wymieniali brutalne przekleństwa, wyzwiska i inne plugastwa, a niektórzy (rysować) je kredą na płocie w kształcie geometrycznych figur; i w jesiennym, przejrzystym powietrzu zaroilo się od słów po stokroć gorszych niż te, którymi na wstępie mnie (uczęstować) Zdawało mi się, że (śnić, ja, czas teraźniejszy) – gdyż we śnie się zdarza, że popadamy w sytuację głębszą od wszystkiego, co by się dało wymarzyć. (Próbować, ja, czas przeszły) powstrzymać ich.

– Dlaczego mówicie d...? – zapytałem gorączkowo któregoś z kolegów. – Dlaczego mówicie to?!

– (Milczeć, ty, tryb rozkazujący) , szczeniaku! – odparł ordynus (dawać, imiesłów współczesny) mi kuksańca. – To wspaniałe słowo! (Powiedzieć, ty, tryb rozkazują-

cy) je natychmiast – syknął i nastąpił mi boleśnie na nogę. – Natychmiast (powie-
dzieć, ty, tryb rozkazujący) je! To jedyna nasza obrona przed pupą! Nie (widzieć,
ty), że wizytator jest za dębem i pupę nam robi? Ty, zdechlaku, francuski piesku, jeżeli
zaraz nie powiesz największych świństw, (zrobić, ja, czas przyszły) ci korkociąg.
Hej, Myzdrał, (chodzić, ty, tryb rozkazujący) no, (przypilnować, ty, tryb rozkazujący)
....., żeby ten nowy zachował się przyzwoicie. A ty, Hopek, (puścić, ty, tryb rozkazujący)
..... w kurs jaki pieprzny kawał. Panowie, ostro, bo pupę nam zrobi!
(Wydać, imiesłów uprzedni) te rozkazy ordynarny łobuz, (zwać, imiesłów bierny)
..... przez innych Miętusem, podkraść się pod drzewo i wrył na nim cztery litery w ten spo-
sób, że były niewidoczne dla Pimki oraz dla matek za płotem. Cichy śmiech, pełen skrytej satysfakcji, roz-
legł się wokół, matki za płotem i Pimko za dębem także (począć, czas przeszły) śmiać
się dobrodusznie (słyszeć, imiesłów współczesny) śmiech młodzieży – i zapanował
śmiech podwójny. Bo młodzi złośliwie śmieli się, że starszych (nabrać, czas przeszły),
a starsi poczciwie śmieli się z beztrioskiej wesołości młodych – i obie potęgi (zмагаć się, czas przeszły)
..... w cichym powietrzu jesiennym, pośród liści spadających z dębu, w rozhovorze życia
szkolnego, a staruszek woźny zgarniał miotłą śmiecie do śmietniczki, trawa żółkła i niebo było blade...

(W. Gombrowicz)

[3]
Zmęczył się w końcu królewicz, więc (usiąść, czas przeszły) koło drogi pod drzewem i
(zdjąć) buty, aby nogi mu trochę odpoczęły. Nagle z lasu (wyjść)
zgarbiona, drobna starowinka. Na plecach dźwigała spore naręcze chrustu, a koło jej nóg kręcił się czarny
kot. Królewicz od razu domyślił się, z kim ma do czynienia.
– (Przepraszać, ja, czas teraźniejszy) bardzo, czy pani jest czarownicą? – zagadnął
nieśmiało.
– W rzeczy samej, młody człowieku – odpowiedziała staruszka.
– A z czego to (wynioskować, ty, czas przeszły)?
– Pani kot (nosić, czas teraźniejszy) buty i (palić) cygaro. I ta
chatka na kurzej nóżce na polance za panią też dała mi do myślenia.
– Faktycznie, to są dość jasne wskazówki. A cóż to, młodzieńcze, czyżbyś szukał rady czarownicy? Po-
trzebne ci jakieś zaklęcie?
– Nie. – Królewicz pokręcił głową. – Moja mama zawsze powtarza, abym niczego nie (brać, czas przeszły)
..... od obcych. Ale jest pewna sprawa...
(Chcieć, ja, tryb przypuszczający) walczyć z kimś złym. Z jakimś potworem. A cza-
rownice są złe, prawda?
– Hmm – zadumała się staruszka. – No takie raczej średnio dobre...
To zależy od osobowości, ma się rozumieć. No i nie ma co generalizować, świat nie jest czarno-biały.
– A czy terroryzuje pani tę okolicę? – zapytał z ciekawością królewicz.
– (Terroryzować, ja, czas teraźniejszy) to zbyt mocne słowo. Może troszkę (stra-
szyć, ja) Należy mi się w końcu odrobina poważania!
– W takim razie... – Królewicz poderwał się na równe nogi i (zacząć) sznurować
buty. – Niech pani staje do walki, wiedźmo!
– Tylko nie wiedźmo, młody człowieku! – (obrazić się) czarownica.
– Trochę szacunku dla starszych. I w ogóle w jaki sposób chcesz ze mną walczyć?
– Przepraszam bardzo – (zawstydzić się, on) trochę królewicz, bo mama królowa
dobrze go wychowała. – (Pokonać, ja, czas przyszły) panią tym oto mieczem! Nie
ma pani żadnych szans!
– Jakim mieczem? – Czarownica (uśmiechnąć się, czas przeszły) złośliwie i (pstryk-
nąć) palcami. Broń w dłoni królewicza poruszyła się i zamieniła w ogromnego węża.
Królewicz (krzyknąć) i (cisnąć) nim o ziemię.

Miecz zasyczał, (urazić, imiesłów bierny) takim traktowaniem, i odpełził w krzaki.
– A niech to. – Królewicz załamał ręce. – Jak ja się teraz bratu na oczy (pokazać)?
(Stłuc, on, czas przyszły) mnie na kwaśne jabłko, gdy mu powiem, że jego miecz uciekł w las.
– Mam pewien pomysł – powiedziała pojednawczo czarownica.
– (Zwrócić, ja, czas przyszły) ci twój miecz, ale w zamian nie będziesz ze mną walczył, tylko grzecznie zjesz obiad. Chyba już (zgłodnieć, ty, czas przeszły) przez to wędrowanie, co?
(K. Wierzbicka)

Rzeczownik: mianownik

Jakie są zasady tworzenia mianownika liczby mnogiej? Nazwij końcówki oraz możliwe alternacje. Także wskaż wyjątki

Rodzaj męski

Do nas na weekend przyjechali **Polacy**.

W tej dzielnicy mieszkają tylko **Arabowie**.

Tylko dwaj **synowie** przywieźli prezenty.

Wybitni **profesorzy/profesorowie** zwiedzili konferencję.

Członkowie organizacji ekologicznej zorganizowali mityng.

Państwo **Nowakowie** mieszkają obok / **Nowaki** mieszkają obok.

Uczniowie przyglądają się nowemu koledze.

Trzej **aktorzy** wyszli na scenę.

Ci **idioci**/ te **idioty** idą na policję!

Badacze dokonali odkrycia w dziedzinie chemii.

Moim zdaniem, miejscowi **poeci** są utalentowani.

Statystyka mówi, że **Amerykanie** często podróżują.

Chłopcy świetnie bawią się na boisku.

Moi **koledzy** są w bibliotece, a ja odpoczywam!

Nauczyciele zorganizowali wspaniałe święto dla uczniów.

Moi **bracia** przyjechali wczoraj.

Koty to dziwne stworzonka.

Szare **gołębie** spacerują na placu i szukają jedzenia.

Stare **akta** prawne są już w archiwum.

Ale piękne **kwiaty** rosną w twoim ogrodzie!

Rodzaj żeński

Kobiety wracają z restauracji.

Myszy harcują, kiedy kota nie czują.

Dwie malownicze **wsie/wsi** leżą pod górą.

Czarne **brwi** są bardzo wyraziste.

Na dyskotecę widziałem nowe **twarze**.

Twoje **rzeczy** położyłam na łóżku, zabierz je stamtąd.

Matki czekają na swoje dzieci.

Bolą mnie **nogi** po wycieczce.

Twoje **odpowiedzi** były precyzyjne i poprawne.

Panie pojechały nad morze.

Rodzaj nijaki

Te **zwierzęta** są głodne i dlatego agresywne.

Dzisiaj **muzea** nie są czynne.

ĆWICZENIA SPRAWDZAJĄCE

1

Wyrazy w nawiasach podaj w odpowiednich formach. Zwróć uwagę na alternacje w tematach rzeczowników

dobre (sposób)
kolorowe (sen)
przypadkowe (błąd)
moje (wzgląd)
głupie (osiół)
pojemne (kufer)
żelazne (gwóźdź)
miejskie (rząd)
równe (rząd)
stare (dąb)
ostre (kieł)
straszne (diabeł)
ogromne (dochód)
zgniłe (pień)
zielone (ogród)
cudowne (karzeł)
drewniane (stół)
agresywne (pies)
kolejne (dzień)
twarde (żołędź)
katolickie (kościół)
leniwe (lew)
moje (palec)
głodne (koziół)
utalentowani (minister)
miejskowe (urząd)
najlepsze (zbiór)
mocne (związek)
czarne (wąz)
wyraziste (wzór)
trudne (imiesłów)
kręte (gałąź)
różnokolorowe (ołówek)
drogie (zegarek)
silne (mróz)
rodzinne (próg)
ostre (nóż)
wystawne (strój)
gorące (napój)

szare (worek)
duże (dworzec)
mocne (róg)

2

Zamień na liczbę mnogą

grabarz kopie grób
leader zachęca ludzi
sztandar wisi nad gmachem
bestseller dobrze się sprzedaje
kasjer liczy pieniądze
autokar jedzie szosą
piwowar warzy piwo
kelner przyniósł kurczaka
kalendarz leży na biurku
kurier przyniósł paczkę
fryzjer czeka w salonie
komar wypił krwi
gospodarz zaprasza gości
antybohater jest sympatyczny
thriller został napisany rok temu
bóbr gryzie drzewo
ekler jest smaczny
haker złamał hasło
koszmar trwał tydzień
szuler oszukał wszystkich
hektar trawy był za domem
kawaler mieszkał osobno
kucharz ugotował drób
towar leży na półkach
babiaryz uwielbia kobiety
pożar zniszczył wieś
grzybiarz znalazł babkę
narciarz jeździ szybko
spacer był udany
outsider czeka na szansę
zbrodniarz ukradł samochód
folder jest na pulpicie
kolejarz zapalił latarkę
piekarz piecze bułki

lekarz zbadał chorego
 bibliotekarz wypożycza książki
 aptekarz sprzedaje leki
 dziennikarz napisał artykuł
 malarz namalował obraz
 powieściopisarz wydał książkę
 sekretarz podpisał umowę
 elementarz jest na półce
 kaloryfer grzeje doskonale
 hamburger jest tuczący
 bloger prowokuje widzów
 cmentarz jest zadbane
 premier miał obradę
 twarz była surowa
 rycerz wyzwolił królową
 żołnierz strzela celnie
 kołnierzyk jest ze skóry
 talerz jest z porcelany
 holender przyjechał na mecz
 miliarder kupił nowy jacht
 tchórz uciekł od razu
 uciekinier ukrył się w lesie
 papier leżał w szafie

3

Wyrazy w nawiasach podaj w odpowiednich formach

pracownicy (Niemiec)
 dynamiczne (taniec)
 tłuste (robak)
 podejrzliwi (cudzoziemiec)
 kamienne (piec)
 umiętęni (ginekolog)
 dzielni (powstaniec)
 przyjaźni (rodak)
 głupi (utrapieniec)
 pojemne (plecak)
 wycieńczeni (jeniec)
 wysokie (kopiec)
 metalowe (sarkofag)
 uczciwi (mieszkaniec)
 żywe (dzieciak)
 prawdziwi (głupiec)
 papierowe (latawiec)
 ekologiczne (ziemniak)
 wprawni (myśliwiec)
 olbrzymie (grobowiec)

drewniane (próg)
 zuchwali (lewicowiec)
 nowoczesne (biurowiec)
 doświadczeni (chirurg)
 dobrzy (fachowiec)
 czyste (surowiec)
 szybkie (pociąg)
 przestraszeni (obcokrajowiec)
 niezrozumiałe (skrótowiec)
 skuteczne (środek)
 szare (wieżowiec)
 źli (psycholog)
 ponurzy (heavymetalowiec)
 efektywne (bodziec)
 bajeczne (krasnoludek)
 idealne (krąg)
 cztery (palec)
 tacy (nawiniak)
 srebrne (widelec)
 uśmiechnięci (Austriak)
 wykwalifikowani (szpieg)
 chytry (chudzielec)
 pierwsi (świadek)
 nieszczęśliwi (pogorzelec)
 surowi (Norweg)
 nużące (wyścig)
 autentyczni (warszawiak)
 miłe (kociak)
 energiczni (przystojniak)
 czarne (pająk)
 bawełniane (hamak)
 nieprzyjemni (pismak)
 znani (filolog)
 błyskawiczne (cyberatak)
 noworoczne (targ)
 fałszywi (astrolog)
 nowe (deptak)
 duże (gang)
 gadatliwi (zoolog)
 naiwni (prostak)
 ciężkie (czołg)
 marni (śpiewak)
 wygodne (parking)
 siwi (kozak)
 drewniane (leżak)
 łagodne (buldog)
 mocne (róg)
 ciekawi (politolog)
 ciepłe (placek)
 współczesne (katalog)
 plastikowe (wieszak)
 muskularni (pływak)
 zabrudzone (zlewozmywak)
 natrętni (archeolog)

stanowczy (strażak)
aktywni (ekolog)

4

Użyj podanych wyrazów w zdaniach według wzoru: student – Studenci zwiedzili ciekawy wykład

dziadek
brat
Bóg
profesor
przechodzień
uczeń
inżynier
przodek
chłopiec
ziomek
nauczyciel
syn
wychowawca
pracownik
ojciec
mąż
sąsiad
przyjaciel
potomek
kolega
pan
pani
pisarz
szef
aktor
poseł
generał
myśliwy
król
bajkopisarz
sędzia
pasażer
sportowiec
członek
gość
staruszek
zdrójca
kochanek
wielbiciel

fan
świadek
miłośnik
małżonek
biegacz
mistrz
ślusarz
więzień
rolnik
saper
widz

5

Zamień na liczbę mnogą, na przykład: Polak pojechał na zakupy – Polacy pojechali na zakupy

Belg zwiedził Włochy
Białorusin został w swoim kraju
Izraelczyk pojechał na wycieczkę
Szkot wrócił do domu
Anglik obejrzał mecz
Amerykanin kupił nowy samochód
Koreańczyk zwiedził przyjaciół z Chin
Bułgar uwielbia rodzimy kraj
Węgier pojechał pociągiem
Hindus znalazł się w Europie
Francuz wypił kieliszek wina
Szwed pracuje intensywnie
Prus cały czas walczy
Mongol potrafi jeździć no koniu
Hiszpan uwielbia ocean
Fin nie boi się mrozu
Żyd często się modli
Portugalczyk popłynął na wyspę
Słoweniec uczy się angielskiego
Czech przyjedzie do nas jutro
Norweg łowi ryby
Kurd mieszka w swoim kraju
Europejczyk dba o środowisko
Pers żyje w pustyni
Kanadyjczyk lubi hokej
Turek przyjmuje gości
Meksykanin woli paprykę
Brytyjczyk pojechał nad morze
Arab ma świąteczną kolację
Kazach uwielbia potrawy z mięsa
Australijczyk nigdy nie poluje
Talib chce pokoju

6

Opowiedz o mieszkańcach różnych krajów wg wzoru: W Polsce mieszkają Polacy. Podaj co najmniej 20 przykładów

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.
16.
17.
18.
19.
20.

7

Przetłumacz na język polski

- Сини повернулись з війни.
.....
- В цьому місті живуть тільки араби.
.....
- Вороги атакували союзників.
.....
- Китайці інтенсивно розвиваються.
.....
- Поліцейські піймали порушника.
.....
- Викладачі організували конференцію.
.....
- Актори зіграли фантастично.
.....
- Мої сусіди непривітні.
.....

- Ідіоти є всюди.
.....
- Мої тітки живуть далеко.
.....
- Господині цього дому вже втомились.
.....
- Американці постійно посміхаються.
.....
- Руки мають бути чисті.
.....
- Іспанці не приїхали на турнір.
.....
- Мешканці влаштували страйк.
.....
- Телята пасуться в полі.
.....
- Ці роки були найкращі.
.....
- Мої брати старші від мене.
.....
- Батьки дбають про дітей.
.....
- Друзі завжди допоможуть.
.....
- Тижні минули, а проблема залишилась.
.....
- Тисячі прийшли на площу.
.....
- Стипендії будуть високі.
.....
- Чоловіки вдягнулись абияк.
.....
- Велосипедисти тренуються щодня.
.....
- Дворняги гавкають на перехожих.
.....
- Береги річки забруднені.
.....
- Ключі лежать під килимком.
.....
- Листя падає з дерев.
.....
- Архіви є в кожному місті.
.....
- Ті ночі були незабутні.
.....
- Твої ідеї не найкращі.
.....
- Наші статті завжди актуальні.
.....
- Горіхи лежали в кошику.
.....
- Ці ролі дуже важливі.
.....

Тигри нагодовані і задоволені.

Карпи плавають в ставку.

Блондини в цій країні – рідкість.

Лебеді припливли до берега.

Поляки вміють і люблять жартувати.

Ангели допомагають людині.

Директори скасували зустріч.

Громадяни слухали мера міста.

Мої вуха горять. Вулиці майже порожні.

Ці алеї ведуть до парку.

Мої долоні теплі.

Ремонтні роботи тривають.

Виразні брови привертають увагу.

8

Wstaw właściwą formę rzeczownika

1. Czego to (człowiek) nie wymyślą, żeby towar zareklamować.
2. Okazało się, że obaj (syn) nie żyją.
3. Mamę od zawsze fascynowały (niemowlę)
4. Kościelny rozmawiał ze sobą i śpiewał (pieśń), których nikt nie słyszał.
5. Niektórzy (gość) byli bardzo rozochoceni i wtórowali im z zapalem.
6. (Pisklę) od wyklucia gotowe były do samodzielnego życia.
7. (Kość) są rzucone.
8. A chcemy żyć jak ludzie, jak (brat)
9. Jego (ramię) były gotowe do życiowego trudu.
10. Była przekonana, że te dwie (płeć) nie mają żadnych szans na porozumienie.
11. A (bogini) wszystko wiedzą i wszystko zauważają.
12. (Gęś) z koszyków wyciągają szyje.
13. Pewnego dnia oba (plemię) odtańczyły taniec wojenny i wykopały swoje tomahawki.
14. Było cicho, nawet (prosię) za ścianą przerwały swe ciągłe chrząkania.
15. Te (dziecko) umyte, żona uczesana, żadnych szeptów ani poszturchiwań.
16. To były (ziemia), na których przez całe międzywojenne dwudziestolecie toczyła się walka, nieraz i krwawa.
17. Co chwila rozlega się furkot i (gołąb) ulatują w powietrze.
18. Przez kobietę upadły (imperium)
19. Poza tym (powieść) sprzedawały się słabo.
20. Średnio grube (marchew), po oczyszczeniu pokroić na 2 – 3 płaskie części.
21. Wszystkie (praca) zrobione są przez jedną osobę.
22. Ostatnio płyną duże (honorarium) z druku powieści.
23. Odwiedzali mnie (chrześcijanin), talmudyści, moi uczniowie.
24. (Wnuk) dziedzica Popielskiego były dorodne i hałaśliwe.
25. Współcześni (turysta) rzadko już dziś rozpalają ognisko.
26. (Mucha) zawsze budzą się pierwsze.
27. Obaj (prezydent) potwierdzili bliską współpracę obu państw.

28. Dwa (żółw) wielkości piłek futbolowych pływały leniwie od ściany do ściany.
29. (Kolega) szybko zorientowali się w moich fobiach i zaczęli mi płatać małpie figle.
30. Trzy (miesiąc) temu nielegalnie przekroczył granicę.
31. Okoliczne (wieś) były wybitnie polskie.
32. Drapieżne (jastrząb), spacerując alejkami na ręku ich właściciela, sieją popłoch w koronach drzew.
33. W mgnieniu oka (młodzieniec) rozchwytną broń.
34. (Poeta) wiedzą z reguły, co należy powiedzieć.
35. Tu mieszkają sami (wariat), mówi z przerażeniem Grażyna.
36. Zawarte w niej (aluzja) do konkretnych wydarzeń historycznych pozwalają ustalić czas.
37. Dwie ciepłe (dłoń) spotkały się.
38. Wojskowi (chłopiec) złapali trochę snu.
39. Ci (mężczyzna) stwarzali samych siebie.
40. Miejscami (koń) zapadały się po brzuchy.
41. (Grzebień) fal wyglądały jak białe kołnierzyki.
42. (Muzyk) grali odziani w kostiumy kąpielowe z lat dwudziestych.
43. Ze wszystkich stron wałę (tysiąc) ludzi.
44. (Aktor) przerywają grę i zwracają się ku widowni wyczekująco.
45. Gdy skończą się (pieniądz), wszystko zacznie się od nowa.
46. (Muzeum) etnograficzne skupowały dawne, niepotrzebne już wsi wytwory jej kultury.
47. (Mnich) w kościele Bożego Ciała zaczęli śpiewać.
48. (Naukowiec) zaczęli marzyć o umieszczeniu na orbicie okołosieńczykowej sondy.
49. Jej (oko) nie pasują do ptasiej twarzy.
50. Wszyscy (złodziej) z Warszawy i Łodzi poprzyjeżdżali, to co możemy zrobić!
51. Dzięki temu (idea) zachodnie, które są logiczne, łatwiej utworzą sobie drogę do Polski.
52. Do obozu docierały ciepłe (sweter), koce, wygodne buty, lekarstwa i jedzenie.
53. Być może nawet sami (pacjent) nie wiedzą, że mogą być dla kogoś zagrożeniem.
54. Czarno ubrani (kelner) wnosili tam półmiski pełne mięsa.
55. Natomiast (dentysta) mają do dyspozycji żele przeznaczone do znieczulania błony śluzowej w ustach.
56. Kobiety – (kibic) były mniej agresywne niż mężczyźni.
57. Ładne (melodia) zaaranżowano w stylu, który nijak się miał do obowiązujących wówczas na Wyspach Brytyjskich standardów.
58. Po mieście latały (koktajl) Mołotowa.
59. W pokoju dziecinnym stały na oknie (akwarium) i terraria pełne żab, ryb i węży.
60. (Gospodyni) z koszykami spieszyły do sklepów po nędzne kartkowe przydziały.
61. Obaj (premier) odprawili służbę i najprawdopodobniej udali się na spoczynek.
62. W godzinach nocnych (ratownik) przy świetle pochodni dotarli do tkwiącej na ścianie postaci.
63. (Kierowca) trąbili, wysiadali, trzaskając drzwiczkami, urzędnicy głośno opowiadali dowcipy.
64. (Żołnierz) byli też samotni i nudziło im się w koszarach.
65. Wraz z gitarą brzękało tamburyno, (romans) cygańskie ścisnęły serce i burzyły krew.
66. (Twarz) tych, którzy cierpliwie znoszą choroby, głód i wojny, wywołują zazwyczaj krótkotrwałe współczucie.
67. Obok domu ludzie, chyba (przyjaciel) i krewni.
68. Nagie jeszcze (gałąź) odsłaniały widok na jasny pałac i ułamki antycznych kolumn.
69. (Podróż) wzbogacają wyobraźnię i uczą pokory.

70. (Pan) szurali kaloszami po żwirowanych alejkach cmentarza.
71. Inne (zwierzę) dawały nam mięso i skórę, ale żadne ani nie ciągnęło, ani nie dźwigało.
72. Poczwały (mysz) kota!
73. (Odpowiedź) są na bieżąco sprawdzane przez komputer i poprawiane, a całość punktowana.
74. Krzaczaste (brew) i szeroko rozdęte usta, a nad nimi cień starannie podciętego wąsa.
75. (Pani) mówiły dużo o paleniu papierosów.
76. (Pedagog) chcą przecież ukształtować swych wychowanków na ludzi posłusznych autorytetom.
77. Zazwyczaj zgodni (sąsiad) spojrzeli na siebie zezem.
78. Drogi i ścieżki oraz odkryte (przestrzeń) między bunkrami i lasem maskowane były za pomocą siatek z imitacją liści.
79. Dawniej (imię) były błogosławieństwem lub dobrą wróżbą i miały przynosić szczęście.
80. (Cerkiew) w całej okolicy sąsiadowały z kościołami.
81. Na polu walki (kruk) dziś żerują.

Rzeczownik:

dopełniacz

A) Do podanych wyrazów dopisz nazwę grupy tematycznej, która objaśnia dystrybucję końcówek -a, -u w dopełniaczu, na przykład: noża – nazwy narzędzi, smutku – pojęcia abstrakcyjne. Także wyjaśnij oboczności tenoru – tenora, bandaża – bandażu

komputera	akcentu
talerza	frazeologizmu
listopada	telefonu
litra	proszku
żołądka	maku
kawałka	narodu
Krakowa	strachu
mazura	piątku
fiata	wykładu
dolara	rysunku
ziemniaka	Bałtyku
stolika	Rzymu

B) Jakie są zasady tworzenia dopełniacza liczby mnogiej?
Nazwij końcówki oraz możliwe alternacje

W sali było zaledwie kilku **profesorów** i paru **studentów**.
Nie prosiliśmy tych **chłopców** o pomoc, poradziliśmy sami.
Zwiedziłem dziesiątki wspaniałych **krajów**.
Nauczycielka zwróciła się do **uczniów** z prośbą.
W tej miejscowości brakowało dobrych **łowców**.
Portrety i rzeźby słynnych **królów** można zobaczyć w muzeum historycznym.
Kilka **liceów** dołączyło się do nowoczesnego programu edukacyjnego.
Pojedziemy tylko do tych **miast**, które mają ciekawe zabytki.
Wiele **kobiet** uczestniczyło w corocznym maratonie.
W lasach Karpat żyje dużo różnych **zwierząt**.
To był program telewizyjny dla **gospodyń**.
Nigdy wcześniej nie widziałem tak świetnie wyposażonych **kuchni**.
Dawne koszary polskiej **armii** dobrze się zachowały.
Pięciu **pisarzy** otrzymało nagrody literackie.
Nasze zoo kupiło kilka **niedźwiedzi**.
Nigdy nie zapomnę tych **nocy!**
Archeolodzy nie znaleźli ani **kości**, ani przedmiotów bytu.

ĆWICZENIA SPRAWDZAJĄCE

1

Zamień zdanie według wzoru:
Czytam artykuł – nie czytam
artykułu

Lubię absurd –
Gram jazz –
Zapisałem telefon –
Lubię rock –
Połamałem transformator –
Napisałem adres –
Uprawiam aerobik –
Przeczytałem akapit –
Widziałem telegraf –
Piję alkohol –
Dostałem order –
Namalowałem afisz –
Wyczyściłem bagażnik –
Znalazłem młotek –
Naostrzyłem nóż –
Kupiłem komputer –
Zgubiłem ołówek –
Naprawiłem mikroskop –
Wyrzuciłem aparat –
Sprzedałem długopis –
Obieram ziemniak –
Badam mikrofon –
Robię stolik –
Słyszę strumyk –
Mam paluch –
Zbudowaliśmy dworzec –
Zgromadziłem surowiec –
Otrzymałem medal –
Jadłem owoc –
Lubimy wrzesień –
Wytarłem nos –
Przyniosłem piasek –
Jem barszcz –
Słyszę hałas –
Mam pomysł –
Zbadałem żołądek –
Odmierzyłem metr –
Rozumiem neologizm –
Zdałem egzamin –

2

Zamień zdanie według wzoru:
Jest ładny krajobraz – nie ma
ładnego krajobrazu

Jest miękki koc –
Jest smalec wieprzowy –
Jest świąteczny piątek –
Jest piękny kraj –
Jest wspaniały zwyczaj –
Jest gorący lipiec –
Jest trzeci miesiąc –
Jest trudny tydzień –
Jest suchy październik –
Jest twardy skrawek –
Jest większy odcinek –
Jest spory kawałek –
Jest brudny żużel –
Jest słony pot –
Jest ogromny obóz –
Jest smaczny drób –
Jest trzeci czwartek –
Jest wilgotny listopad –
Jest kamienny ułamek –
Jest pszczeli rój –
Jest gęsty las –
Jest szybki bieg –
Jest głęboki sen –
Jest mocny nałóg –
Jest letni grzmot –
Jest stary tramwaj –
Jest nowoczesny hotel –
Jest szklany żyrandol –
Jest mroźny grudzień –
Jest helikopter wojskowy –
Jest czarny parasol –
Jest czysty klasycyzm –
Jest precyzyjny rysunek –
Jest nudny poniedziałek –
Jest nowy dolar –
Jest zrozumiały frazeologizm –
Jest spokojny walc –
Jest czerwony fiat –
Jest teatr narodowy –
Jest zniszczony samochód –
Jest mistrzowski wizerunek –

Jest najlepszy sposób –
 Jest logiczny rachunek –
 Jest atrakcyjny film –
 Jest artykuł naukowy –
 Jest ogromny akademik –
 Jest łagodny charakter –
 Jest drewniany kredens –
 Jest okrągły stół –
 Jest ultranowoczesny telewizor –
 Jest kolorowy dywan –
 Jest wygodny chodnik –
 Jest metalowy zlewozmywak –
 Jest starożytny piec –
 Jest wesoły wtorek –
 Jest szary długopis –
 Jest pojemny garnek –
 Jest czysty czajnik –
 Jest pachnący szampon –
 Jest tort czekoladowy –
 Jest ogromny majątek –
 Jest żółty ser –
 Jest biały cukier –
 Jest prywatny autobus –
 Jest długi pociąg –

lasio, ciekawy, a szumny opis.
 Szukając sprawiedliwości, wysłali delegację do (Waszyngton)
 W 1836 roku opisała swą podróż do (Konstantynopol)
 Regulaminy przeciwpożarowe (Hamburg) zabraniały wznoszenia domów z materiałów łatwo palnych.
 Słonimski wrócił z (Londyn) do Polski.
 Biuro Polityczne wysłało premiera do strajkującego (Poznań)
 Consuela uciekła z rozplotkowanego (Madryt) na prowincję, by więcej nie widzieć złośliwych uśmiezków.
 Ona przewoziła ważne informacje z (Berlin) do (Sztokholm)
 Ustaliliśmy, że ktoś ma pojechać do (Gdańsk) z powiadomieniem.
 Przyjeżdża do nas czasem z (Paryż) kapitan de Romet.
 W tamtych czasach wszystkie drogi wiodły do (Budapeszt), a stamtąd do Francji.
 Do (Strasburg) pojechało dwunastu młodych polityków.

3 Wstaw właściwą formę rzeczownika

Twoja matka pochodziła z (Kraków), ojciec ze (Lwów)
 W sprawach polskich zapadła decyzja, by na Pińszczyźnie, blisko (Bug), stworzyć bazę wojskową dla PPR-u.
 Inną wypróbowaną trasą kurierską są promy z (Talin) i Rygi.
 Od podstaw zbudowano największy port na (Bałtyk) i związane z nim miasto Gdynię.
 Z (Wiedeń) pojechałem do Monachium, gdzie mieszkałem u pani Wandy.
 Kraj ten leżał na przeciwległym krańcu (Pacyfik)
 Zza (Dniepr) nadciągały czarne chmuryska.
 Wszystkie drogi prowadzą do (Rzym)
 Polo (Madagaskar) sam nie zwiedził, dał o wyspie, nazwanej przez niego Moge-

4 Zamień według wzoru: to młodzi studenci – nie ma młodych studentów

(A)
 To dobre stypendia
 To ciężkie żelazka
 To soczyste jabłka
 To cuchnące wysypiska
 To sympatyczne zwierzęta
 To prawdziwe twierdzenia
 To wilcze legowiska
 To trudne pytania
 To głębokie jeziora
 To słodkie ciastka
 To muzea przyrodnicze
 To twoje zdania
 To imiona słowiańskie
 To kurze jajka
 To wielkie miasta
 To drewniane biurka

To nowe boiska
To czasopisma elektroniczne
To polskie nazwiska
To czyste okna
To jedwabne słówka
To ładniutkie dzieci

(B)

To nieznajomi Polacy
To dziwne kraje
To starsi mężczyźni
To umiejętni piloci
To ogromne pieniądze
To surowi policjanci
To zimne miesiące
To interesujące wiersze
To ukraińscy architekci
To nowoczesne szpitale
To międzynarodowe konkursy
To nasi sąsiedzi
To wybitni fachowcy
To trudne egzaminy
To najważniejsze problemy
To skomplikowane aparaty
To małe koty
To rynki światowe
To udane plany
To moi dziadkowie
To silne deszcze
To dobrzy znajomi
To drewniane przedmioty
To młodzi uczniowie
To jacyś urzędnicy
To wybitni ludzie
To czarne płaszcze
To przeciętni czytelnicy
To moi koledzy
To grzeczni goście
To doskonali chirurdzy
To główne ośrodki
To uczciwi widzowie
To wasi przedstawiciele
To podstawowe wnioski
To statki pasażerskie
To angielscy marynarze
To dzielni oficerowie
To moi przyjaciele
To wypadki drogowe
To wspaniałe filmy
To następne pociągi
To doświadczeni nauczyciele
To doświadczeni profesorowie
To teatry ludowe
To redaktorzy naczelni

To ambitni reżyserzy
To pracownicy badacze
To wykwalifikowani inżynierowie
To dobrzy organizatorzy
To stare zegary
To serdeczni gospodarze
To bary mleczne
To utwory muzyczne
To obcy żołnierze
To niemieccy sportowcy
To prawdziwi znawcy
To najlepsi rzeźbiarze
To nasi ulubieńcy
To dobrzy dziennikarze
To miejscowi mieszkańcy
To natrętni ludzie
To ulubieni pisarze
To srebrne widelce

(C)

To wielkie sale
To długie rozmowy
To ładne kobiety
To świeże marchwie
To najnowsze pralki
To szkoły podstawowe
To twoje siostry
To wanny ceramiczne
To biblioteki publiczne
To ciekawe książki
To nowe twarze
To wystawne sukienki
To ładne żony
To włoskie aktorki
To ciemne noce
To skórzane walizki
To nieznanne osoby
To opinie społeczne
To mocne opony
To stare dzielnice
To tania patelnia
To starożytne cerkwie
To szklane butelki
To pierwsze strony
To małe części
To główne postacie
To interesujące prace
To dynamiczne dyskusje
To tanie peruki
To smaczne jagody
To proste drogi
To niepoprawne odpowiedzi
To dalekie wsi
To drogie apteki

To korony królewskie	To nudne rozmowy
To powieści historyczne	To krótkie chwile
To mistrzowskie sztuki	To organizacje charytatywne
To naukowe konferencje	To twoje decyzje
To miejskie ulice	To zwięzłe odpowiedzi

5

Wstaw właściwą formę rzeczownika

1. Napisałem do dwóch najbardziej obrażonych (pani)
2. Tych (historia) są tysiące.
3. Znam masę różnych (ciocia), które nie mają dzieci.
4. Świadczą o tym opisy ówczesnych (bitwa)
5. W tekstach tych (pieśń) niezwykle często przewijają się wątki ojczyzny, patriotyzmu i dumy narodowej.
6. Nie ma (mysz, l.m.) w moim domeczku.
7. Z brzuchatych (pole) śnieg schodzi i nie może zejść.
8. W swoim malarstwie dostrzegam wpływy (idea) kubistycznych.
9. I dlaczego tylko ja spośród (kolega) dźwigam to wszystko?
10. Teraz nie trzeba było lękać się (pies, l.m.)
11. A więc do zobaczenia i wesołych (święto)
12. Dyrekcje mogą zorganizować taki front (roboty, l.m.)
13. Bo jednak gdzieś wyjadę na parę (dzień)
14. Nie znaleziono jej w żadnym z gościńnych (pokój) ani na dole.
15. Bywa tak, że nie znam ani ich (twarz), ani ich (nazwisko)
16. Dwie ciemne sylwetki (koń) wspinają się w górę stoku, za nimi mała postać człowieka.
17. Niektórzy wyciągali szyje, by zbliżyć się do (słuchacz) z drugiego rzędu.
18. Na świeżo naostrzonym nożu były jego odciski (palec), a na jego fartuchu krew ofiary.
19. Nic tu nie zrobimy bez specjalistycznych (narzędzie)
20. W ciągu sześciu tygodni skontrolowano 20 (liceum) ogólnokształcących.
21. Już wszyscy wiemy, że palenie jest powodem wielu (choroba)
22. Tylko cienie (drzewo) pełzły powoli na wschód jak czarne aksamitne rękawiczki.
23. Rozmieszczenie łądów i (morze) wpływa w znacznym stopniu na roczne zmiany powierzchni pokrywy lodowej.
24. Do ich (ucho) docierało parskanie koni.
25. Gdy skończyła studia, stracił ją z (oko)
26. Kelnerkom wszystko leciało z (ręka)
27. Dzielili świat na (przyjaciół) i wrogów, wskazując, gdzie jest dobro, a gdzie zło.
28. Fala (turysta) rusza ku granicy niemieckiej, by się przewietrzyć, zrobić zakupy lub tylko pooglądać wystawy.
29. W ciszy usłyszeli śmiech (dziewczę, l.m.) za ścianą.
30. Nie znam (zwyczaj, l.m.) tych ludzi ani ich kultur i religii.
31. Zaczął wyciągać z (szafa) wszystko, co w nich było.
32. W chlewie chowało się stadko (świnia), w oborze dwie mleczne krowy.
33. Chleb wożono z (piekarnia, l.m.) w nocy przed brzaskiem.
34. Pisałam protokoły z (zebranie, l.m.) i inne sprawozdania.

Rzeczownik:

celownik

Jakie są zasady tworzenia celownika liczby pojedynczej i mnogiej? Nazwij końcówki oraz możliwe alternacje. Także wskaż wyjątki

Powiem **ojcu**, że nie miałem racji.
Oferujemy **studentowi** najlepsze studia!
Przyjaciele pomagali **Szewcencze**, kiedy miał trudne czasy.
Nie ufaj temu „**poecie**”, to grafoman!
Przyglądnij się tej **drodze**, prawda jest malownicza?
Dobry odpoczynek sprzyja wydajnej **pracy**.
Daj **Kasi** jeszcze jedną szansę!
Przyjrzyj się tym **ludziom**. Co widzisz?

ĆWICZENIA SPRAWDZAJĄCE

1

Wstaw właściwą formę
rzeczownika

1. Tak się świetnie złożyło, że (profesor) Tubalnemu również zależało na mej pracy.
2. Taka mnogość dyscyplin ułatwia (student) wybór tej, która najbardziej odpowiada jego upodobaniom.
3. Przed sądem koleżeńskim bronił się, że wolno przecież (pies) na Pana Boga szczekać.
4. Zaklął, po czym z rozmachem wpakował siodło (koń) na grzbiet.
5. Jej córka przybiegła wczoraj przed wieczerzą, aby podziękować (nauczyciel)
6. Czy można ufać przypadkowemu (lekarz)?
7. Na koniec wręcza (pacjent) receptę na leki, a on zostawia na stole honorarium i wraca do poczekalni.
8. Powiniennem pozwolić (kot) zeżreć tego wróbla.
9. Mógł ci skrócić kark jak (kurczak)
10. Pastor wskazał (gość) właściwy pokój i położenie toalety, życzył mu dobrej nocy i odszedł.
11. A teraz ich informatyk wydawał (komputer) skomplikowane polecenia.
12. Alfred dążył do przywrócenia (zamek) renesansowego charakteru.
13. A baranek rogi ma, to (piesek) radę da.
14. Polak nie ustępował (Ukrainiec) ani pod względem wzrostu, ani wagi, ani też muskulatury.
15. Zbyt ciężkie są przeciw temu (młodzieniec) zarzuty.
16. Leziemy (lew) w paszczę.
17. Zresztą temu (tygrys) sam dał się zaskoczyć i omal nie został pożarty.
18. Zadał więc (starzec) swoje trzy pytania, choć prawdę mówiąc, nie liczył na odpowiedź.
19. Nie pozostawił więc swojemu (uczeń) nic, na czym ten mógłby się oprzeć w akcie rozróżniania.
20. Czy nie zawieszono wykonania kary (minister), choć dowiedziono mu nadużycia władzy?
21. Początkowe żarty zmieniły się w gniew przeciw (cudzoziemiec), który przeciwstawiał się zachciance.
22. Temu (osioł) właśnie coś wpadło w oko.
23. A nie dać byłemu (więzień) bezpieki byłoby wprost niemoralnie.
24. Ten wieczór został oddany (Bóg) i rodzinie.
25. Przyglądam się (Holender), on się przygląda mnie.
26. Kioski w Nowym Jorku różnią się od polskich tym, że (przechodzień) łatwiej jest w nich o dostęp do gazet.
27. Członkowie kolegium wytknęli (arbiter) m.in. uznanie nieprawidłowo zdobytej bramki.
28. Pozwoliła sobie przekazać panu (magister) kilka swoich błyskotliwych spostrzeżeń na temat kultury.
29. Marta ze zdumieniem przyglądała się urodziwemu (chłopiec), który wyglądał jak angielski lord.

30. Rzym zawdzięcza swój rozkwit papieżom-mecenasom (Aleksander) VI, Juliuszowi II i Leonowi X.
31. Czy ktokolwiek z państwa płacił (majster) za nie wykonaną robotę?
32. Jak się (chłop) zapłaci, to przyjedzie.
33. Premier Cyrankiewicz przyznał (poseł) Kisielewskiemu duże mieszkanie w domu przy alei Szucha.
34. W gruncie rzeczy (Paweł) dolegało poczucie godności.
35. Jak (brat) wam to mówię.
36. Postawiliście (wróg) nasze ultimatum?
37. Służy pan swojemu (naród)
38. Tymczasem dom musi być miejscem wolności. Gdzie (mąż), żonie, dzieciom wolno powiedzieć wszystko, co myślą.
39. Dziwię się nawet (ksiądz), że mnie do tego namawia.
40. Przyznaję, że w tej akcji gola zdobyłem dzięki (błąd) bramkarza.
41. Co Pan Bóg powiedział (wąż)
42. Niech stryj wytłumaczy mojemu (ojciec), że to nic złego.
43. Oblizując się, poszedł ku (stół)
44. (Kraków) pozostała tylko дума, że przez kilka lat skupiał najwybitniejszych ludzi kultury.
45. Po co (pan), do cholery, tyle książek i papierów?

2

Wstaw właściwą formę rzeczownika

Na urodziny podarowałem (brat) rower, (siostra) kolczyki, (syn) kostki, (ojciec) brzytwę, (Michał) pieniądze, (Adam) książkę, (pani) kwiaty, (córka) plecak, (Kasia) bilet do teatru, (przyjaciół) najlepsze piwo, (koleżanka) zegarek.

Dałem (sąsiad) łopatę, (cudzoziemiec) mapę, (sprzedawca) pieniądze, (facet) trochę wody, (kierowca) swoją komórkę, (Marcin) album, (dziecko) zabawkę, (Magda) receptę, (mama) wazon, (ciocia) smaczne ciastko.

Pomogłem (człowiek), (mąż), (sąsiadka), (współmieszkaniec), (profesor), (kot), (zwierzę), (Olga), (kobieta), (piosenkarka), (sprzedawczyni), (poseł), (Barbara), (nauczyciel), (klient)

Я віддав шурупверт своєму другу.

На день народження я подарую батьку куртку.

Допоможіть мамі/матері прибирати.

Я продав свій автомобіль сусіду.

Ми написали подрузі про свої пригоди.

Мама дала своїй сестрі цінну пораду.

Ми заборонили своєму знайомому приходити так пізно.

Я трохи заздрю своєму брату.

Керівник зарезервував студентам готель.

Директор сприяв цьому сироті.

Брехня шкодить дружбі.

Ці олівці знадобляться учню на уроці.

Довіряй своїй інтуїції.

Не вірю власним очам!

Розкажи лікарю про свою проблему.

Я познайомився з дівчиною завдяки випадку.

Я купив ліки проти стресу і втоми.

Запропонуй цьому хлопцю вигідний кредит!

Досип собаці корму!

Я довіряю твоїй дружині.

Цій блондинці не можна вірити.

Подякуй Богу за гарних діток!

Не допомагай ворогу!

Погода сприяє екскурсії.

Не докучай своїм друзям!

Передай вітання дідусеві і бабусі!

W miejscu kropek wpisz
dowolne wyrazy

Podaruj (komu?)	(co?)
Daj (komu?)	(co?)
Sprzedaj (komu?)	(co?)
Oddaj (komu?)	(co?)
Zwróć (komu?)	(co?)
Powiedz (komu?)	(co?)
Napisz (komu?)	(co?)
Objaśnij (komu?)	(co?)
Zabroń (komu?)	(czego?)
Opowiedz (komu?)	(o czym?)
Zabierz (komu?)	(co?)
Kup (komu?)	(co?)
Pomóż (komu?)	(z czym?)
Zapłać (komu?)	(za co?)
Wy tłumacz (komu?)	(co?)

Wstaw właściwą formę
rzeczownika

1. To była jego taktyka. Dodawało to mocy zarówno (mówca), jak i same-
mu sekretarzowi.
2. Świadkowie obrony, a było ich wielu, wystawili
(oskarżony) jak najlep-
szą opinię.
3. Egzaminator powiedział, że takiemu (idiota)
..... to gołą dupą z góry zjeż-
dzać, a nie zdawać terenoznawstwo.
4. Zapowiedziałem to (młodzież)
i następnego dnia przyszli prawie wszyscy.

5. Komu król stoi na zawadzie? Nie generałowi (Kościuszko)
6. Przyznałam (Andrzej) Sewerynowi całkowitą rację.
7. Przypisujesz (Fredro) garb, którego nie ma.
8. Nikt nie może empirycznie uzasadnić, dlaczego (kaleka) lepiej jest pomóc niż podstawić nogę.
9. Przeszkadzamy pracować naszemu (poeta)
10. Chciałem zapytać... Czy (tato) nie jest przykro?
11. Siwa kobieta nuciła (niemowlę), które trzymała w ramionach, a dziecko do niej wesoło gugało.
12. A co chcesz powiedzieć tej (niewiasta)
13. Nie wiem, kto doniósł o niej (policja)
14. Wręczyliśmy (mistrzyni) nagrodę.
15. Opowiedzieliśmy (członkini) organizacji o naszych sukcesach.
16. Nadzieniem tym napełnić sprawioną i oczyszczoną małą ościstą rybę. Lekko posolić wewnątrz i z zewnątrz, zaszyć (ryba) brzuch.
17. Gdzie to takiej starej (baba) do takiej pięknej maszyny!
18. Powiedziałam (mama), że może już nie wrócę.
19. Co uczynić, aby wbrew (grypa) pozostać zdrowym na ciele i umyśle?
20. Dowiedziałem się o wypadku dzięki (prasa)
21. Wstałem, poszedłem po gazetę i podrzuciłem ją (krowa)
22. Właściwsze wydaje mi się przyglądanie (droga), po której młody człowiek idzie.
23. Począłem się skradać ku (góra), podczas gdy pieśń przycichła i szemrała tylko jakby z dala.
24. Jurek, właściciel naszej agencji, musiał się nieźle natrudzić, żeby ukręcić łeb (afery)
25. Oto jak dziecko nadaje dawnej (bajka) nowy, niespokojny i ciemny sens.
26. Jak w tej zawierusze uwielbienia, która towarzyszy (gwiazda), nie stracić charakteru i zdrowego rozsądku?
27. Sława nieśmiertelna (zwycięzca) spod Lodi!
28. Nie przedstawiłem cię mojej (kuzyna)
29. To dzięki (ofiara) aktora możliwe okazuje się wskrzeszenie rytuału, wciągnięcie widza w krąg wspólnego przeżycia.
30. Prawo jest prawem. Nic do niego czyjejkolwiek (wiara)

Rzeczownik:

biernik i narzędnik

Jakie są zasady tworzenia biernika i narzędnika? Nazwij końcówki oraz możliwe alternacje. Także wskaż wyjątki

Wreszcie doczytałem tę nudną **książkę**.
Rozmowa z tymi **ludźmi** była trudna.
Poszedł tam z **ojcem** i **matką**.
Sklep jest za **rogiem** tego budynku.

Które z poniższych zdań są poprawne? Objasnij

Proszę **pani**, która teraz godzina? / Proszę **panią** o pomoc w tej sprawie.
W tym ogródku wiedziałem egzotyczne **ptaki** / W tym ogródku wiedziałem egzotycznych **ptaków**.

ĆWICZENIA SPRAWDZAJĄCE

1

Wyrazy w nawiasach podaj w formie liczby pojedynczej i mnogiej, np. widzę małego kota, widzę małe koty

Znam (ten chłopak)
Przepraszę (wasza matka)
Spotkałem (ta dziewczyna)
Wybrałem (nowy kandydat)
Zatrzymaj (ten facet)
Odwiedziłem (mój przyjaciel)
Dostrzegłem (chore dziecko)
Ostrzegłem (nasza koleżanka)
Zabierz (wredny bubek)
Przeprosiłem (wasza babcia)
Rozumiem (ten człowiek)
Kocham (moja kobieta)
Hoduję (mały żółw)

Lubię (rasowy pies)
Zaprosiłem (ten mężczyzna)
Spłoszyłem (biały ptak)
Poinformowałem (pilna studentka)
Pokaż mi (sympatyczny sportowiec)
Zabiję (ta mysz)
Omiń (dziki lis)
Widzę (agresywny tygrys)
Spotkałem (impulsywna pani)
Zobaczyłem (zuchwały chuligan)
Kup (biała róża)
Wybierz (ładna sąsiadka)
Złapałem (bezpieński kot)
Mam (szara gęś)
Rzuciłem (ohydny robak)
Nakarm (mój wnuk)
Zaproś (ten pan)

2

Wstaw właściwą formę rzeczownika

1. Badając swoje ubranie, Lone przesunęła (dłonie) wzdłuż ciała.
2. Z oboma (panowie) spotkałem się przed chwilą w holu wspaniałego tokijskiego hotelu.

3. Ty dużo wiesz, z (ludzie) gadasz.
4. Zażądali furmanki z mocnymi (konie)
5. I tej nocy na polanie kładliśmy się spać z ciężkimi (serca)
6. Co stanie się teraz z nauką, (dzieci), dworem królewskim i literaturą?
7. Mogłaby pani wstąpić po drodze do tego sklepu ze (zwierzęta), na Nowym Świecie?
8. Wszystkie młode kobiety są (córki) starszych kobiet.
9. Szurali (nogi) po podłodze, jak ślepcy macający drogę.
10. Nawet inni nas nazywają (przyjaciele)
11. Dwoma (taksówki) w ciągu kilkunastu minut podjechali pod pensjonat.
12. Niemcy podlatywali (samoloty) i kosili nas z karabinów maszynowych.
13. Jego rodzice byli (nauczyciele)
14. Trzeba przecież zdawać sobie sprawę, że za (pieniądze) idzie uzależnienie.
15. Praca z wieloma wybitnymi (aktorzy) to dobry trening.
16. Od nazw miejscowości powstawały nazwiska z (końcówki) -ski lub -cki.
17. Dwa dni później jechali (ciężarówka) na inny odcinek frontu.
18. Wszystkie akademie w Rzeczypospolitej były głównie (szkoły) teologicznymi.
19. Wiatr szarpał korony drzew, miotał suchymi (liście)
20. Mignął mi tam między (gałęzie) staw częściowo zarośnięty zieloną rzęsą.
21. Patrzyły teraz już przytomnymi (oczy), w których nie było śladów odurzenia ani hipnotycznego odrętwienia.
22. Wszyscy ludzie są (bracia), wszyscy są dziećmi tego samego świata i światła.
23. On siedział z (ręce) na kierownicy i patrzył w siną dal.
24. Wyławianymi (kości) zainteresowali się uczeni.
25. Moje spacerzy z nim po Rzymie były dla mnie oczywiście (spacerzy) po tropach własnych wspomnień.
26. (Goście) jesteśmy na tej ziemi przez parę dziesiątków lat.
27. Przywiózł ze wsi koszyk z (owoce)

3

Do podanych czasowników dopisz rzeczowniki w bierniku liczby pojedynczej i mnogiej, np. zbadaj... pacjenta, pacjentów

badaj
 weź
 zbuduj
 zbudziłem
 czuję
 wyczyść
 czytam
 daj
 dostałem
 dostrzegłem
 poinformuję

jedz
 połóż
 kocham
 kontynuuję
 skończyłem
 lubiłam
 miałem
 obchodzimy
 obserwuję
 ocenił
 odkryłam
 odwiedziłem
 obejrzę
 opowiada
 zorganizujemy
 osiągnę
 otrzymałem
 otwieramy
 piję

napiszę	straciłem
placę	ustalimy
podnoszę	umożliwia
poznałem	widzę
wyprodukowaliśmy	wołam
przegrałem	wybrałem
przeprowadziliśmy	wyciągnęłam
przerwałam	wydałem
przewiduję	wygrałem
przygotowałem	wyjaśniam
przyjmujemy	wykonuję
uratowali	wymieniliśmy
reprezentują	wyrażam
robię	wysłałem
rozpocznij	zabiję
rozumiem	załatwię
rozwiązałem	zamknij
rzucam	zatrzymaj
złożyłem	zauważyłem
spozstrzegłem	zbiрам
spotkaliśmy	zmieniłam
sprawdziłem	znam
sprzedają	znalazłem
zastosuję	zostawiłem

4

Wstaw właściwą formę rzeczownika z przymiotnikiem (zaimkiem)

1. W barze spotkałam (elegancki pan)
2. Żydowska tancerka nigdy by nie wyszła za (ubogi polski student)
3. Człowiek ma zapewne (jakieś imię)
4. Ona grała (wielka aktorka), niesprawiedliwie oskarżaną przez swego syna.
5. Kuglarz w mgnieniu oka porzucił staruszkę i przeistoczył się w (młoda matka), a nawet zaczął naśladować grymas dziecka.
6. Pawełek, gdy pokochał (śliczna pani Irma), liczył lat trzynaście.
7. Zapadała już (ciemna noc)
8. Otworzyła mi ta moja była, to też z amerykańskiego filmu, ubrana w (elegancka bluzka) i seksowny biustonosz pod spodem.
9. Teraz jednak widok radcy kryminalnego wprawił (młody uczeń) w silne zakłopotanie.
10. Któż by zwracał uwagę na tak (głupi ptak)?
11. Wziąłem ze sobą akta pańskiej sprawy, poczytam ten (dziwaczny list)
12. Starsza kobieta ze śladami dawnej urody pogłaskała (mały chłopiec) i weszła na scenę.
13. Dwa lata temu miałem (duża wystawa) w Poznaniu.
14. Goście opuścili (nasza restauracja) wcześniej niż zwykle.
15. Ma pan (jakiś samochód)?

16. Kocha (moja córka) mimo wszystko.
17. Są już całkowicie pijani. Objęci chodzą wokół basenu i śpiewają (znana piosenka) z serialu.
18. Mock wyobraził sobie (jutrzejsza kolacja wigilijna) – oto siedzi sam u szczytu wielkiego stołu i kroi plastry pieczonej gęsi.
19. Odwieźcie (mój kuzyn) taksówką do domu, oczywiście na mój koszt.
20. Ten mężczyzna utrudnia (nasza praca), ponieważ nie wiemy, kim jest.
21. Naprawdę to mam (jeden dobry kolega)
22. A Małgorzata kocha (swój mężczyzna) bardzo prawdziwie, także dlatego, że miała przed nim innych.
23. Wyszli na (pusta ulica)
24. Marta włączyła komputer i ściągnęła (nowa poczta)
25. (Konferencja prasowa) przewidujemy dopiero jutro.
26. W bród przejdzie w zimie przez (lodowata rzeka) i jeszcze potem zaśpiewa wesoło.
27. W (ubiegła niedziela) Rada Zakładowa naszego Zakładu Pracy zaprosiła wszystkich pracowników na majówkę.
28. Pasażer złożył starannie (świeża gazeta) i schował ją do wewnętrznej kieszeni płaszcza.
29. Ciekawe, znam (swój mąż) od dwóch lat i dziś go po raz pierwszy nie poznaję.
30. Mimo zgrabnej, wysportowanej sylwetki, przypominał mi trochę (mój dziadek)
31. Ostatecznie on wierzy w (ta swoja sztuka)
32. Na bulwarze widzę jedną tylko (zajęta ławka): stary mężczyzna i drobny, dziesięcioletni chyba chłopaczek.
33. Pies bez zapału obszczekał (przerażony koń), jakby spełniał przypisaną sobie powinność.
34. Bywa wtedy, że rodzice zatrudniają (prywatny lektor)
35. Dali (jakaś taka zupa), niezbyt gorącą, a na drugie – pierogi z serem.
36. Reidernowa zaserwowała (wystawna kolacja), na którą prócz zacierek złożył się drożdżowy pieróg nadziewany kapustą z grzybami.
37. Nina pisała, że mają własne kartofle, (własna kapusta)
38. Wyobraźmy sobie (reżyser filmowy), który zamyka się wyłącznie w świecie swoich wyobrażeń.
39. Sophie dopiła (zimna kawa) i wyszła z salonu.
40. Najczęściej przygotowuję (galaretkę owocowa) z bitą śmietaną na cieście biszkoptowym.
41. W miejskim ogrodzie zoologicznym zainstalowano (wielkie akwarium)
42. Podaję jej (słaba herbata)
43. Dorośli pili (czysta wódka) i robili sobie tysiące kawałów.
44. Na dworcu widziałem (stary kolejarz)
45. Trzeba było nosić kawę, mleko a nawet (gorąca czekolada) – specjalność dnia.
46. Mam trzy siostry oraz (jeden brat)
47. Profesor nadal starannie prowadził (swoja biblioteka)
48. Wiele osób radziło mi, żebym na plakacie wydrukował (moje zdjęcie) z Papieżem.
49. Była jak narzuciła sweter, w biegu zapinała (czerwona spódnica)

Rzeczownik:

miejsownik

Jakie są zasady tworzenia miejscownika? Nazwij końcówki oraz możliwe alternacje. Także wskaż wyjątki

Na **wykładzie** było sporo studentów.
Kiedy będę w **domu**, zadzwonię do ciebie.
Kto ci powiedział o tym **lekarzu**?
Na jego **twarzy** odbiło się zmęczenie.
Uczymy się w najlepszej **szkole**!
Byłem dzisiaj w **kawiarni**!

ĆWICZENIA SPRAWDZAJĄCE

1

Wstaw właściwą formę
rzeczownika

1. O tej (Polka) nic nie wiadomo.
2. Słowak zdołał wydostać się z porwania, a o (Ukrainiec) nie dowiedziałem się nic.
3. Mówił o tym (syn) wiele rzeczy, zupełnie zresztą nieciekawych i przeciętnych.
4. W (rola) ładnej występowała oczywiście blondynka.
5. Z pewnością, gdyby potrafił zapomnieć o (głód) i nie wszedł do sklepu, wszystko potoczyłoby się lepiej.
6. Na (papier) pojawiły się pięcioliterowe wyrazy.
7. Sprawdziłem w (słownik) Webstera pisownię mojego słowa-kłucza.
8. Od początku naszego małżeństwa marzę o (dziecko)
9. Ja wiem, że na (pan) mogę w pełni polegać.
10. W (reportaż) bywalec przedstawił cytowany monolog o kinie polskim.
11. Samemu w (dom) siedzieć żadna radocha.
12. Nagle patrzę – idzie do mnie jakaś pani w pięknej, letniej (sukienka) i w kapeluszu z wielkim rondem.
13. Skakał na jednej (noga), przeklinając.
14. Nie był w (Warszawa) dwadzieścia parę lat.
15. Na (podłoga) leżał dywan i tylko on w całym wnętrzu nie odbijał mrocznych lśnień.
16. Któregoś dnia spotkałem go w (las)
17. Jak zwykle w (listopad), deszcz tłukł wściekle o przeszklone ściany akwarium.
18. Suzanne przeszła do umywalni zmyć po (śniadanie) swoje statki.
19. Myśl o (brat) była nieproszona i wstrętna.
20. Siedział wyprostowany na (krzesło) ustawionym w środku zwykłego chłopskiego wozu.
21. Pochodził ze (wieś) pod Kielcami, gdzie rodzice i dziadowie najmowali się do pracy za dach nad głową i kawałek chleba.
22. W czasie antraktu poznałem w swoim (sąsiad) Jana Hempla.
23. Dzisiaj np. wydawany jest papier w (kolor) żółtym, jutro może to być kolor niebieski lub zielony etc.
24. Po paru minutach znaleźli się w (dzielnica) willowej, zamieszkałej przez Niemców.
25. Siedzę więc na (plac) Zygmunta, a tu zjawia się jakiś mężczyzna.
26. Edek postawił pełną butelkę na (stół)
27. Stos talerzy zniknął na (półka)
28. Na (biurko) leżały notes i dobrze naostrzony ołówek.
29. Siedzisz na (kanapa) albo na fotelu, a tu z przodu muzyka i z tyłu muzyka.
30. I dopiero na (egzamin) pierwszy raz rysowałam węglem.
31. Po minucie trzech mężczyzn siedzieli w (samochód)
32. O (ojciec) ludzie mówili, że był wesoły, rozśpiewany, życzliwy dla wszystkich, dobry.
33. Przez chwilę myślę o mojej (matka)
34. W (bar) mlecznym, gdzie poszliśmy z tatą zjeść śniadanie, była spora kolejka.
35. Opowiadałem ci o swojej pierwszej (żona) Sophie, pamiętasz?
36. Rozluźniła się, by po chwili znowu zatonać w (muzyka) pełnej soczystych, przejrzystych kolorów.

37. Lone zaczęła opowiadać o (drzewo) rodowym, które sporządził jej ojciec.
38. Przy (wejście) do kawiarni Palae stało dwu wysokich mężczyzn.
39. Tu się tańczyło raz w (miesiąc)
40. Wronowski kilka razy w (tydzień) targał dwa worki śmieci i wrzucał je do śmietnika.
41. Lek stosuje się w przeziębieniach, (grypa) oraz do uśmierzania bólów różnego pochodzenia.
42. Kamienie na podwórzu świecą jak po (deszcz), ławki są wilgotne.
43. Dzień po (burza) był prawie chłodny.
44. Dane o (klient) powinny być składowane w jednym miejscu.
45. Lubię chodzić na spacer po (miasto) albo pójść sobie nad rzekę, na łąki...
46. Przypomniał sobie, kiedy był w takim (miejsce) ostatni raz i z kim.
47. Schroniła się w (Europa), wpierw w Norwegii, obecnie w Niemczech.
48. W PRL po każdym (wyjazd) zagranicznym paszport należało zwrócić instytucji, która go wystawiła.
49. Czy w (sztuka) jest panu bliższa prawda czy styl?
50. W (Teatr) Narodowym w Warszawie odbyła się premiera Dziadów Mickiewicza.
51. W (kościół) nie było żywej duszy.
52. Powiedziałem: my jesteśmy gospodarzami w polskiej (stolica)
53. Ma dwadzieścia siedem lat, zielone oczy i gra na (gitara) – te atuty wydały się Joannie najważniejsze.
54. Goi się jak na (pies)
55. Dwie niewiasty jadące z dzieckiem na (osiół) otarły się o stojących.
56. W (dzień) takim jak dzisiejszy obdarowujemy się prezentami.
57. Utonęli w (morze), jak byłam malutka.
58. Po bardzo wilgotnej (wiosna) przyszło suche jak zwykle lato.
59. Pomagała starszej, doświadczonej w swoim (zawód) kierownicze.
60. Na (zachód) lekko się przejaśnia.
61. W tym (sposób) witania się było coś z podlotka i towarzysza zarazem.
62. Po (dąb) wesoło harcowały wiewiórki, nic sobie nie robiąc z powagi i dostojności.
63. Te miastowe zupełnie nie myślą o (chłop)
64. Po (wyraz) twarzy, gestach odkrył, że się kłóca.
65. W tym głęboko przejmującym (finał) tkwi jakby zapowiedź nadchodzących nowych czasów.
66. Co nagle, to po (diabeł)
67. Zatrzymajmy się jeszcze na moment przy (problem) aksjologii.
68. Po (fryzjer) udaliśmy się do łaźni.
69. Pierwszym partnerem Wacka w (duet) był Romek Kowal.
70. Dedykuję temu (artysta) część moich martwych natur.
71. Odkąd zamieszkaliśmy w (Kijów), coraz częściej widywałem ojca zatroskanego.
72. Opowiadano mi o (malarz) abstrakcyjnym, który między innymi czerpie swe formy z mikroskopu.
73. Na (mecz) (przedstawieniu, koncercie, w kinie) zawsze jest garstka uczestników i masa widzów.
74. Podobno dziedziczyła po (mąż) i bracie olbrzymie majątki.
75. Napaliłem w (piec), ale nie bardzo, bo się ociepliło.
76. Uważaliśmy też za swój obowiązek wszystko wiedzieć o naszej (gwiazda)
77. 1/2 kg cebuli kroimy w plasterki i lekko rumienimy na (masło)
78. On potrafił przekonać kolegów po (pióro)
79. Moi krzywdziciele stali na chodnikach po kolana w (błoto)
80. W ten sposób mógł mieć na (oko) wszystkich wchodzących i wychodzących.
81. Jakaż zmiana w tym (zwierzę), wczoraj jeszcze tak zdrowym i wesołym!
82. Przychodzę w (imię) policji, by oficjalnie prosić pana o współpracę.
83. Odrzucałem przemawianie w pierwszej (osoba)

84. Świat ufundowany został na (zdrada), kłamstwie i poniżeniu.
 85. Na samą myśl o starej (wiedźma) obleciał mnie strach.
 86. Jak często nam, wychowanym w (wiara) świętej, tak łatwo powiedzieć: „Wierzę w Boga”.
 87. Pojęcia nie masz o (zemsta), bo nikt nigdy nie wyrządził ci prawdziwego zła!
 88. Nawet w (proza) naukowej styl musi być niekiedy sugestywny.
 89. Bóle w (noga) były tak straszne, że tylko morfina cokolwiek uspokajała je.
 90. Leczą mnie w (przychodnia) zdrowia psychicznego.
 91. W (chemia) i (fizyka) jest wiele treści dotyczących bezpieczeństwa człowieka.
 92. Chrześcijańska teoria człowieka – jak wiemy – zawiera tezę o (wolność) człowieka.
 93. Opuściła głowę i modliła się w (dusza) o siłę wytrwania dla siebie i tych dzieci.
 94. W nowych dokumentach najważniejsze informacje o (kierowca) będą ukryte w kodzie kreskowym.
 95. Uciekali jak chłystki przyłapanie przez sadownika na (kradzież) śliwek.

2

Ułóż zdania według wzoru:
 Francja – We Francji spędziłem
 cały urlop

- (na) Ukraina
 (w) Czechy
 (w) Niemcy
 (w) Austria
 (we) Włochy
 (w) Chorwacja
 (na) Białoruś
 (w) Węgry
 (w) Turcja
 (w) Egipt
 (na) Słowacja
 (w) Stany Zjednoczone
 (na) Litwa

Відразу після обіду я заснула.

 Стоячи на вітрі можна застудитись.

Ми зустрілись у потязі.

На вокзалі було шумно і людно.

Розкажи мені про свого колегу.

В цьому домі не палять.

Я працюю в адвокатському бюро.

Біля немовляти треба постійно сидіти.

На одному колесі далеко не заїдеш.

В цьому слові немає закінчення.

Я живу на другому поверсі.

Він усе бачить як у тумані.

Я не розбираюсь у музиці.

Миша сховалась в дірці.

Ми прислухаємось до твоєї думки.

Подумай про роботу.

В нашому районі немає аптеки.

Він нічого не сказав про помилку.

 В листі не було дати.

На стежці сиділо дивне створіння.
.....
Про цю подію я прочитав у газеті.
.....
.....

Małe koty są (gdzie?)
.....
Czerwone kwiaty są (gdzie?)
.....
.....

4 Dokończ zdania, podaj kilka różnych wariantów, np. **Moje pieniądze są w portfelu / banku / pudełku / domu**

Twoje książki są (gdzie?)
.....
Moje dzieci są (gdzie?)
.....
Moi koledzy są (gdzie?)
.....
Moje zeszyty są (gdzie?)
.....
Nasze samochody są (gdzie?)
.....
Nasz dom jest (gdzie?)
.....
Twoja piłka jest (gdzie?)
.....
Wasze pomidory są (gdzie?)
.....
Drzewa iglaste są (gdzie?)
.....
Słońce jest (gdzie?)
.....
Moje ulubione płyty są (gdzie?)
.....
Wygodne krzesła są (gdzie?)
.....
Wspaniałe obrazy są (gdzie?)
.....
Wysokie domy są (gdzie?)
.....
Smaczne potrawy są (gdzie?)
.....
Dobrzy ludzie są (gdzie?)
.....
Świeże jabłka są (gdzie?)
.....
Surowe mięso jest (gdzie?)
.....
.....

Rzeczownik:

wołacz

Jakie są zasady tworzenia form adresatywnych? Nazwij końcówki oraz możliwe alternacje. Także wskaż wyjątki

Chłopcze, jak się czujesz?

Droga **ciociu**, dawno cię nie widziałam!

Janie, jak leci?

Dziewczyno, skąd przyjechałaś?

Władku, gdzie byłeś?

Kolego, kiedy będziesz na uczelni?

Wiktorze, nie zapomnij o jutrzejszym spotkaniu!

ĆWICZENIA SPRAWDZAJĄCE

1

Zamień zdanie według wzoru:
Jan szuka słownika na półce
– Janie, poszukaj słownika na
półce!

Pan Andrzej chce odpocząć.

Pan Marek może podwieźć nas do lotniska.

Tatuś kupi nowe zabawki.

Pan inżynier musi sprawdzić sprzęt.

Pani Ewa pójdzie do sklepu po perfumy.

Sąsiadka może mi pożyczyć kilka jajek.

Babcia popilnuje niemowlęcia.

Pani Ola będzie sprawdzała dyktanda.

Pan Adam przeczyta artykuł o polityce naszego kra-
ju.

Zosia może wyrzucić stare pantofle.

Krystyna poczeka na szefa.

Pan Władysław chce zamówić kawę z ciastkiem.

Czy Piotr był w Niemczech?

Anna napisze list do Michała.

Pan Wiktor mógłby kupić papierosy.

Pan Prezydent opowiada o sukcesach ministrów.

Pan policjant może wypisać mandat za niewłaściwe
parkowanie samochodu.

2

Zwróć się z prośbą albo
pytaniem do 10 różnych
osób. Podaj warianty oficjalne
i towarzyskie, np.: Panie
Dziekanie, kiedy będzie
pierwszy egzamin? Kolego,
przeczytaj tego SMS-a!

3

Przetłumacz na język polski

Професоре, як Ви почуваетесь?

Дочко, принеси джерельної води!

Бабусю, розкажи нам казку!

Дитино, не чіпай цю склянку!

Сину, послухай мене уважно!

Боже, дай мені сили!

Жінко, перестань на мене кричати!

Хлопче, як ти сюди заліз?

Таточко, на добраніч!

Пане директоре, як Ви ставитесь до нових вимог?

Солдате, покажи свою зброю!

Ангеле мій, я так тебе кохаю!

Батьку, дякую за допомогу!

Поете, напиши про наше життя!

Вчителю, я вдячний вам за пораду!

Мамуню, випий свіжого чаю!

Друзе, ходімо на вулицю!

Земле, я твій син!

Господине, у Вас чудовий борщ!

Лікаре, у мене все болить!

Катерино, прочитай це оповідання!

Петре, поверни мені борг!

Брате, не чекай на мене!

Дурню, скільки можна повторювати!

4

Przetłumacz na język polski.

W zdaniach użyj form grzecznościowych *państwo, panowie, panie, pan, pani*, np. Ви (чоловіки) хочете кави? – Panowie chcą kawę?

Ви (чоловіки) будете платити за вечерю?

Як довго ви (жінки) збираєтесь тут сидіти?

Ви (чоловік) зрозумієте нашу стратегію пізніше.

Хай вас (чоловіки) не хвилює фінансова криза.

Вам (жінки) принести меню?

Як вас (жінка) звати?

Вам (чоловіки і жінки) не заважає галас за дверима?

Ви (жінка) мене розумієте?

Хто вам (чоловік) сказав, що магазин зачинений?

Коли ви (чоловіки і жінки) востаннє були вдома?

Ви (чоловіки і жінки) можете трохи почекати?

Вам (жінка) пасує ця сукня.

Для вас (чоловік) є спеціальна пропозиція.

Ви (чоловіки) шукаєте приміщення для курців?

Ви (жінки) бачили, куди пішли діти?

Rzeczownik:

wszystkie przypadki

1

Wstaw właściwe formy rzeczowników

[1]

I nie wiadomo kiedy ukazał się na (katedra) nauczyciel. Było to to samo ciało, wyblakłe i smutne, które w (kancelaria) wyraziło ważki pogląd, że staniało. Zasiadłszy na (krzesło) nauczyciel otworzył dziennik, strząsnął pyłek z kamizelki, obrócił rękawy, żeby się na (łokcie) nie wytarły, zacisnął usta, stłumił coś w sobie i założył (noga) na (noga) Następnie westchnął i spróbował przemówić. (Hałas) wybuchnęły ze zdwojoną (moc) Krzyczeli wszyscy, za wyjątkiem chyba jednego Syfona, który pozytywnie wyciągał zeszyty i książki. Nauczyciel spojrzał na (klasa), poprawił mankiety, zwęził usta, otworzył je i znowu zamknął. (Uczeń) wrzasnęli. Nauczyciel zmarszczył się i skrzywił, obejrzał mankiety, pobębnił (palce), pomyślał o czymś dalekim – wyciągnął zegarek, położył go na (pulpit), westchnął, znów coś stłumił w sobie czy przełknął, a może ziewnął, dłuższy czas skupiał (energia), wreszcie huknął dziennikiem w katedrę i krzyknął:

– Dość tego! Proszę się uspokoić! Lekcja się zaczyna.

(W. Gombrowicz)

[2]

Minęło niewiele czasu, a wieść o elektrycznym (wieszcz) dotarła do prawdziwych, to jest – zwyczajnych (poeta) Oburzeni do żywego, postanowili ignorować (maszyna), znalazło się wszakże kilku, na tyle ciekawych, że wybrali się chyłkiem do Elektrybałta. Ów przyjął ich grzecznie, w (hala), pełnej zapisanych już (papiery), bo tworzył dzień i noc bez przerwy. (Poeta) byli awangardzistami, Elektrybałt natomiast tworzył w stylu klasycznym, ponieważ Trurl, mało znając się na poezji, oparł programy „natychające” na dziełach (klasycy) Jeżeli więc (przybysz) drwić z Elektrybałta, że mu mało rury katodowe nie pękły, i odeszli w (triumf) Maszyna posiadała jed-

nak samoprogramowanie oraz specjalny obwód wzmocnienia ambicjonalnego z bezpiecznikami na sześć kiloamperów, więc w krótkim (czas) wszystko najzupełniej się odmieniło. (Wiersz) jej stały się ciemne, wieloznaczne, turpistyczne, magiczne i wrzuszające do kompletnej niezrozumiałości. Tak więc, gdy przybyła następna grupa poetów, by podrwić i poszydzić z maszyny, ta odezwała się taką (improvizacja) nowoczesną, że dech im zapało, a drugi zaraz wiersz wywołał poważne zasłabnięcie pewnego (twórca) starszego pokolenia, który miał dwie nagrody państwowe i posąg w (park) miejskim. Odtąd żaden poeta nie mógł oprzeć się zgubnej (chęćka) wyzwania Elektrybała na turniej liryczny – i ciągnęli ze wsząd, niosąc wzory i teczki pełne (rękopisy) Elektrybał pozwalał deklamować (przypysz) , przy czym zaraz chwycił algorytm jego poezji i, opierając się na nim, odpowiadał wierszami, utrzymanymi w tymże duchu, lecz dwieście dwadzieścia do trzysta czterdzieści siedem (raz) lepszymi.

Po niedługim (czas) doszedł do takiej wprawy, że jednym, drugim sonetem zwał z (nogi) zasłużonego wieszczka. I to było najgorsze chyba, okazało się bowiem, iż z zapasów wychodzą cało tylko (grafoman) , którzy, jak wiadomo, nie odróżniają (wiersz) dobrych od złych; uchodzili więc bezkarnie i tylko jeden złamał raz (noga) , potknąwszy się u wyjścia o wielki epicki poemat Elektrybała.

(S. Lem)

[3]

Już wtedy moda na francuszczyznę opanowała (literatura) , (nauka) i (dyplomacja) Wkrótce można było ją usłyszeć na co dzień wśród (arystokracji) , a nawet (mieszczanie) od Amsterdamu po Moskwę.

Jeszcze dwie daty do zapamiętania: 1794 – w (czas) rewolucji francuskiej ustalono, że mowa ma być jednolita dla całej Republiki (wypowiedziano więc (wojna) dialektom); od 1992 roku według konstytucji francuski jest urzędowym językiem kraju. Będąc w (Paryż) i posługując się obcą (mowa) , można spotkać się z wrogim spojrzeniem (obywatele) W Polsce francuskie wtręty podczas rozmowy świadczą raczej o naszej (elokwencja) – chyba że jest się wrogiem zapożyczeń. Ale nawet (wróg) nie zawsze zdają sobie sprawę z francuskiej (etymologia) wielu (słowo) używanych w polszczyźnie. Tymczasem galicyzmy tworzą jedną z największych grup (wyraz) obcych w języku polskim. Niemal dwukrotnie dystansują (anglicyzm) i (germanizm) , a konkurować z nimi mogą jedynie latynizmy, z których notabene język francuski czerpał (garść) – podobnie jak gros języków nowożytnych.

(culture.pl)

[4]

Polska w (arcydzieło) Calderona to z pewnością nie Szekspirowska Bohemia. Calderon dysponował gruntowną (wiedza) o polskich sprawach. Świadczy o tym choćby fakt, że swojemu (bohater) zdecydował się nadać imię nawiązujące do (imię) władców Polski, co zapewne szczególnie dotyczy króla Zygmunta III Wazy (który rządził (Polska) w latach 1587-1632 i podobnie jak Segismundo urodził się w niewoli). Również fakt osadzenia fabuły w szerszym (kontekst) konfliktu polsko-moskiewskiego, wskazuje na dobrą (orientacja) Calderona w (polityka) wschodnioeuropejskiej.

(culture.pl)

[5]

Wszyscy (kandydat) na prezydenta Warszawy obiecują i wielu z nich obiecuje rzeczy mało realistyczne – wystarczy przypomnieć dwie nowe (linia) metra Patryka Jakiego. Fakt, że jeden kandydat składa bałamutne (obietnica), nie zwalnia jednak pozostałych z odpowiedzialności za słowo. Pod tym względem program „Wygra Warszawa” – koalicji, której (ideał) są mi bliskie – jest niestety okropny, pełen (dziura) i (niedomówienie)

(gazeta.pl)

[6]

– Tak jest, (artysta) był. – I dobrze mu się pod koniec działo. Miał takich, co pożyczali pieniądze, i takich, co prezenty dawali. Pamiętam, (pieniądze) w kieszeniach dzwonił. „A ciebie – mawiał – do tej budy (na scenę niby) nie puszcze. Ty siebie szanuj, temperamentu nie masz”. We mnie bo ojciec żadnej cechy nie spostrzegął, człowieka nie widział; tylko cenzurki i (stoper, l.m.) dobre chwalił, do książki kijem, ręką i nogą zapędzał, a przy (rozmowa) z obcymi zawsze drwił ze mnie i lekcewał. Umiał mnie znakomicie naśladować i „odstawiał”, jak się do (kobiety) zabieram, to jest, jak się przeginam, kryguję, włosy (dłoń) przyglądam i równocześnie (rozmówka) wszczynam z aktorkami, co do ojca zachodziły. A na złość (stary), mnie (kobieta) bardziej lubiły niż jego. Starego bo za podbródek szczyptały, szcutki mu w nos dawały, a do mnie uśmiechały się miło, inteligentnie i tę rączkę białą z trzema odciskami deseni, wprost spod rękawiczki, miękką i wilgotną, podawały mi na ciepło... „Pocałuj, (chłopczyk), w rączkę” – mówiły tym życzliwym (uśmiech)

(W. Berent)

[7]

Zszedł z wolna ze (schody), zapinając gabardynowy płaszcz. Przy najbliższej (latarnia) raz jeszcze obejrzał zaproszenie i stwierdził, że nie zawierało nazwiska (adresat) Schował je do kieszeni, a (koperta) porwał i wrzucił do rynsztoka.

Dość słabo orientował się jeszcze w (miasto) i chwilę się wahał, wreszcie postanowił iść znajomą (droga) Skręcił w Żelazną, na rogu Chłodnej zawrócił w stronę (kościół) Stąd już widział Elektoralną i plac Bankowy.

(Ulica) kipsiały wieczornym życiem robotniczych (dzielnica) Z otwartych (szynek) dolatywały chrapliwe dźwięki (harmonia), po zaśmieconych chodnikach swobodnie flanowały grupy (wyrastek) i młodych (robociarz) w porozpinanych marynarkach i bez kołnierzyków. (Dziewczę), po trzy, po cztery, wzięwszy się pod ręce, chichotały i szeptały ze sobą. Po bramach stały lub siedziały na wyniesionych z mieszkania taboretach kobiety starsze z (dzieci) na rękach.

(T. Dołęga-Mostowicz)

[8]

Zaraz za Jabłonną szosa załamuje się pod (kąt) prawie prostym. Wskutek tego wiatr, wiejący nam dotąd w plecy, zaczął teraz nacierać z boku. Nie był to wiatr silny; w (lato) nawalibyśmy go „zefirkiem” i z rozkoszą pewnie nadstawialibyśmy mu rozgrzane (twarz)

– ale przy (mróz) kilkunastostopniowym, każde muśnięcie tego zefirka równało się (dotknięcie) rozpalonem żelazem.
(Towarzysz) pochowali się z głowami w swe wielkie futra; mój kołnierz od szynela nawet całych (uszy) nie mógł zasłonić. A na (bryka) nie było już tak ciepło i przytulnie jak w pierw. Część podróżnych wysiadła w Jabłonnie i na siedzeniu potworzyły się luki. Mniej dowcipkowano i mniej śmiano się. Gospodyni proboszcza dokuczała fluksya. Co pewien czas objawiała ona swe cierpienie jękiem przytłumionym, który z pod mnóstwa (szal), (szalik), (chustka), (chusteczka) dobywał się jak z pod ziemi. Farmaceuta doradzał miłosiernie użycie jakichś (krople), gospodyni jednak, mając (ucho) zatkane watą, nie słyszała, co do niej mówi. Głowę tylko chwiała w prawo i lewo, (oko, l.m.) podnosząc do nieba.

(W. T. Gomułicki)

[9]

Siedzę w (stróżówka) i obserwuję je na jednym z szesnastu (monitor) Mogę to robić długo i bezwstydnie. Kuba z ochrony właśnie stawia obok mojej dłoni spoczywającej na (blat) biurka świeżą kawę w tekturowym (kubek) Uśmiecham się, nie odrywając (wzrok) od ekranu, i mówię:

– Dziękuję.

– Proszę, (szefowa)

Czuć od niego sfermentowaną woń wódki. Ewidentnie jest wczorajszy. W poniedziałkowe poranki w stróżówce zawsze pachnie (alkohol) Często odwiedzam po (weekend) chłopaków. Przynoszę im sernik albo (szarlotka), która została mi po niedzielnym (obiad) Zawsze piekę dużą (blaszka), bo nigdy nie wiem, czy po południu nie będę miała (gość, l.m.) Marek ma wielu znajomych, partnerów biznesowych. Czasem w (droga) powrotnej z rozmaitych weekendowych wyjazdów telefonują do niego i pytają, czy mogą wpaść na kawę. Mieszkamy w (Oława) niedaleko zjazdu z autostrady łączącej Kraków, Katowice, Opole i Wrocław. Lubię być przygotowana na różne (sytuacja)

W recepcji pojawia się Marek. (Dziewczyna) natychmiast się ożywiają, prostują, odruchowo poprawiają włosy i (spódnica) Zabawne, dziś wszystkie występują w spódnicach. W piątek dwie miały spodnie. Mój mąż wyciąga (ręka, l.m.) z kieszeni, podchodzi do każdej, podaje dłoń, kiwając przy tym (głowa) Dwie dziewczyny nie wstają przy (powitanie), co już działa na ich niekorzyść. Podnosi się tylko ta pośrodku, ale ona i tak jest na straconej pozycji. Joanna zawsze umawia wszystkie na tę samą (godzina) Marek schodzi po schodach ze swojego biura na (góra) i wybiera sobie tę, od której zacznie. Później kolejną i kolejną. Mam wrażenie, że od początku lubi pokazać, kto tu rządzi, i przetestować cierpliwość (kandydatki)

(A. Sinicka)

2

W miejscu kropek wpisz brakujące wyrazy we właściwej formie:
jezioro, kołdra, harfa, wiersz, musztarda, epoka, kelnerka, grzebień, pan,
łza, piekło, Paryż

Polka romantyczna

Ten gatunek, Panie Redaktorze, spotykamy nad brzegami stawów bądź Ga-
tunek prawą ręką czesze rozwiany włos z celuloиду (w poezji: złoty grzebień),
a lewą w międzyczasie gra na Zajęcie: tęsknota DO, zamyślenie NAD ojczy-
zną. Strój: szata powłóczysta, czyli rapsodyczna, we wzbątoszonych włosach oczywiście przepi-
sowa, niestety, gwiazda. Imiona: Eloë, Ellenai, Maryla, Laura. Polki romantyczne obrabiali na swo-
ich artystycznych tokarniach – i nie bez skutku –: Norwid, Słowacki, Jacek
Malczewski i Grottger (Artur). Obrabiali, obrabiali, obrabiali, obrabiali, obrabiali, obrabiali cały czas.
Polka realistyczna

Na ogół kelnerka. Ale któż, pytam się, Panie Redaktorze, w niby to narastającego repor-
tażowego realizmu opisuje we wstrząsający sposób i w mrozący krew w żyłach sposób tragiczne życie kel-
nerki w rozgrymaszonych inicjatorów prywatnych? Któż z naszych pp. pisarzy obrabia
.....? Któż jej westchnienia, któż jej policzy, nie mówiąc o dochodach?

Polka surrealistyczna

Leży. Na nie rozcięty tom elegancko niejasnych Delamerdre'a, pod
kołdrą natomiast duży wieprzowy kotlet. Pod poduszką otwarty duży słoik z Jedno z
powiedzeń: „W całym nie można dostać takich szpilek do włosów, jakie obecnie pro-
dukuje w Wałbrzyyyyyychu”.

(K. I. Gałczyński)

3

W miejscu kropek wpisz brakujące wyrazy w odpowiedniej formie:
stacja, ironia, poglądy, pasażer, handlarz, pogarda, zapalczywość,
pigmej, wagon, przekleństwo

Boroń zasadniczo nie cierpiał; irytowała go ich „praktyczność”. Dla niego istniała kolej
dla kolei, nie dla podróżnych. Zadaniem kolei było nie przewożenie ludzi z miejsca na miejsce w celach
komunikacyjnych, lecz ruch jako taki i pokonywanie przestrzeni. Co ją mogły obchodzić marne intere-
sy ziemskich, zabiegi przemysłowe oszustów, plugawe przetargi?
..... były nie na to, żeby na nich wysiadać, lecz by mierzyły przebytą drogę; przystanie
kolejowe były probierzem jazdy, ich kolejna zmiana, jak w kalejdoskopie, dowodem postępów ruchu.

Toteż z spoglądał zawsze konduktor na tłumy, cisnące się przez drzwi
na peron i na odwrót, z grymasem obserwował zadyszane jejmoście i rozgorączkowa-
nych pośpiechem jegomościów, pędzących na łeb, na szyję wśród krzyków,, czasem
szturchańców do przedziałów, by „zająć miejsce” i ubiec towarzyszy z owczego stada.

Tymczasem rzeczywistość stanowiła rażący kontrast z Boronia. Ludzie wciąż wsiadali
i wysiadali na stacjach, wciąż cisnęli się z taką samą, zawsze w tych samych praktycz-
nych zamiarach. Ale też konduktor mścił się za to przy każdej sposobności.

(S. Grabiński)

4

W miejscu kropek wpisz brakujące wyrazy we właściwej formie:
kurz, piesek, szlagier, stacja, przedział, pięćdziesięciocentówka, bandyta,
chłopak, Włochy, papieros, kapelusz, loteryjka, pub, Fin

W pubie obok Lidla promocja – od dziewiątej rano do południa piwo tańsze o euro. Po wejściu zapach i niewietrzzonej nigdy sali przypomina, że parę lat temu w środku można jeszcze było palić Sześciuosobowe stoliki w oddzielnych miękkich boksach, podobnych do w pociągu, umieszczone są ciasno przy ścianach. Pomiedzy nimi, na środku, rozkłada się szeroki czerwony parkiet sceny, na której codziennie do drugiej w nocy śpiewane są rzewne, melancholijne W zeszłą środę zgarbiona okularnica zadedykowała tu piosenkę o domowym winie.

Dzisiaj nie ma karaoke. Dzisiaj Kaisa Mäkäräinen walczy o kolejne zwycięstwo we (oceniając po napisach na banerach) albo w Norwegii (zgadując po ilości śniegu). Nie słysząc komentatora, zagłuszają go brzęk, grzechot i stukot jednoręcznych, które ktoś niefortunnie ustawił tuż pod telewizorem. Niski pięćdziesięciolatek w kowbojskim i z długim siwym wąsem wrzucił jakiś czas temu dwie Idzie mu chyba dobrze, bo tkwi tu dobre pół godziny, a po jego prawicy pojawiło się duże spienione piwo.

Maszyny do lekkiego hazardu znajdziemy wszędzie – w kiosku,, w sklepiku osiedlowym w wiosce studenckiej, na benzynowej. Kiedy zabraknie drobnych na parking, można w nich rozmnożyć parę centów. kochają kupować dreszczyk emocji za dwa euro. Tam, gdzie nie ma maszyn, są kupony lotto i Przy kasach supermarketów kuszą zdrapki z wizerunkami uroczych, ptaszków czy angry birdsów. Można nie tylko szybko wygrać, ale też wesprzeć organizacje ochrony środowiska.

(M. Sidz)

5

W miejscu kropek wpisz brakujące wyrazy we właściwej formie:
ziemia, rodzina, odwaga, izolacja, zachód, Europa, ręka, Niemiec, obóz,
motocykl, igraszka, noga, Amsterdam

Młoda trawa, brązowe, gotowe na kwitnienie pąki kasztanów i z każdym dniem cieplejsze promienie wiosennego słońca obiecywały nowe życie. spowijał jednak chłód śmierci.
To była wiosna 1943 roku.

..... walczyli głęboko w Rosji, a losy wojny jeszcze się nie odwróciły przeciw nim.

Alianci nie postawili na razie stopy na kontynentu.

Panujący w terror przybierał coraz ostrzejsze formy.

Żydzi stali się dla okupanta Bawił się z nimi w kotka i myszkę. Co noc na ulicach Amsterdamu warczały, wzdłuż wcześniej tak spokojnych kanałów dudniły kroki odzianych w oficerki i rozbrzmiewały wydawane ostrym głosem rozkazy.

Potem, w Westerborku, myszy na chwilę wypuszczano. Ludzie mogli się swobodnie poruszać po, przychodziły paczki, nie rozdzielano Wszyscy posłusznie stali listy do – „U mnie wszystko w porządku” – żeby inni bez oporu oddawali się w Grüne Polizei1.

W Westerborku Żydzi zaczęli się ludzić, że może nie będzie tak źle, że choć zostali wykluczeni ze społeczności, to kiedyś na pewno powrócą z tej

„Kiedy wojna się skończy, a my wrócimy do domu...” – tak zaczynała się popularna piosenka. Większość nie znała swojego losu, byli też i tacy, którzy mieli – a może było to zaślepienie? – by rozpocząć tam nowe życie, założyć rodzinę.

(Eddy de Wind)

6

W miejscu kropek wpisz brakujące wyrazy we właściwej formie:
lekcja, warsztat, uczta, parter, pieróg, dziadek, mistrz, sekret, wyścig, góra

Z Franiami spędzamy bardzo dużo czasu. I tak było od zawsze, a przynajmniej odkąd pamiętam. Nasi rodzice pracują do późna, więc to dziadek w czasie roku szkolnego odbiera nas ze szkoły i zostaje z nami aż do powrotu mamy i taty.

Z dziadkiem odrabiamy, rysujemy, rozmawiamy, czasami coś gotujemy albo pieczemy ciasto. Dziadek bardzo lubi piec i gotować. Uważa nawet, że prawdziwy mężczyzna powinien dawać sobie radę w kuchni tak samo dobrze, jak w samochodowym. Zgadza się z nim w zupełności. Dziadek Franio jest zresztą kuchni i wszystkiego. Grusią i mnie uczy, a nawet pozwala nam na kuchenne eksperymenty. Kiedyś na przykład sami zebraliśmy truskawki z ogródka dziadka, a potem wspólnie ulepiliśmy sto z truskawkami. Gdy rodzice wrócili z pracy, mieliśmy prawdziwą, rodzinną, pierogową

Czasem, gdy dziadek Franio odprowadza nas po południu do domu, robimy na trzecie piętro. Powiem wam szczerze: niełatwo wygrać z dziadkiem, bo jest bardzo szybki. A wyścigi z Grusią? Nawet nie pytajcie... Dziadek mówi, że ona jest zbyt „dystygowana”, żeby się ścigać z chłopakami. „Dystygowana” to takie trudne słowo, a oznacza, że Grusia czasem zachowuje się jak księżniczka. Dziadek opowiedział mi w, że kiedy moja starsza siostra była malutka, często płakała już na i kazała brać się „na rączki”. Mówiła, że „nóżki bołą”, zanim jeszcze weszła na pierwszy schodek. Więc dziadek brał ją na ręce i zanosił na Nie miał innego wyjścia...

(P. Grabowski)

Przymiotnik:

odmiana i stopniowanie

Nazwij zasady odmiany przymiotników. Jakie komplikacje powoduje mianownik liczby mnogiej? Nazwij środki tworzenia form stopnia wyższego i najwyższego, objaśnij możliwe zmiany w tematach przymiotników

Niemieckie samochody są dobre.
Niemieccy pisarze są znani na całym świecie.
Wesołe dzieci bawią się w piaskownicy.
Weseli chłopcy grają w piłkę.
Głupi człowiek – **głupi** ludzie.
Ochoczy pracownik – **ochoczy** pracownicy.
Dobry wykładowca – **dobrzy** wykładowcy.
To był **najgorszy** dzień w moim życiu.
Nasz dom jest **wyższy** od waszego.
Tamta książka okazała się **bardziej interesująca**.
Zwyciężył **najsilniejszy** sportowiec.

ĆWICZENIA SPRAWDZAJĄCE

1

Utwórz formę mianownika liczby mnogiej, np. wilgotny dzień – wilgotne dni

stary telewizor
stary człowiek
czarny kot
czarny górnik
ciekawy wykład
ciekawy artysta
polski film
polski naukowiec
prosty wizerunek
prosty rolnik
mądry pies
mądry generał
znana piosenka
znany specjalista
zła opinia
zły pasażer
interesująca uwaga
interesujący uczeń
mały ptaszek
mały chłopiec
wesoła melodia
wesoły klaun
tęga kobieta
tęgi student
smutna powieść
smutny uchodźca
niegrzeczne dziewczę
niegrzeczny turysta
chore zwierzę
chory żołnierz
brzydki pokój
brzydki kierownik
nowa twarz
nowy więzień
groźny wąż
groźny wróg
gruba książka
gruby dziadek
skąpe babsko
skąpy sprzedawca

doświadczona gospodyni
doświadczony asystent
głuchy las
głuchy przechodzień
bogaty strój
bogaty kupiec
duży dom
duży brat
głupi osioł
głupi krewny
tanie czasopismo
tani robotnik
ostatni statek
ostatni król
wielki sukces
wielki uczyony
szczerzy uśmiech
szczerzy klient
kochająca dziewczyna
kochający młodzieniec
droga komórka
drogi przyjaciel
dobry chleb
dobry wychowawca
bliski kontakt
bliski znajomy
uboga panna
ubogi sąsiad
cudze słowo
cudzy mieszkaniec
odważny piesek
odważny rycerz
przystojne ubranie
przystojny prawnik
najlepsze zdanie
najlepszy kolega
dumna Polka
dumny Polak
wspaniały krajobraz
wspaniały dramaturg
troskliwa mama
troskliwy wuj
śmieszny kawał
śmieszny kochanek
wysoki procent
wysoki Szwed

hałaśliwy ptak
 hałaśliwy lokator
 spokojne morze
 spokojny Czech
 popularny program
 popularny piosenkarz
 obcy obyczaj
 obcy interesant
 słaby wpływ
 słaby gość
 tyse wzgórze
 tysy ojciec
 słynny zabytek
 słynny malarz
 duże drzewo
 duży Norweg
 niskie krzesło
 niski piłkarz
 brytyjska wyspa
 brytyjski fan
 krakowskie muzeum
 krakowski kibic
 ambitny pomysł
 ambitny polityk
 ukraińskie miasto
 ukraiński obywatel
 szczęśliwy los
 szczęśliwy kolarz

2

Od podanych rzeczowników
 utwórz przymiotniki i połącz je
 z nazwami męskoosobowymi
 i niemęskoosobowymi, np.
 Polska – polscy dziennikarze,
 polskie obyczaje

Białoruś –
 Afganistan –
 Arabia Saudyjska –
 Bahamy –
 Brazylia –
 Chiny –
 Czarnogóra –
 Dania –
 Egipt –
 Etiopia –

Hiszpania –
 Holandia –
 Indie –
 Kanada –
 Kongo –

3

Przetłumacz na język
polski

Australijskie tварини дуже дивні.

 Australijskie спортсмени часто перемагають у
 міжнародних змаганнях з плавання.

 Австрійський шоколад – один з найкращих у світі.

 Австрійські лижники постійно перемагають на
 олімпіадах.

 Бельгійська економіка дуже стабільна.

 Бельгійські активісти дбають про довкілля.

 Болгарська мова споріднена з українською.

 Болгарські мовознавці видали новий тлумачний
 словник.

 У чеських містах чимало архітектурних пам'яток
 доби середньовіччя.

 Чеські чоловіки – це типові слов'яни.

 Фінські будиночки дуже комфортні.

 Фінські фермери пристосувались до суворого
 клімату.

 Ірландські вулкани потенційно небезпечні.

Irlandські футбольні вболівальники надзвичайно емоційні і веселі.

Грузинські вина експортуються до України.

Грузинські політики запланували чергові реформи.

Японські острови невеличкі, але густо заселені.

Японські інженери спроектували нову модель електромобіля.

Корейські автомобілі останнім часом стають все кращі.

Корейські лідери повідомили про кліматичний саміт.

Кубинські сигари страшенно дорогі.

Кубинські громадяни рідко коментують дії свого президента.

4

Wstaw właściwe formy rzeczowników z przymiotnikami (zaimkami)

[1]
Tu i nigdzie indziej we wszechświecie niemiecki poeta nadawał (piękne imię) polskim ulicom, moskiewski ksiądzę zagrzewał do boju (polski żołnierz), by celniej strzelali do gwardii Imperatora, a trawieni (suchotnicza gorączka) Żydzi, ożywieni duchem wolności (rosyjski oficer) i (polski zesłaniec) , skuci łańcuchami, razem spiskowali przeciwko tyranii.

[2]
(Wszystek artysta) przychodzili, żeby zobaczyć tę (antysocrealistyczna sztuka), a (najlepszy warszawski aktor) szli za kulisy, by poznać osobiście tak (znakomity artysta), i wychodzili zdziwieni, że „artysta” nie miał zupełnie nic do powiedzenia o sztuce.

[3]
Lone uśmiechnęła się do swej pramatki. To dzięki niej Dania jest zaludniona. Dzięki niej mamy ptaki, ryby, konie oraz świnię – duński produkt eksportowy numer jeden. To ci (jasnowłosa) (wysoki przybysz) ujarzmili (duńska przyroda)

[4]
Zwłaszcza towarzystwo z tych wszystkich (bezproduktywna firma) jest totalnie zdemoralizowane: pi-ar, agencje reklamowe, telewizja, różne takie. Głównie łążą po (drogie knajpy) i się nasładzają sami sobą, jacy to są (mądry), (piękny) i (bogaty) Po prostu królowie życia. A do tego jeszcze bardzo (ważny), bo im się wydaje, że kształtują społeczeństwo jak plastelinę.

[5]
Czytałem w (jakaś książka), że w Egipcie o tej porze każdego dnia jest słońce i ludzie tylko myślą, jak się przed nim schować. A przecież są kraje jeszcze gorętsze od Egiptu. Pomyślałem, że w tamtych krajach muszą żyć sami (wesoły człowiek) Choćby byli nawet bardzo (biedny), muszą być (wesoły)

[6]
Był to smak ciastek z firmy Lardelli, czekoladek z firm Wedel albo Fuchs, witryna sklepu „Old England”, futra u Apfelbauma, zapach (dobre kosmetyki) Elisabeth Arden w perfumerii na (Krakowskie Przedmieście), a także zapach książek w czytelnicy Kozłowskiego nie opodał, kawiarnie, dorożki, (ładna kobieta), (miły mężczyzna), (grzeczne dziecko)

[7]
Bylibyśmy (szczęśliwy), gdyby nasza książka mogła być traktowana nie tylko jako podręcznik akademicki dla wskazanych wyżej kierunków kształcenia, ale częściowo również dla innych – zbliżonych – kierunków. Sprawiłoby nam (ogromna satysfakcja), gdyby przyczyniła się do nawiązania nowych kontaktów między przedstawicielami (różne dziedziny) nauki i praktyki zajmujących się (poszczególne aspekty) wielkiego „problemu odorów”.

[8]
Na ulicach pełno żołnierzy. Chodzą, oglądają wystawy, piją piwo. Są doskonale (ubrani i czysty) Szeregowcy noszą rękawiczki. (Proporcjonalny, wysportowany) i dobrze odkarmieni.

[9]
Chanu przepowiedział Polakom (wielka przyszłość) na (rynek międzynarodowy) To (swobodny), bardzo (młody) i (ładny chłopiec), którzy potrafią bawić się tym, co robią, a to niesłychanie ujmuje widownię, podkreślał. Główna nagroda festiwalu – 3000 franków – była dla młodych Polaków (suma zawrotna), ale jeszcze ważniejsza była propozycja nagrania płyty.

[10]
(Stary kolekcjoner) mieli do czynienia z (porządny człowiek) To były (przedwojenny czas) Teraz jest inny duch w narodzie.

[11]
Teraz bywał w bardzo kulturalnych domach jako mile widziany gość. (Elegancka pani) podawały mu rękę do pocałowania i traktowały z (wrozumiała sympatia) Lecz wiedział, że nie powinien sobie na zbyt wiele pozwalać, bo pomimo wszystko pozostał krawcem, a ci wszyscy ludzie byli elitą narodu, byli (wykształcony), (oczytany), (swobodny), (dumny), (uprzejmy), nade wszystko bardzo (delikatny), (mądry) i (piękny), nawet w swym przykrym ubóstwie, nawet gdy sprzedawali ostatni bibelot, (srebrna patera) albo (stara książka) Dlatego nie potrafił się z nimi targować.

5

Podaj formy stopnia
wyższego

1. Dźwięk coraz (miły) się rozlega; otaczają go morskie panny i swymi wdzięki do siebie wabić poczną.
2. Jeździec był (gruby) od swego muła, choć i ten na zabiedzonego nie wyglądał.
3. Jeszcze (ciekawy) jest zbiór pouczających sentencji egipskiego mędrca Amemompe, pochodzący z XVI w. p.n.e.
4. Każdego dnia dzień jest (długi) i słońce zachodzi później.
5. Zobaczyłem na wystawie identyczny aparat, tyle że o 200 złotych (tani)
6. Śmiech tam (wesoły), niektóre pary taneczne godne konkursowych parkietów.
7. Pracownicy zatrudnionej przez czas (krótki) niż 4 godziny dziennie przerwy na karmienie nie przysługują.
8. Przy okazji napiszę pracę doktorską na nieco (wąski) temat.
9. Wydawał się w tej chwili (brzydki) niż kiedykolwiek.
10. Marta starała się o (bliski) kontakt ze służbą.
11. Teraz łoskot maszyny stał się (ciężki), cała szosa zaczęła drżeć jak rozpędzony pas transmisyjny.
12. Miała na sobie szerokie spodnie i jeszcze (szeroki) sweter.
13. Jaki początek, taki ciąg (daleki)
14. Gdybyś uważniej słuchał tego, co mówię, byłbyś może trochę (mądry)
15. Jesteś o wiele (dorosły) i taki poważny.
16. Ten film, mam wrażenie, jest coraz (nudny)
17. Pokoik okazał się istotnie zaciszny, o wiele (ciepły) od jadalni z olbrzymim piecem.
18. Na szczęście był dużo (lekki)
19. Chłop polski okazał się (twardy) niż chłopci w innych krajach satelickich.
20. W sposób (prosty), mniej powikłany biegło życie polityczne na Węgrzech.
21. Krzyk młodszego stawał się coraz (częsty), głośniejszy.
22. U zajęcy starszych i w zimie kożuch jest (jasny) niż w lecie.
23. Szarlej nie był zbyt wysoki, był nawet odrobinę (niski) od Reynevana.
24. Był od nich (stary) co najmniej o dziesięć lat.
25. Ja natomiast miałem (dobry) punkt widzenia.
26. Michał nie był (zły) od ojca, umiał chodzić koło maszyn.
27. W poniedziałki jest (mały) ruch.
28. Nieco dalej przybysz zauważył plakat (duży) od innych, także napisany po duńsku i angielsku.

6

Podanych analitycznych form stopnia wyższego użyj w zdaniach porównawczych, np. Jestem bardziej chory niż ty

- mniej interesujący
- bardziej elegancki
- mniej siwy
- bardziej łysy
- bardziej płaski

mniej krzywy
 mniej śliski
 bardziej wysportowany
 mniej zmęczony
 bardziej zadbany
 mniej bezpieczny
 bardziej wykształcony
 mniej znany

7

Podaj właściwe formy stopnia
 wyższego lub najwyższego

1. Trafiłem w sam (gorący) szczyt turystyczny.
2. Był inny pies, (duży) i (silny) od niego.
3. W przeciwieństwie do ratlerka jamnik jest (wytrwały)
4. To był (zabawny) człowiek, jakiego znała.
5. Im (głupi) wierszyk lub (złośliwy), tym większą wzbudzał wesołość podchmielonych biesiadników.
6. Nawet ten niechluj z wymiętą twarzą szczura wydał mu się nieco (sympatyczny)
7. Trudno o (gorzki) komentarz do uzasadnienia komitetu noblowskiego.
8. Chcieli go obalić i zbudować nowy, (sprawiedliwy), (dobry) świat.
9. Ten (wyszukany) drink to na przykład whisky z winem imbirowym.
10. Zaraz znajdziemy (twardy) kamień!
11. Mimo że wiatr nie (tęgi), machina aż warczy.
12. Świt wdzierał się przez okno coraz (biały)
13. Zdawało mi się, że jestem chytry, a on był (chytry)
14. Francuzki są (szczupłe) w całej Unii Europejskiej.
15. Teren, początkowo piaszczysty, stawał się coraz (mokry)
16. Miała na sobie dwa płaszcze, (gruby) i (cienki), szyję owinęła kaszmirowym szalikiem.
17. Na dziedzińcu przy kościele parafialnym stoi (cenny) zabytek Konina.
18. Ja bym powiedział, że to jest problem dużo (głęboki)
19. Otworzył oczy i uzyskał nagrodę – (piękny) uśmiech, jaki widział w życiu.
20. Pójdę do lokalu wyborczego, aby oddać głos na tego kandydata, który jest (opalony) i (wysportowany)
21. Sokół wędrowny jest (zwinny) i (szybki) w locie spośród drapieżników.
22. Drugi utwór wciąż prozaimy, jest (bogaty) i (śmiały)
23. (Nudny) temat dla każdego dziennikarza, a i chyba dla czytelnika, to kanalizacja.
24. Dzień był niewiele (jasny) od nocy.
25. Guzik pod tym numerem był (błyszczący), jakby naciskany częściej od innych.
26. Ten człowiek był jednak (brzydki) od diabła.
27. Z pewnością Wojtyła był (dowcipny) i fascynował niebywałą błyskotliwością.

Zaimek:

odmiana

Nazwij zasady odmiany zaimków. Objasnij występowanie form pełnych (akcentowanych) i skróconych (nieakcentowanych). Wskaż wyjątki

Jego widziałem w centrum – widziałem **go** w centrum – pójdę do **niego**.

Nasi koledzy nie przyjdą – **nasze** błędy są poważne.

Nakarmiłam **swojego** psa – nakarmiłam **swego** psa.

Mów **sobie**, co chcesz.

Przejrzałem **tę** gazetę.

ĆWICZENIA SPRAWDZAJĄCE

1

Wstaw właściwe formy
zaimka ja

Jak znajdziesz, to pogadamy, a jak nie, zadzwonię na komórkę.
Parę razy się udało.
Co napadło, żeby się szwendać po knajpach.
Staję w kolejce do kancelarii, tam mówią, że to piętro wyżej.
Pies natychmiast ruszył za
I wtedy opowiedziała o tobie.
Powiedziałem przecież, że nie ma.
Wszyscy zazdrościli, że mam taką wspaniałą żonę.
Strasznie się podobało.
Ona wydaje się bardzo wrażliwa, na pewno chciałaby pomóc.
Jaja sobie ze robi.
Niech pan powie jeszcze tylko jedno.
Chociaż nawet rodzina zerwała ze kontakt.
Podąła swoją szczupłą dłoń i uśmiechnęła się.
Do stąd jest całkiem niedaleko.
..... się wszystko podobało.
Powiedz: czy mogę dalej żyć, skoro nigdy nie mam racji?
..... to jakoś trudno zrozumieć, ja jestem staroświecki.
Dlaczego pan się zajmuje?
I jest trochę słabo.
Zbuntowała przeciwko córki.
No i co teraz ze będzie?
..... godzina policyjna nie przeszkadza.

2

Wstaw właściwe formy
zaimka ty

Właściwie nie wiem, dlaczego mówię to właśnie
Co u słyhać?
Wyłączę telefon, jak nie powiesz, o co chodzi.
Kocham cię, nie mogę bez żyć, wracaj.
Pawelku, wybac mi, przecież wiem, że żyję dzięki!
No to miłego dnia życzę.
Jest do podobna?
Cały świat musi służyć.

Mówię , dziś bym nie wpadł na taki pomysł.
 To prezent dla
 Przy czuję się rażniej.
 Mam do pilny interes.
 Jak nie wstyd tak się zachowywać?
 Z jest mi bardzo dobrze.
 Posyłam wiersz, od którego się wszystko zaczęło.
 Czekałam na wczoraj.
 Doprawdy, dziwię się
 Był u dzisiaj rudy, pijany facet.
 Zazdroszczę , Pawełku!
 naprawdę śruba pękła. Spadam!
 Chcielibyśmy coś zrobić dla
 W jest tyle Francuza, nawet nie widzisz.
 Strasznie przepraszam.
 Wybaczam późne przyjście.
 Doskonale rozumiem, aż za dobrze.
 Wiara jest przyjęciem idącego ku Boga.
 Chcę się z zobaczyć.
 I proszę jeszcze o jedno.
 Nie wiem, o co chodzi.
 Nic o nie wiem.
 Nie wiem, czy dobrze rozumiem.
 Gadali o tym przy ?
 Nie ufam nikomu. Tylko
 Twój szef nie pozwala udzielać informacji o gościach.
 Proszę , wracaj teraz do domu.
 Zakochałem się w od pierwszego wejrzenia.
 Zawsze interesowałam się

3

Wstaw właściwe formy zaimków on, ona

No dobra, to gdzie teraz szukać.
 Rzeczywiście udało się zrujnować mi życie.
 Właściwie niewiele o wiedziałem, ale zawsze zdawał mi się sympatyczny i interesujący.
 oczy zdawały się należeć do kogoś innego.
 Ostoniłem przed deszczem.
 Dwaj młodszy strażnicy mówili nawet na pan.
 obecnie szkodzi nazwisko.
 Stała w drzwiach i patrzyła na z uśmiechem.
 Pomagałem się wyprowadzać.
 Dzięki mogę mieć szansę pomścić brata.
 A my z z jednej wsi byliśmy.
 Strasznie kochała, ale w końcu się rozwiódła.
 Ani nam, ani nawet
 Jak dziesięć razy powiem, że nie, to się wreszcie odczepi.

Kobieta pochyła się nad nim, wyciąga ku rękę.
 Być może, mówiły coś o niej lub o?
 I co on na to? Nic, to nie obchodzi.
 Karuzela unosiła coraz szybciej.
 w cztery oczy można było dużo powiedzieć.
 Ona płacze, dzieci płaczą, on ją bije, a jak on się bardzo napije, to ona bije
 Takie dowcipy w „Tygodniku” były dozwolone tylko
 Zrobiło się chłodno.
 Jeżeli broń przeciwnika nas niszczy – obróćmy ją przeciw
 A ja tym bardziej nie mogłem widzieć.
 I wtedy przyszła do głowy myśl.
 Formalnie nie mam nic przeciwko
 Co mamy z zrobić?
 Spojrzała na obojętnie.
 A jak inaczej mogę znaleźć?
 On mi dał rzemień, a ja ułamany nóż.
 Dziewczyna spoglądała prosto w twarz.
 spodnie ciągną się po ziemi.
 Jego niespokojny duch zmuszał do robienia tak wielu rzeczy.
 To nie po drodze, ale nie nam.
 Dziewczyna chciała tylko pomóc.
 Nic nie osłaniało brzydoty.
 Policjantka przypomniała innych ludzi.
 Dzięki żyjesz.
 To może ja jednak do zadzwonię?
 było wszystko jedno, co powie.

4

Przetłumacz na język polski

[1]
 Мої друзі відпочивають.

 Мої речі в кімнаті.

 Ці люди страшні.

 Ці автомобілі старі, але гарні.

 Такі спортсмени не програють.

 Такі канікули будуть взимку.

 Ті продавці не дуже чесні.

 Ті дні я пам'ятаю дуже добре.

Які хлопці так вчинять?

 Які пси тобі подобаються?

 Якесь хулігани розбили вікно.

 Якесь дані про неї є?

 Приїхали фахівці, які нам допоможуть.

 Це засоби, які захистять вас від сонця.

 Твої батьки дуже милі.

 Твої вчинки дивні.

 Свої люди є всюди.

 Свої книги я зберігаю у шафі.

 Наші родичі живуть в сусідньому селі.

Nаші погляди дуже відрізняються.

 Ваші сусіди показали мені дорогу.

 Ваші коти подряпали мені двері.

[2]
 Це професор. Я його дуже поважаю.

 Це книга. Я її прочитав і повернув у бібліотеку.

 Це пес. Люблю з ним гратись.

 Це вікно. Я помила його дуже старанно.

 Це моя подруга. Її зараз немає вдома.

 Це море. Споглядаю його весь вечір.

 Це хлопці. Я не хочу підходити до них.

 Це мої друзі. Я давно їх не бачив.

 Це автомобілі. Якби я мав гроші, я б купив їх.

 Це дівчата. Я бачу їх за вікном.

 Це музеї. Я відвідую їх щотижня.

 Це вчителі. Я добре їх розумію.

 Це птахи. Я намагаюсь упіймати їх.

5 Pogrubione wyrazy zastąp odpowiednimi zaimkami, np. Złamałem rower (go) podczas wyścigów

Widzę **morze** (.....) z okna hotelu.
 Kasia przeczytała **opowiadania** (.....) podczas wakacji.
Matki (.....) zebrały się w sali.
Rodzice (.....) przyszli na koncert.
 Trochę poczekam na **kolegę** (.....)

Policjant zobaczył **dziewczyzny** (.....) na przystanku.
 Do **Marty** (.....) przyszedł chłopak.
Krystyny (.....) nie było w restauracji.
 Szybko przejechaliśmy przez **poła** (.....)
 Usłyszałem **głosy** (.....) w sąsiednim pokoju.
 Cały czas obserwuje **morze** (.....) przez lornetkę.
 Połóż **zeszyty** (.....) na stole.
 Zwróć **mamie** (.....) ulubione czasopismo.
 Nie widzieliśmy **autobusów** (.....) na dworcu.
 Zaparkowałem **samochód** (.....) na bocznej ulicy.
 Postawiłem **krzesło** (.....) przy wejściu.
 Zjem **jajko** (.....) później.
 Spotkałem **Jana z Anną** (.....) na placu.
 Zobaczyłem **Małgorzatę i Helenę** (.....) na ławce.
Zajęce (.....) zawsze uciekają przed myśliwymi.
Profesorzy (.....) nic nie powiedzieli.
 Kup **pióro** (.....) w kiosku.
 Odwiedziliśmy **żołnierzy** (.....) w szpitalu.
 Nakarmiliśmy **psy i koty** (.....) do syta.
 Wróciłem do **Julii** (.....) natychmiast.
 Znalazłem **książkę** (.....) w szafie.
 Zrobiliśmy **ćwiczenie** (.....) poprawnie.
 Włożyłem **garnitur** (.....) błyskawicznie.
 Opisałem **zwierzęta** (.....) bardzo szczegółowo.
 Zapisz **adres** (.....) do notatnika.

6 Podanych w nawiasach zaimków użyj we właściwych formach

1. Zdziwiło (ja) bowiem, że autor mówi o sobie „on”.
2. Nie była już taka energiczna, pewna (siebie) i wyprostowana jak po przyjeździe.
3. Mieli ze (siebie) rozmawiać wyłącznie oficjalnie.
4. Czy zechce (ja) pan pomóc?
5. Tu się z (ty) nie zgodzę.
6. Czy zdajecie (siebie) sprawę z międzynarodowych konsekwencji takiego zamachu?
7. Wszyscy mówią do (ja): to ty nie masz racji.
8. Wszyscy zgodzili się ze (ja)!
9. Zresztą, to (ty) nie obchodzi.

10. Kiedy się ocknął, zobaczył nad (siebie) kilku facetów w garniturach.
11. Potrząsnął głową i odpędził (ta) myśl.
12. Tam będzie na (wy) czekał profesor.
13. Przedwczoraj zaproponowałem (ty), byś zamieszkała u mnie.
14. (Ja) nie jesteś potrzebny.
15. Strasznie (ty) przepraszam.
16. Cały świat musi (ty) służyć.
17. Zresztą, wyobraź (siebie) człowieka, który pamięta wszystko.
18. Chciałbym się z (ty) zobaczyć.
19. U (my) to się człowiek boi, że okradną, pobiją albo jeszcze gorzej.
20. Będę musiała napisać, że pan odmówił (my) pomocy.
21. Paweł pierwszy złamał (ta) znowę niemówienia o rzeczach trudnych.
22. Uśmiechnęły się do (siebie) porozumiewawczo.
23. Jest między (my) 2 lata różnicy.
24. Wie pan, w (ta) robocie to się o różnych rzeczach słyszy.
25. Przez chwilę zastanawiał się, co powinien zrobić z (ta) informacją.
26. Jezus mówi do (ty) również w przypowieściach.
27. A przecież wieczorem sprawdziła (on) wyjątkowo starannie.
28. (Ty) się wydaje, że masz o mnie jakieś pojęcie.
29. To twój tata nie jest razem z (wy)?
30. Proszę pamiętać o jednym: (ten) dawniejsi pedagogzy bardzo dużo jeździli po świecie.
31. Ten pan nie ma do (wy) zaufania.
32. Zgodzisz się ze (ja)?
33. Było (my) tak ciężko i wreszcie dorobiliśmy się takiego pięknego mieszkania.
34. Słońce większość nieba miało już za (siebie)
35. Doskonale (ty) rozumiem, aż za dobrze.
36. Wyrzuty sumienia wstrząsną (ty) do głębi.
37. Może (wy) się nie podoba, że jestem bez fraka?
38. Oto co zostało z (ta) ich sławnej dyscypliny.
39. Opatrzność okazała się dla (on) dość łaskawa.
40. Czy te pytania nie otwierają przed (my) nowej perspektywy poznawczej?
41. Wydaje (ja) się, że przedstawiona praca wykazuje podstawowe braki.
42. Czy wiecie, co ja z (wy) zrobię?
43. Właściwie mogę sprawdzić (on) numer w komórce.
44. Ja jestem (ona) pośrednikiem.
45. Leżało w (ona) kilka banknotów i wiele monet.
46. Ty mówisz, że podoba (ty) się architektura Nowej Huty.
47. To się zaczęło długo przed (ta) aferą.
48. Chciałam (wy) coś powiedzieć...
49. Ze (ja) nie tak łatwo jak z innymi.
50. Nikt nie zatrzymał (on) na ulicy.
51. Wszędzie spotykałem (ci) samych ludzi.
52. Nad (oni) unosił się ostry, przenikliwy zapach lęku i beznadziejności.
53. To ja występuję przeciw (on)
54. Kiedyś będą (my) zazdrościć.
55. Mam nadzieję, że jeszcze (my) odwiedzisz.
56. (On) nie wolno do mnie przychodzić.
57. U (on) kilku krojczych pracuje, kilkunastu pomocników.
58. Zdaje pan sobie oczywiście sprawę, jakie są ceny mieszkań w (ta) dzielnicy.
59. (On) to nie obchodzi.
60. Chciałem się z (ona) ożenić.
61. Babka (one) widywała w jasny dzień przez mgłę upału.
62. Opowieść nie jest przeznaczona dla (ty)

63. Spotkanie może (ty) pomóc, jeśli szukasz dobrej rady.
64. Z muzyką też szło (oni) coraz lepiej, mniej się mylili, mniej nerwowo grali.
65. My nie potrafimy (on) zrozumieć, ale i on nic o nas nie wie.
66. Zostawiam (wy) na chwilę.
67. Przyczajona, śledziła (on) ruchy.
68. Towarzystwo już całkiem chyba o (ona) zapomniało.
69. (On) nigdy nie zależało, żeby się wszystkim podobać.
70. Odprowadziłem (ona) pod drzwi tego domu, gdzie mieszkali.
71. Więc proszę (ty) bardzo, możesz się przede mną nie krępować.
72. Ale jest szansa, że zdążę powiedzieć (ona) choć parę słów.
73. (One) cienie tłuły się o ściany, jakby szukały wyjścia.
74. Od jutra zaczniesz tworzyć (siebie) i swój świat.
75. Musiała przyznać (on) rację.
76. Odwróciła się ku (on), odrzuciła złoty lok, utkwiała w nim swoje piękne oczy.
77. Nie chce pan radca wiedzieć, co zrobili z (ta) świnia?
78. Widziałem, jak się na (ona) gapieś.
79. Rudy sierżant stanął nad (oni) i założył ręce do tyłu.
80. Jadąc do (on), zboczyliśmy z drogi.
81. Przecież różnisz się tak bardzo od (my)
82. Jeszcze całe życie przed (on)
83. Pokrywa (ono) kurz.
84. Przyjmij (ta) propozycję, szlachetny człowieku!
85. Tylko dlaczego ja nic o (to) nie wiem.
86. Widziałem (ona) jeszcze tylko raz.
87. Sprawiała (on) ból.
88. Cały się już spociłem po (te) kolejkach i piętrach.
89. Nie podoba (ty) się?
90. Lubił wiersze i sam próbował pisać (one) od czasu do czasu.
91. Przypominam sobie o (oni), tylko jak wycieram kurze.
92. W drugim zaś pokoju siedzieli (ona) starzy i siostra i oglądali telewizję.
93. No i wszystko się dobrze dla (ona) złożyło.
94. Nigdy nie przyszło (ja) to do głowy.
95. Co pan tam robił na (ten) dachu?
96. Dzięki (on) dobrze była znana w tym kraju literatura polska.
97. Wyglądała, jakby (ona) toczyli na garncarskim kole.
98. Ilekroć o (on) myślę, zastanawiam się, czy został zbawiony.
99. Z (ona) mogłoby być tylko gorzej.
100. Myślę tylko o (siebie), nawet kosztem drugiego.
101. Powtórzyła (ono) zupełnie poprawnie i zapisała w czarnym notesie.
102. Pies zaczynał skomleć, jakby niepokój Adama udzielił się i (on)
103. Zaczęło (on) się trochę kręcić w głowie.
104. Buty czarne, ale jakby (one) parę miesięcy nie czyścił.
105. Przez moment dojrzałem wśród (oni) znajomą postać.
106. (Oni) się wydaje, że kształtują społeczeństwo jak plastelinę.
107. A między (oni) biegł jeszcze ktoś.

Liczebnik:

odmiana

Nazwij zasady odmiany różnych typów liczebników. Wskaż końcówki, zwróć szczególną uwagę na formy męskoosobowe i niemęskoosobowe. Jak odmieniamy ciągi liczebnikowe?

Urodziłem się w roku **tysiąc dziewięćset osiemdziesiątym dziewiątym**.

Dwaj studenci piszą – **dwóch** studentów pisało.

Troje dzieci bawiło się w piaskownicy.

Półtorej doby trwała burza.

Dziewięciu naukowców badało jednego pacjenta.

Dwudziestu jeden pracowników miało urlop.

Wielu ludzi przyszło na mityng.

Trzy dziewczyny siedziały przy stole – **sześć dziewczyn** siedziało przy stole.

Nie było **pięciorga** skrzypiec.

ĆWICZENIA SPRAWDZAJĄCE

1

W miejscu kropek wpisz odpowiednie formy liczebników dwa/dwaj/dwóch/dwoje

1. Jechałem takim ze razy.
2. młodzi strażnicy mówili mu nawet na pan.
3. mężczyzn piłowało jedno drzewo cały dzień.
4. Ale to chyba nie dotyczyło kobiet siedzących w Stylowej.
5. Mamy dzieci, należymy zatem do tzw. rodzin standardowych.
6. Pozostałym koleżankom podaje.
7. Spotkałem kolegów, tych, co wczoraj – Ebnera i Domagallę.
8. Gdzie ten cholerny Piotrek, pół godziny jedzie te kilometry?
9. mężczyźni bili pięściami w twarze przeciwników.
10. Piotr i jeszcze popijało w chałupach to tu, to tam.
11. tygodnie pracowałem nad prezentem dla niej.
12. Sztuka opowiada bowiem o zagubionych ludziach – nieuleczalnie chorej aktorce Sarze i cierpiącym na niemoc twórczą pisarzu Joe.
13. Początkowa przyjaźń młodych przerodziła się niebawem w wielką miłość.
14. Jak sobie poradzę z dzieci?
15. W Nowym Jorku po linie rozpiętej między drapaczami chmur chodzi facet i gra na skrzypcach.
16. A w piątek wieczorem umówiliśmy się tak naprawdę, jak dorosłych.
17. Ona wyszła z knajpy godziny temu, czyli już dawno powinna być w domu.
18. czeladników tkackich siedziło nad ósemkami piwa i koszem bułek.
19. Policjant wziął kartki i zaczął czytać.
20. Różowe widmo zniknęło, a wraz z nim ochroniarze w grafitowych garniturach.
21. pod sklepem doczekało się trzeciego.
22. Mama dzieci, niewielka, szczupła, uśmiechnięta.
23. Aleksander uratował życie Żydówkom.
24. Dzięki obcym ludziom mogłam dalej żyć...
25. I żebyśmy byli tylko we
26. Potem skrupulatnie spisał je w kolumnach i wedle zaleceń słowników.
27. Po tygodniach otrzymał list od T.
28. Otóż przed chwilą spytała mnie w obecności innych kolegów, co stało się z moją twarzą.
29. Pod jej nieobecność przyjechał samochód z ludzi: mężczyzną i kobietą.
30. Stoję w korytarzu i widzę drzwi.
31. Obok koperty leżała mniejsza, z tłustymi plamkami w dolnym rogu.

2

W miejscu kropek wpisz odpowiednie formy liczebników trzy/trzej/trzech/troje

1. Wszyscy byli żołnierzami zaprawionymi w walce.
2. Mówiła o dzieciach, które zostały w Mongolii i nie dają znaku życia.
3. Kowalskie z dwoma czy żołnierzami zniknęły u siebie.
4. W kuchni było drzwi: do największego pokoju, pod schody i do pokoiku.
5. Zawsze jeździł z mężem i dzieci na wakacje na południe Europy.
6. Przecież naprawdę nie pamiętam za dużo z ostatnich nocy.
7. Wyminął otwarte drzwi restauracji, w których mógł zobaczyć Murzynów, siedzących razem...
8. Widzieli to świadkowie.
9. Po minucie mężczyzn siedziało w samochodzie.
10. Michał skinął głową policjantom i wszyscy ruszyli ku wyjściu.
11. Małe okno było zamknięte na stałe, zabite gwoździami.
12. Dzięki przebywaniu razem ludzi spostrzegło, że są od siebie różni.
13. To ojciec małych dzieci.
14. Już nikogo nie ma, a jednak mężczyźni długo jeszcze nie wracają do domu.
15. Mógł się teraz dobrze przyjrzeć tym ludziom.
16. Małgorzata umówiła się z nią przed dniami.
17. Zachedrynski, Liliana i Wolf – wszyscy wpatrzeni przed siebie.

3

W miejscu kropek wpisz odpowiednie formy liczebników cztery/czterej/czterech/czworo

1. mężczyźni, którzy szli do Koguta od strony więzienia, zatrzymali się przed wejściem trochę zaskoczeni.
2. dzieciom, opatulonym w chusty i koce, udało się przeżyć pogrom.
3. Co może zrobić samotna kobieta przeciwko złodziejom?
4. Miała z nim dzieci, z których najstarszy był Albin.
5. Aby odpędzić złe duchy – dewy, w pobliżu zwłok powinien stróżować pies z „..... oczu”, czyli taki, który nad oczami ma dwie okrągłe plamki.
6. Oto ścisłe tłumaczenie tych linijek na język polski.
7. Dokładnie zapamiętał miejsce z wierzbami i płytkim lusterkiem wody.
8. Chłopcy wypatrywali gniazd, ale wszystkie były już puste, tylko znaleźli mchową chałupę wiewiórczą, a w niej późny lęg, rudych wyrostków, które się rozpierzchły błyskawicznie po gałęziach.
9. A potem aż profesorów wystąpiło o asystenturę dla Pana.
10. Przecież ja jestem dorosłym człowiekiem, ojcem dzieci.
11. Na rozstaje wpadli jeźdźcy, otoczyli dziada wśród łomotu kopyt i chrapu koni.
12. W Ulissesie jest fragment, gdy przyjaciół przygotowuje się na uroczystość pogrzebu.
13. Wszyscy spoglądali na siebie, ruszali ramionami i marszczyli czoła.
14. Podniósł do góry pięć palców, które tak wiele dokonały w ciągu dni.
15. Tylko dwudziestu żołnierzom udało się z niej ująć z życiem.

16. Mamy spotkanie z młodych, dorosłych malarzy.
17. To straszne, błąkać się tak między ścianami.
18. rąk, dwie moje obok jego dwóch.
19. Na nasz bal sprowadzono prawdziwą orkiestrę, takich starszych facetów w czar-
nych ubraniach, co wyglądali zupełnie jak urzędnicy z zakładu pogrzebowego.
20. Stary koc złożony we nie łagodził bólu w lędźwiach.
21. To ojciec dwóch córek i dziadek wnuków.

4

Dokończ zdania, np. Dwaj sportowcy
dobięgli do mety

- Dwaj żołnierze
- Dwóch przyjaciół
- Dwie dziewczynki
- Dwa wróble
- Trzej pracownicy
- Trzech fachowców
- Trzy kobiety
- Trzy koty
- Czterej uczniowie
- Czterech studentów
- Cztery matki
- Cztery auta
- Pięć zeszytów
- Pięciu kierowców
- Sześć sprzedawczyń
- Sześciu chłopców
- Siedem wilków
- Siedmiu kolarzy
- Siedem koleżanek
- Ośmiu przechodni
- Osiem miast
- Dziewięciu cudzoziemców
- Dziewięć pań

- (1) z tych osobników trzymał za uzdę wielbłąda.
Pełnoletność według ówczesnych przepisów prawnych zaczynała się z chwilą ukończenia (21)
..... lat.
Na przestrzeni kilkudziesięciu metrów nie było ani (1) okna i tylko dwie żarówki.
Na konkurs napłynęło (101) zestawów wierszy z całej Polski.
Komendant wydał polecenie (1) z mundurowych.
Słownik zawiera biogramy (151) malarzy, których obrazy najczęściej
goszczą na aukcjach malarstwa.
Dalej były salony fryzjerskie, po (1) z każdej strony ulicy.
Miałem wtedy (21) lat i w mojej świadomości Izrael był nieobecny.
Od dawna nie daje mi spokoju (1) sprawa.
Na liście 100 najbardziej wpływowych w 1996 roku Polaków miesięcznika „Sukces” znalazło się natomiast
(31) przedsiębiorców i menedżerów.
(21) brytyjskich dywizjonów już walczyło.
Mieszkał w (1) z niewielu przedwojennych kamienic w samym centrum miasta.
Z tych (31) pocisków kilka pewnie zahaczyłoby o nas.
Nicolas Slonimsky urodził się w 1894 roku w Sankt Petersburgu, a zmarł w wieku (101)
..... lat w Los Angeles.
Następnego dnia kazał (1) z kelnerów powycierać teczki od ilustracji.
W sierpniu 1999 roku (131) uczestników Zurich Solidarni OFE posta-
nowiło przenieść się do innego funduszu.
(1) chmura miała perłowy odcień i kształt rybiego szkieletu.
Jakby choć od (1) mężczyzny można się było spodziewać jakiegoś daru!
Po każdej stronie siedziało (21) duchownych.
Na samej Wall Street zginęło w ten sposób nagłą śmiercią (31) ludzi.
Jeśli królewiatko reprezentowało monarchę, oddawano mu również (101)
wyrztałów.
W dni parzyste (1) byli powstańcami, a drudzy Niemcami, w nieparzyste na odwrót.
Trudno znaleźć ten (1) punkt, kiedy dziecięcą ufność zastąpił niepokój.
(1) z kobiet – jasnowłosa – leżała nieruchomo.
Molier żył (51) lat, we Francji, między 1622 a 1673 rokiem.
Obecnie zatrudniamy (21) egzaminatorów.
Ale jak długo można wprawiać (1) szybę?
Byli tu (21) godzin temu.
Z (1) strony widział na własne oczy, że nie była piękna.
Wymordowano wtedy między innymi (51) profesorów Uniwersytetu
Lwowskiego wraz z rodzinami.
B. powoli potarł (1) dłoń o drugą.
Agnieszka, 33-letnia prawniczka, jest bardzo zadowolona z tego, że wyszła za mąż w wieku (31)
..... lat.
Znajdują się tu (1) z największych w kraju zakłady mięsne.
(51) nauczycieli z powiatu kartuskiego odebrało akt nadania
awansu na stopień nauczyciela dyplomowanego.
(1) okna jej domu wychodziły na las, drugie na wieś.
Wyobraźnia lokowała w tym (1) człowieku całe dobro i piękno świata.
Do tej pory malarka (51) razy prezentowała swoje obrazy na
szkle na wystawach indywidualnych.

6W miejscu kropek wpisz wyraz
wiele/wielu

To się zaczęło lat temu.

Seanse były tanie, a zatem przyciągały chętnych.

Na przykład polski ma identycznych dźwięków, które zapisuje się tak różnie.

To się działo od miesięcy.

..... ludziom niosła pociechę i słowa wiecznej miłości.

Następnie zadał jej pytań.

7W miejscu kropek wpisz wyraz
kilka/kilku

Po minutach rozległ się lekki trzask i drzwi cofnęły się.

W jego kierunku zmierzało garniturów.

Dzień wcześniej wybierałem opowieści, które mogłyby ją zaciekawić.

Po chwili wysłali przed siebie zwiadowców.

Z kościoła wyszło kobiet.

..... miejscowych z napięciem wpatrywało się w ekran.

8W miejscu kropek wpisz wyraz
ile/ilu

..... to się małżeństw rozpada.

Wie pan, mnie zdrowia kosztowały te pana czynności?

Wiesz, bracie, naszych zginęło w samej tylko Chorwacji?

To osób będzie?

Trudno ocenić, było polskich więźniów kryminalnych.

Trwają negocjacje o to, ile kopalń będzie zamkniętych, górników będzie i w jakim czasie zwolnionych.

9

W miejscu kropek wpisz wyraz
parę/paru

..... razy mi się udało.
Po dniach pojechałem pod ich dom.
Poproszono mnie o napisanie słów wstępu do tej książki.
Ale jest szansa, że zdążę powiedzieć jej choć słów.
A potem stałem z chłopakami pod ścianą i przyglądałem się, jak inni tańczą.
Ma czterdzieści lat, lecz jest stary.

10

W miejscu kropek wpisz wyraz
półtora/półtorej

Spotkaliśmy się i od miesiąca mieszkamy razem.
Monika ciągnęła za uchwyt przez minuty, aż zamrażalnik się otworzył.
Z drugiej strony pagórka, znacznie niżej w dolinie, może o jakie kilometra od nas,
widniało miasteczko szwajcarskie.
Cała konstrukcja zdolna jest udźwignąć tony.
I gryzłem się w sobie przez roku.
Rozmowa trwała godziny.

11

Wstaw odpowiednie formy wyrazu
tysiąc

A) Liczba pojedyncza

Konkretnie dostałam złotych na dzień kobiet.
Premier Cimoszewicz mówił wczoraj o takich mieszkań, i to do końca września.
Sklepy dały pracę ponad osób.
Tłum zawył ugodzony w bolące miejsce, najeżył się rąk.
Widziałem go już razy, w tym samym miejscu, o tej samej porze.
W policyjnym archiwum było około teczek dotyczących morderstw.
Przed lat medycyna chińska stosowała preparaty hormonalne.
Widziałem też szczerozłoty pałac o wieżach zdobionych drogocennymi kamieniami.
Pośród pytań znalazł jedno, które stanowiło jego problem główny: gdzie jest moja tożsamość?

B) Liczba mnoga

Ten mężczyzna jest odległy od nas, jakby żył lat temu.
Przecież tu mieszka sto ludzi.
Rzym dawał zatrudnienie ludzi.
Odebrał w punkcie pocztowym dwa marek i wszedł do hallu głównego.
Siadam, dając dziesięć, a kierowca na mnie tak patrzy, jakby czegoś chciał.
Tajemnicza jej twarz spogląda ku mnie hieroglifów, będących wciąż w użyciu.
Niech pan lepiej pomyśli o naszych członków.
Ze wszystkich stron wałą ludzi.
Kolejny dzień udało się jakoś przetrwać, dzięki sposobów ucieczki.
Dysponował funkcjonariuszy w mieście i regionie.
Przez rampę obozu przeszły setki ludzi, którzy nigdy nie zostali włączeni do stanu liczebnego więźniów obozu.
Informował nieco bezczelnie o depesz otrzymywanych z całego kraju.

12

Przetłumacz na język
polski

Одні люди підтримують цього кандидата, інші – ненавидять.

Одні групи прийшли вчасно, інші трохи спізнилися.

У мене тільки одне правило: завжди бути чесним.

Одного для ми попливемо на острів.

У пеналі були: один олівець, одна ручка, дві лінійки, три резинки і кілька скріпок.

У мене вдома є два велосипеди.

Два викладачі проводили диктант.

Дві мавпи у клітці дражнили перехожого.

Всі ми знаємо казку про трьох поросят.

У цієї жінки четверо малих дітей.

П'ять відвідувачів сиділи біля дверей банку.

В цьому коридорі шість дверей.

Сім студенток перемогло у конкурсі.

Мене привітало тільки вісім друзів.

Вісімдесят курчат пасуться на нашому полі.

Десять пар очей уважно вдивлялось в темряву.

Комісія відібрала сто чоловіків.

Шістнадцять хлопців і двадцять чотири дівчини отримують премії.

У мене залишилось двісті сорок три гривні, сто сімдесят шість злотих, сорок доларів і вісімдесят два євро.

Сто сорок шість учнів поїхали в санаторій.

Триста років тому люди не мріяли про демократію.

Вчора ми подивились фільм про триста спартанців.

В цьому році дипломи отримає шістсот тридцять один випускник.

Триста одинадцять жінок і двісті сорок три чоловіки працює на цій фабриці.

Я маю тільки дві тисячі, а мені треба десять тисяч.

Скільки робітників отримали лікарняний?

Скільки у тебе сестер?

Кілька років я живу за містом.

Кільком сусідам вдалось мене переконати.

Багато людей не вірить нашій владі.

Я чекав більше ніж півтори години, а в результаті отримав тільки сто сімдесят гривень.

13

Liczby w nawiasach zapisz słownie

1. Wydaje nam się, że rozumiemy Jezusa o wiele lepiej niż nasi bracia sprzed (100), (300) czy (1000) lat.
2. Poległo wówczas łącznie (260) oficerów i żołnierzy, a (53) zostało rannych.
3. W roku 1960, kiedy wszystko się tutaj zaczęło, wydzielono i wywłaszczono kwadrat ziemi wielkości (5814) kilometrów kwadratowych.
4. Mamrotali sobie w brodę czytając z notatek, tak że na sali, gdzie zasiadało (200) albo (300) studentów, słyszały ich tylko dwa pierwsze rzędy, a mikrofonów przeciwie jeszcze nie było.

5. W parku miejskim, obok „hali lodowej” stawiło się około (700) uczestników z całej Polski, a także ze Słowacji, Niemiec, Węgier, Austrii oraz Danii i Szwecji.
6. Badania mięsa belgijskich kurczaków ujawniły, że zawiera ono (175) razy więcej dioksyn, niż dopuszcza norma, oraz (875) razy więcej PCB.
7. (360) robotników mogą już teraz odesłać do Rzeszy.
8. Poszukiwanie Joasi zaczęliśmy od (621) możliwości.
9. Przybyło na nią około (800) zaproszonych gości i mieszkańców Białego Dunajca.
10. Spośród (1 780 000) polskich gospodarstw zaledwie 200-300 tys. ma już siłę ekonomiczną porównywalną do unijnych.
11. Aktualnie w biegu pozostaje (96) śledztw przeciwko (679) osobom.
12. Synagoga. Zbudowano ją z funduszy Zelmiana Nożyka, może się w niej modlić najwyżej (565) Żydów.
13. Na pierwszy turnus od 1 kwietnia idzie (820) górników, na drugi, od 1 lipca – (811)
14. Jest (613) przykazań, jakich powinien przestrzegać przyzwoity ortodoksyjny Żyd.
15. O świcie (247) żołnierzy z impulsywnym, ambitnym i spragnionym wojennej sławy Dalyellem na czele wymknęło się z fortu, by uderzyć na oblegających.
16. Zrabowali pasażerów gotówkę i bagaże wartości ponad (380 000) dolarów.
17. To się zaczęło w środę dwudziestego drugiego lipca (1942) roku.
18. Na wiec o wpół do ósmej zeszło się (900), ale w południe obozowało na Królewieckiej już przeszło (1500) strajkujących, bo doszły rodziny.
19. Przejście (3720) kilometrów zajmuje im (476) dni.
20. Nic mi nie daje, tylko dzwoni gdzieś i każe iść do pokoju (423)
21. Nic więc dziwnego, że przyznane mu odszkodowanie wyniosło (15 456) dolarów i (43) centy.
22. Żadna z nich nie pisała o tym, co zaprzętało go od kilku miesięcy. O (1 200 000 000) Chińczyków, którzy pod każdym względem postanowili upodobnić się do Amerykanów i Europejczyków.
23. Fundusz zobowiązał się do sprzedaży (917862) akcji imiennych.
24. Na Brzozowej stało z (500) milicjantów w hełmach i z bronią.
25. Miałem to szczęście urodzić się i wychować na wyspie, która nie zaznała obcej inwazji od (933) lat.
26. (600) robotników fabryki zginie i jego, Alfreda Krolla, obarczy teraz – z całą pewnością – współodpowiedzialność za ich śmierć.
27. W latach 1866-1891 stoczono ponad tysiąc większych i mniejszych bitew, w których (2571) białych żołnierzy i cywilów zostało zabitych bądź rannych.
28. Bierze ze sobą wielki album o Śiwie, który kupił w Chennai za (670) rupii.
29. Przeszli (777) schodów i stanęli na szczycie wieży.
30. Na jego pokładzie znajdowało się (260) pasażerów.
31. Do LOPIP przy kopalni Giesche należy (3979) członków, czyli więcej osób, niż liczy załoga.

Wpisz brakujące liczebniki (słownie), np. Podobni do siebie jak dwie krople wody. Objaśnij znaczenie podanych frazeologizmów i przysłów

1. Być gdzieś nogą
2. Mieć pociech z kimś
3. Spaść jak kot na łapy
4. słowem
5. Podać komuś palec
6. woda po kisielu
7. Wziąć kogoś w koszuli
8. Kwaśny jak ocet złodziei
9. Co głowy to nie
10. Jeść z miski
11. Wypędzić kogoś za granicę
12. Na wychodzi
13. muza
14. kroki stąd
15. cudów świata
16. Pracować za
17. Jeść za
18. Oczywiście jak razy
19. cud świata
20. Łapać sroki za ogon
21. Brać kogoś w ognie
22. zmysł
23. grzyby w barszcz
24. zera
25. Gdzie się bije, tam korzysta
26. Mieć lewe ręce
27. I w koni nie dogoni
28. Nie ma zdań
29. chłop
30. Upiec pieczenie przy ogniu
31. Nie można wejść razy do tej samej rzeki
32. Skąpy razy traci
33. Grać skrzypce
34. Siedzieć na stołkach
35. Ktoś nie umie do liczyć
36. Każdy kij ma końce
37. Pokorne ciele matki ssie
38. godziny na dobę
39. Z złego
40. Na babka wróżyła
41. Pleść po
42. kąty a piec
43. Walczyć na fronty
44. Coś nie jest warte groszy
45. Mądrzej głowie dość słowie
46. Z ust
47. Mieć z kimś świąty
48. Nie umieć zdań sklecić
49. Dorzucać swoje grosze
50. deski
51. Do razy sztuka
52. srebrników
53. Skandal na fajerek
54. W oczy
55. Można policzyć na palcach ręki
56. Raz na lat
57. litery
58. Ktoś wygląda, jakby wsi spalił
59. ściany
60. Nie i nie ostatni
61. Przepędzić kogoś na wiatry
62. Brak komuś klepki
63. Wyspać się na boki
64. Od boleści
65. Zamknąć coś na spusty
66. Mówić przez
67. Koń ma nogi i też się potknie
68. Ktoś wygląda jak do śmierci
69. Ni w, ni w
70. do Sasa, do lasa
71. Ktoś (aktor, pisarz itp.) za groszy
72. dama
73. koło wozu
74. Znać kogoś jak swoje palców
75. Coś klasy
76. strona medalu
77. Dbać o coś jak pies o nogę
78. Od spojrzenia
79. Ktoś kuty na nogi
80. Zrobić krok
81. Na rzut oka
82. Do potu
83. dno
84. lepszy
85. Wpadać z skrajności w
86. Czyjaś połowa
87. Ktoś nie młodości
88. Na procent
89. broda komuś rośnie
90. Być w niebie
91. się nie trzyma
92. Przeżywać młodość
93. Z ust
94. Szczęśliwy, jakby go kto na koni wsadził
95. Łapać oddech
96. Coś rzędu
97. Brzydki jak grzechów
98. wiek
99. Gdzie kucharek, tam nie ma co jeść
100. Ktoś wygląda jak nieszczęść

Wszystkie

części mowy

1

Podane wyrazy połącz w spójne zdania, np. dziesięć / student / wrócić / do / swój / hotel – Dziesięciu studentów wróciło do swojego hotelu

1. Troje / dziecko / wychowawczyni / podarować / zabawka / w / kolorowy / pudełko

2. Dwa / młody / nauczyciel / spóźnić się / na / pierwszy / lekcja

3. Ten / polityk (l.m.) / poinformować / wyborca / o / przebieg / kampania

4. Nie / widzieć (ja, czas przeszły) / ona / od / sześć / tydzień

5. Dwieście / dwadzieścia / jeden / klient / zwiedzić / ta / filia / bank / w / zeszyły / miesiąc

6. Wiele / gość / iść / na / wystawa / sztuka / nowoczesny / bez / specjalny / oczekiwanie

7. W / ten / rok / zaoszczędzić (ja) / cztery / tysięcy / euro / a / w / zeszyły – / pięć / tysięcy

8. Mój / rodzice / przyjeżdżać / do / ona / zwykle / w / niedziela / lub / sobota

9. Czternaście / kobieta / i / szesnaście / mężczyzna / pojechać / za / granica / pociąg

10. Chcieć (ja, czas przeszły) / dostać / w / nasz / sklep / obniżka / o / dziesięć / procent

11. W / ogólnokrajowy / konkurs / uczestniczyć (l.m.) / ambitny / aktor / i / najlepszy / piosenkarka

12. Na / boisko / biegać / kilka / sportowiec / i / wiele / amator / zwolennik / zdrowy / tryb / życie

13. Na / plac / zebrać się / różny / człowiek – / Amerykanin / Niemiec / Polak / Ukraińiec / Włoch

14. Dokupić (ja) / jeszcze / trzy / zeszyt / siedem / okładka / dwa / długopis / i / czworo / nożyce

15. Rozpad / imperium / radziecki / zacząć się / w / lata / osiemdziesiąty / dwudziesty / wiek

16. Dziewięćset / trzydzieści / cztery / pracownik / zostać / zatrudnić / przez / nasz / firma
17. Nasza / ekipa / to / dwa / reżyser / trzy / scenarzystka / dwadzieścia dwa / aktor
18. W / Kraków / być (czas przeszły) / półtora / miesiąc / a / w / Warszawa / zaledwie / półtora / doba
19. Ile / wspaniały / kraj / zwiedzić (ja) / ile / cudowny / człowiek / poznać (ja)!
20. Nakarmić (ja) / dwa / kot / trzy / pies / jeden / krowa / dwoje / cielę / i / dziesięć / gęś
21. Wrócić (ja) / do / ona / jutro / i / powiedzieć / jak / bardzo / ona / kochać
22. On / brat (l.m.) / odwiedzić / ja / w / szpital / i / przynieść / smakołyk
23. Twój / siostra (l.m.) / jest / greczny / a / twój / dziadek (l.m.) / bardzo / inteligentny
24. Dać (ty, tryb rozkaz.) / ja / spokój / nie / chcieć / ani / z / ty / ani / z / oni / rozmawiać!
25. To / być (one, czas przyszły) / śliczny / dziewczyna / poznać / one / podczas / wakacje
26. Pokazać (ty, tryb rozkaz.) / ja / ta / skórzany / torba! Też / chcieć (ja) / mieć / taki!
27. Przyjść (ja, czas przeszły) / do / Marek / jednak / nie / być / on / w / dom
28. Ten / ptak (l.m.) / jest / wspaniały / uwielbiać (ja) / one / obserwować
29. Kasia / nie / być / na / zajęcie (l.m.) / natomiast / przyjść / Dorota / z / Marta
30. Lubić (ja, czas teraźniejszy) / z / ona / pogadać / bo / jest / emocjonalny / i / bystry / kobieta
31. Ja / ty / mówić (czas przeszły) / żebyś / nie / słuchać / ona / porada / na / temat / miłość
32. U / my / z / wy / nie / być / wyście / dlatego / pożyczyć / Michał / trochę / pieniądze
33. Jakiś / przestępca (l.m.) / wybić / dwa / okno / na / pierwszy / piętro / i / wleźć / do / mieszkanie
34. Tamten / wykładowca (l.m.) / który / przyjeżdżać / na / uczelnia / jesień / przyjechać (czas przyszły) jeszcze / raz / zima
35. Przeciw / on / wystąpić / wiele / widz / i / bezpośredni / uczestnik / program / telewizyjny
36. Dzięki / moja / siostra / siedem / studentów / otrzymać / dobry / stypendium / i / szansa / na / studium / w / Europa
37. Wielka Brytania / jest / jeden / z / bogaty (st. najwyższy) / i / potężny (st. najwyższy) / państwo / w / Europa / Zachodnia
38. Nowy / pasażer (l.m.) / otrzymać / nowy / możliwość / i / kupować / tani (st. wyższy) / bilet
39. Zadbany / i / wesoły / zwierzę (l.m.) / jest / duma / dla / prawdziwy / gospodarz (l.m.)

40. Polski / kibic (l.m.) / i / niemiecki / fan (l.m.) / spotkać się / na / mecz / piłkarski / w / Paryż
41. Powiedzieć (ty, tryb rozkaz.) / syn (W) / co / podarować / matka / i / siostra / na / urodziny?
42. Pan (W) / kierowca! / Niech / pan / odwiedzić / ja / do / biblioteka / publiczny / na / ulica / Długi
43. Dwa / żołnierz / iść (czas przeszły) / kręty / droga / do / swój / posterunek
44. Już / wiedzieć (ja, czas teraźniejszy) / że / wziąć (ty) / udział / w / turniej / intelektualny
45. Kiedy / mój / syn (l.m.) / jechać (czas teraźniejszy) / pociąg / na / wieś / cały / czas / jeść / jakiś / smakołyk / i / słuchać / muzyka
46. Młody / Francuz (l.m.) / i / sympatyczny / Francuzka (l.m.) / płynąć / na / Polinezja / ogromny / liniowiec
47. Na / górny / półka / stać (czas przeszły) / duży / encyklopedia / w / kolorowy / okładka
48. Od rana / kąpać się (ja, czas teraźniejszy) / i / pływać / w / to / jezioro / i / opalać się / na / plaża
49. Zdenerwowany / przechodzień (l.m.) / kłąć / jak / szewc (l.m.) / kiedy / widzieć / zniszczony / nawierzchnia / droga / i / cuchnący / kałuża (l.m.)
50. Trzy / rolnik / ciąć / gęsty / krzak (l.m.) / dookoła / nowo / zbudowany / dom / piętrowy
51. Strzec (ja, czas teraźniejszy) / swój / czarny / żrebak / by / nie / uciec / z / podwórko / i / nie / pobiec / do / ogród
52. Przyjaciół (W) / dlaczego / ukraść (ty, czas przeszły) / on / portfel / z / pieniądze?
53. Więc / my / móc (czas przeszły, m.os.) / napisać / praca / roczny / a / wy / nie / móc (czas przeszły, niem.os.)?
54. Ja / wziąć (czas przeszły) / dwa / bilet / do / kino / a / ty / wziąć (tryb rozkaz.) / trochę / cola / i / dwa / mały / porcja / popcorn
55. W / nasz / miasto / być / wiele / autentyczny / restauracja / i / kilka / oryginalny / kawiarnia
56. Marek / zejść (czas przeszły) / schody / na / dół / i / od razu / zobaczyć / Kasia / który / wchodzić / do / hotel
57. Dobrze / ja / iść (czas przeszły) / z / nowy / praca / więc / dojść (ja, czas przeszły) / do / wniosek / że / być (ja, czas teraźniejszy) / szczęściarz
58. Po / sto / trzydzieści / sześć / dzień / intensywny / ćwiczenie / postanowić (ja, czas przeszły) / wreszcie / że / pójść (czas przyszły) / na / akademia

59. Matka / nic / nie / powiedzieć (czas przeszły) / o / pies / i / kot / który / zaginać / podczas / huragan / i / dotychczas / nie / wrócić

60. Oddać (ty, tryb rozkaz.) / zaliczka / ojciec / i / matka / by / móc (czas przeszły) / kupić / Jan / Michał / i / Piotr / prezent (l.m.)

2 Podane wyrazy połącz w spójne teksty (bez zmiany szyku).
Liczby zapisz słownie

[1]
Jeden / z / największy / atrakcja / miasto / być / ono / położenie. Miejscowość / zostać / bowiem / zbudowany / w / krater / Nördlinger Ries / o / średnica / 26 / kilometr. Początkowo / sądzono, / że / być / to / krater / wulkaniczny. Dopiero / w / lata / 60 / XX / wiek / dwa / amerykański / geolog, / Eugene Shoemaker i Edward Choe, / odwiedzić / miasto / i / odkryć, / że / krater / powstać / po / uderzenie / asteroida / 15 / milion / rok / temu.

Amerykański / uczony, / aby / potwierdzić / swój / teoria / o / krater, / zacząć / przyglądać się / mur / kościół, / w / który / odkryć / skupisko / drobny / kamień / szlachetny. Niedługo / po / wizyta / Choe i Shoemakera, / ściana / miejski / budynek / zacząć / badać / również / lokalny / geolog. Okazało się, / że / zawierać / one / około / 72 / tysięcy / ton / diament! Minerat / znajduje się / w / skała / o / nazwa / suevit / będący / efekt / uderzenie / asteroida. Największy / mieć / około / 0,2-0,3 / mm / średnica / i / jest / praktycznie / niewidoczny / goły / oko.

(Źródło: gazeta.pl)

[2]

Puszcza / Amazoński / być / największy / las / deszczowy / na / świat, / „skarbnica / bioróżnorodność”, / dom / setka / tysiąc / gatunek / i / rdzenny / lud, / a / także / ważny / element / system / klimatyczny. Drzewo / i / inny / roślina / w / trakt / swój / życie / pochłaniać / z / atmosfera / dwutlenek / węgiel – / najważniejszy / z / gaz / cieplarniany. Jednak / kiedy / umierać, / jest / wycinany / lub / spalany, / to / oddawać / zgromadzony / dwutlenek / węgiel / z / powrót. W / naturalny / stan / las / pochłaniać / więcej / CO₂, / niż / emitować. One / niszczenie / przez / człowiek / zaburzać / równowaga / i / doprowadzać / do / sytuacja, / że / „pochłaniacz” / gaz / cieplarniany / stać się / on / źródło.

(Źródło: gazeta.pl)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

[3]

Trudno / ja / zrozumieć, / co / „autor / mieć / na / myśl” / rozpisując / scenariusz / i / wybierając / wątek / z / życie / „pierwszy / bard / Rzeczypospolita” / dorzucając / do / to / zmyślony / element. W / ciąg / cały / film / przeskakiwać (my) / między / trzy / płaszczyzna / czasowy. Poznawać (my) / Zenon / Martyniuk / u / samy / początek / kariera, / jeszcze / kiedy / być / małolat / w / rok / 80. Potem – / z / początkowo / mocno / niezrozumiały / powód – / przeskakiwać (my) / do / 2004 / i / 2020 / rok. Co / gorsza, / wstawka / z / te-
rażniejszość / jest / używany / tylko / po / to, / żeby / uzupełnić / luka / narracyjny / pomiędzy / wydarzenie / z / rok / 80 / i / 90 / a / ten / współczesniejszy, / i / to / w / forma / czerstwy / komentarz / nagrywany / jak / w / serial / paradokumentalny.

(Źródło: gazeta.pl)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

[4]

W / Szczecin / rozpocząć się / zdjęcie / do / nowy / produkcja / HBO / Europe / „Odwilż”. Główny / rola / grać / Katarzyna Wajda. Reżyserować / Xawery Żuławski.

Szczecin, / przełom / zima / i / wiosna. W / lodowaty / woda / na / brzeg / Odra / zostać / znaleziony / ciało / młoda / kobieta. Kto / być, / dlaczego zginąć, / kto / po / siebie / zostawić? Czy / ten, / który / ona / dziś / opłakiwać (l.m.), / znać / ona / naprawdę? To / pytanie (l.m.) / i / poszukiwanie / na / one / odpowiedź / być (czas przyszły) / dla / główny / bohaterka / mocny, / choć / początkowo / nieświadomiony / impuls / do / konfrontacja / z / własny / sytuacja: / samotny / matka, / odtwarzający / rola / perfekcyjny / policjantka, / a / przede / wszystkim – / człowiek / w / moment / kryzys.

(Źródło: gazeta.pl)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Testy

podsumowujące

POZIOM I (JEDNA POPRAWNA ODPOWIEDŹ)

1. Która z podanych form jest niepoprawna:

- A) w Niemczech
- B) we Włoszech
- C) w Węgrach
- D) w Czechach

2. Końcówkę -e w Msc. l.p. ma wyraz:

- A) syn
- B) dom
- C) pan
- D) pies

3. Poprawne tłumaczenie zdania *Чую цих собак* to:

- A) Słyszę tych psów
- B) Słyszę te psy
- C) Słyszę tamte psy

4. Poprawne tłumaczenie zdania *He люблю твоих котів* to:

- A) Nie lubię twoje koty
- B) Nie lubię twoi koty
- C) Nie lubię twoich kotów

5. W wyrażeniu *To białe okno. Widzę ... bardzo dobrze* trzeba użyć zaimka:

- A) go
- B) jego
- C) je
- D) niego

6. W wyrażeniu *To świeży sok. Natychmiast ... wypiję* trzeba użyć zaimka:

- A) go
- B) jego
- C) niego
- D) je

7. W wyrażeniu *... nie było w domu* trzeba użyć zaimka:

- A) cię
- B) ciebie
- C) tobie
- D) ją

8. W wyrażeniu *To dziewczyny. Widzę ... przez okno* trzeba użyć zaimka:

- A) ich
- B) je
- C) nich
- D) one

9. Końcówka -a w D. l.p. występuje w nazwach:

- A) narzędzi
- B) substancji
- C) zbiorowych
- D) abstrakcyjnych

10. Poprawne tłumaczenie zdania Я загубив ключ від замка to:

- A) Zgubiłem klucz do zamku
- B) Zgubiłem klucz do zamka
- C) Zgubiłem klucz od zamka

11. Wymiany samogłoskowe nie zachodzą w odmianie wyrazu:

- A) brać
- B) pleść
- C) jeść
- D) jechać

12. Wskaż niepoprawną formę:

- A) skąpi kupcy
- B) młode dziewczyny
- C) źli psy
- D) prości ludzie

13. Poprawna forma to:

- A) obcy ludzie
- B) obce ludzie
- C) obce ludzi

14. Wskaż niepoprawną formę:

- A) moi rodzice
- B) moje książki
- C) twoje bracia
- D) nasi przyjaciele

15. Wskaż niepoprawną formę:

- A) proszę państwa
- B) widzę panią
- C) nie znalazłem książkę
- D) przeczytałem tę powieść

16. Alternacje samogłoskowe nie zachodzą w wyrazach:

- A) dąb – d...by
- B) ząb – z...by
- C) las – w l...sie
- D) miasto – w mi...ście
- E) błąd – bł...dy
- F) ręka – r...kom

17. Wskaż niepoprawne tłumaczenie:

- A) три місяці – trzy miesiące
- B) п'ять місяців – pięć miesięcy
- C) один місяць – jeden miesiąc
- D) двадцять один місяць – dwadzieścia jeden miesiąc

18. Wskaż niepoprawną formę:

- A) mam pieniądze
- B) nie mam pieniędzy
- C) to moje pieniądze
- D) pożyczę ci pieniądze

19. Które słowo ma w M. l.m. końcówkę e?

- A) chłopiec
- B) aktor
- C) Polak
- D) biolog
- E) lekarz

20. Forma *Polaki*:

- A) jest niedopuszczalna
- B) używana jest wymiennie z formą Polacy
- C) dopuszczalna, ale wyraża lekceważenie

21. Alternacja ó:o nie występuje w odmianie wyrazu:

- A) sposób
- B) wzór
- C) kościół
- D) żółw

22. Która forma jest poprawna:

- A) dwa tysiące
- B) dwa tysięcy
- C) dwie tysięcy
- D) dwaj tysiące

23. Formy rządu - rządy:

- A) obie są poprawne, ale różnią się znaczeniem
- B) poprawna tylko forma rządu
- C) poprawna tylko forma rządy

24. Wskaż niepoprawną formę:

- A) morza – mórz
- B) muzea – muzeów
- C) zwierzęta – zwierząt
- D) jajka – jajków
- E) plemiona – plemion
- F) pola – pól

25. W którym wyrazie występuje końcówka -e?

- A) głup... ludzie
- B) ostatn... klienci
- C) olbrzym... rycerze
- D) dobr... lektorzy
- E) leniw... córki

26. W M. l.m. rzeczowników męskich nie może wystąpić końcówka:

- A) -i
- B) -y
- C) -owie
- D) -a
- E) -e
- F) -o

27. W wyrażeniu ... *chłopcy* trzeba użyć zaimka:

- A) jakieś
- B) jacyś
- C) jakichś
- D) jakimiś

28. Form *dwaj*, *trzej* używamy w połączeniu z:

- A) formami deprecjatywnymi
- B) formami męskoosobowymi
- C) formami niemęskoosobowymi

29. Wskaż niepoprawne połączenie:

- A) obaj koledzy
- B) obie kobiety
- C) oba dyrektorzy
- D) obydwa psy

30. Końcówkę -a w D. l.p. ma słowo:

- A) litr
- B) rok
- C) hotel
- D) strach
- E) miód
- F) sejm

31. Końcówkę -u w D. l.p. ma słowo:

- A) grudzień
- B) telefon
- C) walc
- D) brzuch
- E) fiat
- F) dolar

32. Obce nazwy miejscowe (toponimy) rodzaju męskiego w D. l.p. mają końcówkę:

- A) -u
- B) -a
- C) -u lub -a

33. Poprawne tłumaczenie zdania Я *экономил 31 доллар* to:

- A) Zaoszczędziłem trzydzieści jeden dolar
- B) Zaoszczędziłem trzydzieści jednego dolara
- C) Zaoszczędziłem trzydzieści jeden dolarów

34. Wyrazy *narzędzie*, *podziemie* mają w D. l.m. końcówkę:

- A) -i
- B) -e
- C) -ów

35. Wyrazy *idea*, *kawiarnia*, *armia* mają w D. l.m. końcówkę:

- A) -i
- B) -e
- C) -j

36. Który z podanych wyrazów ma w C. l.p. końcówkę -owi?

- A) człowiek
- B) chłop
- C) świat
- D) brat

37. Końcówka -u w C. l.p. występuje w wyrazie:

- A) ojciec
- B) sklep
- C) sad
- D) koń

38. Wskaż niepoprawną formę Msc. l.p.:

- A) kocie
- B) psie
- C) panie
- D) baranie
- E) koniu
- F) chłopie

39. Wskaż szereg, w którym są niepoprawne końcówki M. l.m.:

- A) stomatolodzy, krawcy, dyrektorzy
- B) nauczycieli, towarzysze, lekarzy
- C) wujowie, Nowakowie, generałowie

40. Końcówkę -ami w N. l.m. ma wyraz:

- A) koń
- B) liść
- C) gość
- D) dziecko
- E) sąsiad
- F) człowiek

41. Wskaż wyraz, który ma nieregularną odmianę:

- A) profesor
- B) miesiąc
- C) dzień
- D) król
- E) przyjaciel
- F) las

42. Odmianę mieszaną ma rzeczownik:

- A) ręka
- B) oko
- C) muzeum
- D) mężczyzna
- E) ciele
- F) tydzień

43. Poprawne tłumaczenie zdania 20% людеŭ to:

- A) dwadzieścia procent ludzi
- B) dwadzieścia procentów ludzi
- C) dwudziestu procentów ludzi

44. Wskaż błąd:

- A) szedłem na spacer
- B) szłam do sklepu
- C) szedłam na randkę
- D) szłyśmy na mecz

45. Końcówkę -ij w 2 os. l.p. trybu rozkazującego ma wyraz:

- A) rwać
- B) skakać
- C) rzucić
- D) myć

46. Wskaż czasownik nieodmienny prez osoby:

- A) słyszeć
- B) słyhać
- C) wiedzieć
- D) widzieć

47. Wskaż czasownik odmienny przez osoby:

- A) świta
- B) napisano
- C) chceć
- D) mówi się

48. Formy biernej nie tworzy się od wyrazu:

- A) chodzić
- B) oglądać
- C) rzucać
- D) pisać

49. Wskaż niepoprawną formę 1 os. l.p.:

- A) tłu~~kę~~
- B) mogę
- C) p~~ły~~nię
- D) gwizd~~ę~~

50. Wymiana spółgłoskowa nie zachodzi w wyrazach:

- A) świecę – świe...sz
- B) płacę – pła...sz
- C) płaczę – pła...sz
- D) koszę – ko...sz

51. Wymiana spółgłoskowa zachodzi w wyrazie:

- A) łamię – ła...sz
- B) jeżdżę – je...sz
- C) mażę – ma...sz
- D) marzę – ma...sz

52. Końcówka 2 os. l.p. -ysz występuje w paradygmacie wyrazu:

- A) pisać
- B) milczeć
- C) mrozić
- D) kroić

53. Końcówkę -ij w 2 os. l.p. trybu rozkazującego ma wyraz:

- A) jechać
- B) robić
- C) ciągnąć
- D) płynąć
- E) pomóc
- F) jeść

54. Końcówka -j nie występuje w 2 os. l.p. trybu rozkazującego wyrazu:

- A) czytać
- B) umieć
- C) wiedzieć
- D) bać się
- E) stać
- F) trzymać

55. W wyrażeniu *widzę ...* trzeba użyć wyrazu:

- A) pani
- B) panię
- C) panią

56. Wskaż niepoprawne połączenie:

- A) witam państwa
- B) szanowni państwo
- C) pozdrawiam państwo
- D) szanowne panie

57. Wskaż niepoprawne połączenie:

- A) grać w piłkę nożną
- B) grać w badmintona
- C) grać w brydż

58. Wskaż błąd:

- A) ta pomarańcza
- B) ta kontrola
- C) ten bryz
- D) ten problem
- E) ta analiza

59. Zdanie *Ja by się przeszła:*

- A) jest błędne w każdej sytuacji
- B) jest poprawne
- C) dopuszczalne w mowie potocznej

60. Zdanie *Wyście już zdecydowali o jego przyszłości:*

- A) jest poprawne
- B) jest niepoprawne
- C) dopuszczalne tylko w stylu mówionym

61. W wyrażeniu *Trzeba ... przeprosić* należy użyć zaimka:

- A) go
- B) jego
- C) niego

62. Zdania typu *Weź pan tę gazetę* są odbierane w języku ogólnym jako:

- A) poprawne
- B) wzorowe
- C) niegrzeczne
- D) żartobliwe

63. Forma *Proszę pani* jest:

- A) błędna
- B) poprawna w każdej sytuacji
- C) poprawna jako forma adresatywna (zwracanie się do kogoś bez konkretnej prośby)

64. Wskaż niepoprawne połączenie:

- A) pięcioro wrót
- B) trzy skrzypce
- C) dwie pary spodni

65. Wskaż niepoprawne tłumaczenie:

- A) тринадцять працівників – trzynastu pracowników
- B) п'ять автомобілів – pięć samochodów
- C) двоє телят – dwoje cieląt
- D) два учні – dwaj uczniowie
- E) сім студентів – siedem studentów

66. Wskaż niepoprawne połączenie:

- A) półtora kubeczka
- B) półtorej doby
- C) cztery siódmych długości
- D) trzy i pół metra

67. Który rzeczownik nie ma oboczności końcówek M. l.m.?

- A) dni : dnie
- B) odpowiedzi : odpowiedzie
- C) postaci : postacie
- D) wsi : wsie

68. Wskaż niepoprawne połączenie:

- A) ulica Batorego
- B) ulica Tarasa Szewczenki
- C) ulica Kennedy`ego
- D) ulica Iwana Franka
- E) ulica Łesi Ukrainki

69. Wskaż rzeczownik odmienny:

- A) resume
- B) e-mail
- C) salami
- D) spaghetti
- E) guru
- F) kakao

70. Od którego wyrazu można utworzyć formę l.m. (bez zmiany znaczenia):

- A) młodzież
- B) złoto
- C) honor
- D) woda
- E) metal
- F) oko

71. Wskaż skrótowiec odmienny:

- A) USA
- B) PZU
- C) ONZ
- D) PC
- E) KGB
- F) PKO

72. W którym wyrażeniu trzeba użyć skróconej formy zaimka *on*?

- A) na pewno nie ma w domu
- B) ustąpiłam miejsca ..., nie tobie
- C) przynieś ... szklankę wody
- D) wstąp do ... po pracy

73. Formy stopnia wyższego nie tworzy się od wyrazu:

- A) czerwony
- B) otwarty
- C) metalowy
- D) chytry

74. Wskaż niepoprawną formę W. l.p.:

- A) panie!
- B) przyjacielu!
- C) ojcu!
- D) poeto!
- E) nocy!
- F) ciociu!

75. Który wyraz ma regularne stopniowanie?

- A) dobry
- B) duży
- C) wesoły
- D) mały
- E) zły

76. Wielowyrazową formę stopnia wyższego ma wyraz:

- A) ciekawy
- B) wykształcony
- C) gorący
- D) zabawny
- E) szczupły
- F) zrozumiały

77. Wyrażenie *Rok 2000* trzeba napisać słownie:

- A) rok dwutysięczny
- B) rok dwa tysiące
- C) rok dwóchtysięczny

78. Liczbę w zdaniu *Mamy 2020 rok* trzeba napisać słownie:

- A) dwutysięczny dwudziesty
- B) dwa tysiące dwudziesty
- C) dwa tysiące dwadzieścia

79. Zdanie *Tyś to zrobił.*

- A) jest poprawne
- B) jest niepoprawne
- C) dopuszczalne tylko w mowie potocznej

80. Poprawne tłumaczenie wyrażenia 22 *учи* to:

- A) dwadzieścia dwa uczniowie
- B) dwudziestu dwaj uczniowie
- C) dwudziestu dwóch uczniów

PYTANIA WYMAGAJĄCE ZNAJOMOŚCI PODSTAWOWYCH POJĘĆ I TERMINÓW Z ZAKRESU MORFOLOGII

81. Formy supletywne nie występują w paradygmacie wyrazu:

- A) człowiek
- B) rok
- C) miesiąc

82. Do spółgłosek stwardniałych (historycznie miękkich) nie zaliczamy:

- A) cz
- B) dz
- C) c
- D) rz
- E) ź
- F) sz

83. Odmianę supletywną ma wyraz

- A) czytać
- B) myśleć
- C) iść
- D) chodzić

84. Alternacje samogłoskowe występują w odmianie czasowników:

- A) I koniugacji
- B) II koniugacji
- C) III koniugacji
- D) IV koniugacji

85. Wyrazy *tak, no, niech* to:

- A) przysłówki
- B) przyimki
- C) partykuły
- D) zaimki

86. Gramatyczne formy analityczne to:

- A) formy jednowyrazowe
- B) formy wielowyrazowe
- C) formy nieodmienne

87. Wyrazy *napisawszy, zrobiwszy* to:

- A) czasowniki niewłaściwe
- B) czasowniki właściwe
- C) imiesłowy współczesne
- D) imiesłowy uprzednie

88. Formy imiesłowu współczesnego nie tworzy się od wyrazu:

- A) czytać
- B) iść
- C) zjeść
- D) spać

89. Czasowniki II koniugacji zakończone spółgłoską stwardniałą:

- A) zawsze ulegają wymianom spółgłoskowym
- B) nigdy nie ulegają wymianom spółgłoskowym
- C) niektóre wyrazy ulegają wymianom spółgłoskowym, niektóre nie ulegają

90. Forma jednowyrazowa w języku polskim to:

- A) 3 os. trybu rozkazującego
- B) tryb przypuszczający
- C) czas przyszły czasowników niedokonanych
- D) strona zwrotna

91. Termin *koniugacja* dotyczy:

- A) odmiany rzeczowników
- B) odmiany czasowników
- C) odmiany przymiotników
- D) odmiany liczebników

92. We współczesnych klasyfikacjach części mowy nie ma odrębnej klasy:

- A) liczebników
- B) przysłówków
- C) zaimków
- D) przyimków

93. Wyrazy *pisać, iść* należą do

- A) I klasy koniugacyjnej
- B) II klasy koniugacyjnej
- C) III klasy koniugacyjnej
- D) IV klasy koniugacyjnej

94. Opozycja *czytał – czytałbym* przedstawia morfologiczną kategorię

- A) czasu
- B) trybu
- C) aspektu
- D) strony

95. Wskazać zbędną charakterystykę morfologiczną wyrazu napisz:

- A) czasownik
- B) tryb rozkazujący
- C) 2 os. lp
- C) czas teraźniejszy
- C) aspekt dokonany

96. *Afiksy* to

- a) przyrostki
- b) przedrostki
- c) ogólny termin dla wszystkich morfemów
- d) ogólny termin dla wszystkich morfemów oprócz rdzenia

97. *Mój, twój, jej* to zaimki:

- A) osobowe
- B) pytajno-względne
- C) dzierżawcze
- D) wskazujące

98. Które czasowniki nie mają form czasu teraźniejszego?

- A) dokonane
- B) niedokonane
- C) przechodnie
- B) nieprzechodnie

99. Wyrazy *boa, emu, kakadu* mają rodzaj:

- A) męski
- B) żeński
- C) nijaki

100. Wskaż niepoprawne twierdzenie:

- A) wzór odmiany rzeczowników zależy od końcówki
- B) wzór odmiany rzeczowników zależy od zakończenia tematu
- C) rodzaj rzeczowników określamy na podstawie końcówki
- D) w języku polskim nie ma rzeczowników dwurodzajowych

101. Wyrazy *atleta*, *poeta* mają odmianę:

- A) męską
- B) żeńską
- C) mieszaną

II POZIOM

(MOŻE BYĆ WIĘCEJ NIŻ JEDNA POPRAWNA ODPOWIEDŹ)

102. Wskaż poprawną formę M. l.m.:

- A) czterej uczniowie
- B) czterech uczniów
- C) czworo uczniów

103. -owie jest jedyną końcówką M. l.m. wyrazów:

- A) syn
- B) pan
- C) profesor
- D) uczeń
- E) Serb
- F) biolog
- G) Adam
- H) chłop

104. Końcówkę -y w M. l.m. mają wyrazy:

- A) koń
- B) kot
- C) gołąb
- D) karp
- E) ptak
- F) tygrys

105. Końcówka -i występuje w M. l.m. wyrazów:

- A) dłoń
- B) gęś
- C) odpowiedź
- D) gałąź
- E) brew
- F) ziemia
- G) gospodyni
- H) noga

106. Alternacja ó:o występuje w odmianie wyrazów:

- A) próg
- B) córka
- C) strój
- D) wróg
- E) cudzyśłów
- F) ołówek

107. Wymiana ą:ę nie zachodzi w odmianie wyrazów:

- A) wąż
- B) ład
- C) sąd
- D) urząd
- E) pogład
- F) jastrząb

108. Które rzeczowniki mają w Msc. l.p. końcówkę -u:

- A) mieszczanin
- B) śnieg
- C) piętno
- D) ptak
- E) ciasto
- F) dach
- G) liść
- H) kowal

109. Które przymiotniki zachowują synkretyzm M. l.p. (forma męska) i M. l.m. (forma męskoosobowa)?

- A) gorący
- B) szaleńczy
- C) młody
- D) cudzy
- E) mądry
- F) hoży

110. W których wyrażeniach trzeba użyć skróconych form zaimków *on, ona, ono*?

- A) zaprosz ... do nas na niedzielę
- B) co z ... zrobić?
- C) są tu kwiaty, narysuj ... dla mnie
- D) ... możemy zaufać
- E) pozwól ... wyjść
- F) powinnaś do ... pójść

111. Od których wyrazów tworzymy formę stopnia wyższego na -ejszy?

- A) miły
- B) ciepły
- C) święty
- D) twardy
- E) trudny
- F) mądry

zalecana literatura

Gramatyka

Barbara Bartnicka, Halina Satkiewicz. Gramatyka języka polskiego. Podręcznik dla cudzoziemców. Warszawa, 2000.

Gramatyka współczesnego języka polskiego: Morfologia. Warszawa, 1999.

Alicja Nagórko. Zarys gramatyki polskiej. Warszawa, 1998.

Ałła Krawczuk. Morfologia współczesnego języka polskiego (fleksja). Lwów, 2007.

Алла Кравчук. Польська граматика в таблицях: посібник. Київ, 2018.

Gramatyka + ćwiczenia

Stanisław Mędak. Co z czym? Ćwiczenia składniowe dla grup zaawansowanych. Kraków, 2002.

Ewa Lipińska. Z polskim na ty. Kraków, 2003.

Józef Pyzik. Przygoda z gramatyką. Fleksja i słowotwórstwo imion. Kraków, 2000.

Stanisław Mędak. Liczebnik też się liczy. Kraków, 2004.

Алла Кравчук. Польська мова. Граматика з вправами: підручник. Київ, 2016.

Ćwiczenia

Piotr Garncarek. Czas na czasownik. Kraków, 2002.

Józef Pyzik. Iść czy jechać? Kraków, 2003.

Teresa Iglowska. Ćwiczenia gramatyczno-leksykalne na lektoraty języka polskiego dla cudzoziemców. Warszawa, 1979.

Marek Gołkowski, Anna Kiermut, Maria Kuc, Małgorzata Majewska-Meyers. Gdybym znał dobrze język polski... (wybór tekstów z ćwiczeniami do nauki gramatyki polskiej dla cudzoziemców). Warszawa, 1997.

Elżbieta Zarych. Język kluczem do kraju. Warszawa, 2018.

Formy i normy, czyli poprawna polszczyzna w praktyce. Warszawa, 2004.

Anna Butcher, Iwona Janowska, Grażyna Przechodzka, Grażyna Zarzycka. Celuję w C2. Zbiór zadań do egzaminu certyfikatowego z języka polskiego jako obcego na poziomie C2. Kraków, 2009.

Słowniki

Stanisław Mędak. Praktyczny słownik łączliwości składniowej czasowników polskich. Kraków, 2011.

Słownik poprawnej polszczyzny PWN. Warszawa, 2006.

Słownik ortograficzny PWN. Warszawa, 2007.

Encyklopedia szkolna WSiP. Nauka o języku. Warszawa, 2006.

podstawowe źródła internetowe

Narodowy korpus języka polskiego (<http://nkjp.pl/>)

Słownik języka polskiego (<https://sjp.pwn.pl/>)

Wikisłownik (<https://pl.wiktionary.org/>)

Gazeta.pl

Culture.pl

Polityka.pl

spis treści

Czasownik: Czas teraźniejszy	5-14
Czasownik: Czas przeszły. Tryb przypuszczający	15-28
Czasownik: Czas przyszły. Pary aspektowe	29-41
Czasownik: Tryb rozkazujący	42-48
Imiesłowy	49-52
Czasownik: Wszystkie formy	53-56
Rzeczownik: Mianownik l.m.	57-64
Rzeczownik: dopełniacz	65-70
Rzeczownik: Celownik	71-75
Rzeczownik: Biernik i Narzędnik	76-80
Rzeczownik: Miejscownik	81-85
Rzeczownik: Wołacz	86-88
Rzeczownik: Wszystkie przypadki	89-95
Przymiotnik: Odmiana i stopniowanie	96-102
Zaimek	103-109
Liczebnik	110-120
Wszystkie części mowy	121-126
Testy podsumowujące	127-136